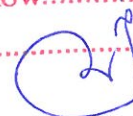

RADA MIEJSKA W ORZYSZU
WPŁYNĘŁO

Dnia: 10. 05. 2021

Ilość załączników.....55/2021

Podpis.....

2021-05-10

Raport o stanie Gminy Orzysz

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 roku poz. 713 ze zm.) Burmistrz Orzysza przedstawia niniejszym raport o stanie Gminy Orzysz w roku 2020.

Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski

Spis treści

Wstęp	9
Demografia	12
Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności.....	12
Prognoza demograficzna do 2030 roku	13
Wnioski	15
Zagospodarowanie przestrzenne.....	16
Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego.....	16
Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2020 roku.....	16
Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2020 roku.....	16
Wnioski	17
Ochrona środowiska i przyrody	18
Program Ochrony Środowiska	18
Jakość powietrza.....	18
Program usuwania Azbestu	19
Gospodarka Odpadami.....	19
Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami.....	21
Melioracje	22
Wnioski	22
Transport i komunikacja	24
Transport drogowy	24
Transport kolejowy	25
Komunikacja publiczna	26
Infrastruktura rowerowa i piesza	26
Wnioski	27
Gospodarka komunalna	28
Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię i paliwa	28

Zaopatrzenie w wodę	28
System kanalizacji	28
Ciepłownictwo.....	29
Inwestycje wykonane w 2020 roku.....	29
Energia elektryczna	30
Oświetlenie	30
Zaopatrzenie w gaz	31
Cmentarze	31
Wnioski	32
Gospodarka, turystyka i promocja	33
Centrum Obsługi Inwestora	33
7 Cudów Mazur – promocja gospodarcza obszaru Krainy Wielkich Jezior Mazurskich.....	34
Rozwój przedsiębiorczości.....	35
Bezrobocie.....	36
Turystyka	37
Centrum Informacji Turystycznej.....	39
Promocja turystyczna	39
Budowanie i umacnianie marki „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”	39
Marka „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur”	41
Marka „Orzysz Naturalnie – Miasto Zielonych Projektów”	41
Wnioski	42
Obszary wiejskie	44
Kultura i dziedzictwo narodowe.....	45
Instytucje kultury.....	45
POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu	45
Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej.....	48
Ochrona zabytków	50
Wnioski	51

Oświata	52
Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna.....	53
Doskonalenie nauczycieli	53
Wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Warmińsko –Mazurskiego Kuratora Oświaty	54
Opieka nad dziećmi do lat trzech	54
Wychowanie przedszkolne	55
Szkoly podstawowe	56
Etaty wsparcia.....	57
Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne:	58
Dowozenie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych	58
Wyniki egzaminu ósmoklasisty 2020	59
Programy i projekty edukacyjne realizowane w roku 2020.....	60
Kształcenie młodocianych pracowników	61
Finansowanie edukacji	62
Wnioski	64
Mieszkalnictwo	65
Remonty.....	65
Program oddłużania mieszkań gminnych.....	66
Wnioski	67
Zdrowie i pomoc społeczna	68
Ochrona zdrowia.....	68
Programy profilaktyczne	69
Profilaktyka uzależnień.....	70
Polityka senioralna	72
Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu	72
Rada Seniorów Gminy Orzysz	73
Pomoc społeczna.....	74

Program „Wspieraj seniora”	78
Projekt „Socjodrama jako narzędzie profilaktyki przemocy”	79
Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej	79
Wnioski	81
Bezpieczeństwo publiczne	82
Policja.....	82
Monitoring w mieście	82
Krajowa mapa zagrożeń.....	83
Ochrona przeciwpożarowa	83
Obrona cywilna	83
Zarządzanie kryzysowe	84
Wnioski	86
Sport, kultura fizyczna i rekreacja	87
Instytucje sportowe	87
Inwestycje w bazę sportową	87
Imprezy i wydarzenia sportowe.....	88
Majątek i finanse gminy	89
Stan mienia gminnego	89
Stan finansów gminnych	91
Poziom zadłużenia i jego obsługa.....	93
Zarządzanie gminą	95
Władze gminy	95
Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy.....	95
Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz.....	95
Urząd Miejski w Orzyszu – aparat pomocniczy Burmistrza.....	95
Rada Miejska w Orzyszu – organ stanowiący gminy	96
Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu	96
Gminne instytucje.....	97
Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków	98
Współpraca krajowa i zagraniczna	98

Budżet obywatelski	99
Partycypacja społeczna	99
Polityka informacyjna.....	99
Wnioski	100
Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2020 roku	90

Wstęp

Szanowni Radni, Mieszkańcy i Przyjaciele naszej gminy

Raport o stanie gminy za 2020 rok to czas na podsumowanie, jaki był miniony rok, jakie postawił wyzwania, jakie przyniósł sukcesy, co się zmieniło, a co sprawiło trudność. Już na wstępie należy podkreślić, że był to bardzo trudny rok. Kiedy się rozpoczynał nikt nie przypuszczał, z jak wielkim problemem przyjdzie się mierzyć obywatelom, samorządom i całemu krajowi.

Wybuch pandemii koronawirusa i wprowadzone przez rząd obostrzenia praktycznie przekreśliły większość naszych osobistych planów związanych z życiem społecznym, towarzyskim i kulturalnym, jak i tym, co planowaliśmy zorganizować na ten rok dla mieszkańców jako gmina. Sytuacja wymusiła zmianę podejścia do planowanych zadań, imprez, procedur oraz wprowadzenie nadzwyczajnych środków ostrożności. Przymus pozostania w domach, nie kontaktowania się z bliskimi, przyjaciółmi, stał się przyczyną wielu trudnych życiowych sytuacji. Zamknięte na kilka miesięcy restauracje, bary, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, zakaz urządzania wydarzeń masowych, konferencji, zamknięcie muzeum, domu kultury i bibliotek, cała ta społeczna izolacja sprawiła, że wielu ludzi z dnia na dzień pozbawionych zostało środków do życia, część straciła pracę, a samorząd został zmuszony do odwołania naszych sztandarowych wydarzeń promocyjnych tj. Walka Czołgów, Biegu Tygrysa, Pikniku militarnego czy wojewódzkich obchodów święta policji, dnia wojska polskiego, dożynek i wielu innych wydarzeń.

Dodatkowo ograniczenie poruszania się tylko do miejsc w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb, zamknięcie sklepów, galerii, a przede wszystkim zamknięcie szkół, przedszkoli i żłobka zdeorganizowało życie wielu rodzin. Nie wszyscy bowiem byli przygotowani na przejście w tryb nauczania online. W Urzędzie musieliśmy zmienić tryb naszej pracy dostosowując ją do wymagań i tak organizując, aby zapewnić mieszkańcom dostęp do usług przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności. Skutki tych zmian odczuliśmy praktycznie od razu. Pierwsze sygnały pojawiły się już w kwietniu, kiedy odnotowaliśmy znacznie mniejsze wpływy do budżetu z tytułu podatków CIT i PIT. Trzeba było natychmiast reagować. Błyskawicznie podejmować decyzje, zarówno w kwestii zmian w zakresie planowanych na rok 2020 działań, jak i form pomocy dla mieszkańców (głównie seniorów) oraz przedsiębiorców, którzy najbardziej ucierpieli z powodu obostrzeń wynikających z wprowadzonego w marcu przez rząd lockdownu.

Jako gospodarz gminy, który czuje spoczywającą na nim odpowiedzialność, z miejsca wspólnie z radnymi i moimi współpracownikami rozpoczęliśmy starania, by w miarę szybko i skutecznie przygotować mieszkańców, urząd, szkoły i jednostki organizacyjne do funkcjonowania w nowej rzeczywistości. W związku z wprowadzeniem obowiązku zakrywania ust i nosa, poniekąd przewidując potrzeby i oczekiwania w tym zakresie, Orzysz jako jedno z pierwszych miast na Warmii i Mazurach zapewnił wszystkim mieszkańcom maseczki ochronne, które pobierane były w wyznaczonych miejscach lub dostarczane wprost do domów. Z bawelny dostarczonej przez jednego z naszych przedsiębiorców wolontariusze uszyli kilka tysięcy maseczek. Zaopatrzyliśmy w nie, oprócz mieszkańców, szpital powiatowy, przedszkola, szkoły i miejskie jednostki. Dodatkowo przekazaliśmy do szkół pozyskane z rządowych programów laptopy, które ułatwiły młodzieży naukę zdalną. Ta masowa społeczna akcja, która kosztowała wiele pracy i wysiłku, w szczególności jeśli chodzi o logistykę tego przedsięwzięcia, została bardzo pozytywnie odebrana przez mieszkańców naszej gminy.

Widząc trudną sytuację wielu przedsiębiorców, którzy na skutek epidemii zmuszeni byli do ograniczenia lub czasowego zawieszenia działalności gospodarczej, a nawet jej zamknięcia, podjąłem decyzję o wprowadzeniu ulg w płatnościach czynszu w miejskich lokalach użytkowych oraz podatku od działalności gospodarczej. Z oferowanej pomocy skorzystało 15 podatników na kwotę blisko 51,5 tys. zł.

2020 rok sprawił, że praktycznie cała nasza działalność, za wyjątkiem prowadzonych inwestycji, przeniosła się do świata wirtualnego. Większość imprez została odwołana. Odbyły się tylko te, które dało się zaprezentować wirtualnie. Wszyscy odczuliśmy brak wydarzeń sportowych i kulturalnych w mieście. Nie odbyły się coroczne tradycyjne biegi, nie było koncertów, wystaw, zabrakło plenerowych imprez promujących markę turystyczną „Orzysz Wojskowa Stolica Polski” czy „Orzysz – Wędkarskie Serce Mazur”. Było to tym bardziej bolesne, że akurat w tym roku przypadała 295. rocznica nadania praw miejskich Orzyszowi, którą zamierzaliśmy wspólnie z mieszkańcami celebrować przez cały rok. Niestety nasze plany podlegały nieustannej weryfikacji. Pandemia nauczyła nas wielu nowych rzeczy, ale też zmusiła do działań, które nie były zaplanowane ani wcześniej potrzebne, jak chociażby mycie i dezynfekcja przystanków autobusowych i elementów małej architektury. Wszystko to robiliśmy w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców.

W roku ubiegłym samorządy odczuły nie tylko skutki pandemii, ale też decyzji legislacyjnych podejmowanych przez rząd. Z jednej strony otrzymaliśmy od Państwa wsparcie na rozwój lokalnych inwestycji, z drugiej – narzucone przez rząd dodatkowe obowiązki zmusiły nas do znalezienia w budżetach środków finansowych na pokrycie wynikających z nich kosztów. W wyniku zmian w podatku PIT, podwyższenia płacy minimalnej, podwyższenia płac nauczycieli z jednoczesnym niedoszacowaniem wysokości subwencji oświatowej gmina Orzysz, podobnie jak inne miasta i gminy w Polsce, znalazła się w niezawinionej przez siebie trudnej sytuacji finansowej. Z tego powodu dochody naszej gminy zmniejszyły się o około 1,6 mln złotych, natomiast wpływy z lokalnych podatków o 100 tys. zł. Zmiany te skutkowały wprowadzeniem oszczędności w wydatkach bieżących urzędu i jednostek organizacyjnych gminy. Zamrożone zostały place, odwołane zostały wydarzenia kulturalno – promocyjne, zawieszono program budżetu obywatelskiego „Wspólne Podwórko”. Czasowo zostało wyłączone oświetlenie uliczne oraz ograniczono zużycie energii elektrycznej w budynkach użyteczności publicznej. Podjęte działania przyniosły wymierne oszczędności.

Wspólnie z radnymi postanowiliśmy, że mimo trudności finansowych rozpoczęte i nowo zaplanowane inwestycje na 2020 rok w naszej gminie będą realizowane zgodnie z harmonogramem. Nie zwolniliśmy tempa, jeśli chodzi o pozyskiwanie środków zewnętrznych na nowe zadania. Nie rezygnowaliśmy z realizacji nowych inwestycji, na które istniała możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego. Postanowiliśmy zabezpieczyć niezbędne środki na pokrycie wkładów własnych na ich realizację. Dzięki wprowadzonym oszczędnościom i racjonalnemu gospodarowaniu gminnymi pieniędzmi nie musieliśmy posilkować się emisją obligacji czy kredytem. Szczegółowy wykaz inwestycji zrealizowanych w 2020 roku stanowi załącznik do Raportu.

W przedłożony Państwu Raporcie podobnie jak w latach poprzednich mogą niepokoić dane demograficzne. Stale zmniejszająca się liczba mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym. Przy tym ujemny wskaźnik urodzeń do zgonów, jest niepokojącym trendem, widocznym nie tylko w naszej gminie. Sygnalizuje to potrzebę utrzymania polityki senioralnej przez samorząd na wciąż wysokim poziomie, ale też mocniejsze zwrócenie uwagi na potrzeby dzieci i młodzieży. Główne kierunki działań samorządu powinny koncentrować się na zapewnieniu atrakcyjnej i na wysokim poziomie edukacji ponadpodstawowej, z możliwością kształcenia zawodowego na terenie gminy Orzysz, a także atrakcyjnej oferty popołudniowej i weekendowej dla dzieci i młodzieży.

Obszarami Raportu, które cieszą pozytywnymi danymi są: utrzymujący się niski poziom bezrobocia (ok. 5%), wybór Orzysza przez turystów, jako miejsca docelowego wypoczynku i dopisujące nam szczęście przy aplikowaniu o fundusze unijne i krajowe. Bardzo cieszy też fakt, że poziom motywacji mieszkańców do aktywności społecznej nie maleje. Zarówno grupy formalne jak i nieformalne mieszkańców miasta i wsi działają jak nigdy dotąd, zagospodarowując z funduszy sołeckich, gminnego programu „Wspólne podwórko”, Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi czy programu „Działaj lokalnie” przestrzenie wokół budynków wielorodzinnych i świetlic wiejskich.

W przedłożonym Państwu dokumencie rysuje się kilka priorytetowych kierunków działań na kolejny rok w tym:

- w ramach Gminnej Polityki Społecznej należy systemowo stymulować rozwój społecznej aktywizacji i zaspokojenia potrzeb młodzieży szkół ponadpodstawowych;
- wzorem szkoły w Okartowie należy dążyć do rozszerzenia oferty edukacyjno – opiekuńczej ZSP w Dąbrówce o placówkę opiekuńczo-wychowawczą i szkołę branżową I stopnia, co odpowie na potrzeby społeczne mieszkańców;
- zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie dostarczenia ciepła oraz bieżącej wody do budynków wielorodzinnych oraz odbioru ścieków połączone z modernizacją oczyszczalni ścieków. Zadanie to wymaga sprawnego zarządzania, zintegrowania zasobów sił i środków co gwarantuje inkorporacja spółek;
- zintensyfikowanie działań w obszarze budownictwa wielo i jednorodzinnego, co może zachęcić do wyboru gminy Orzysz jako miejsca stałego zamieszkania i być sposobem na niwelowanie problemów demograficznych gminy;
- budowanie wizji i strategii rozwoju gminy na zasadach zielonego ładu, gospodarki o obiegu zamkniętym, propagowaniu zdrowej żywności i zmniejszeniu emisji CO², poprzez niwelowanie jego źródeł i powszechne zazielenianie przestrzeni.

Zapraszam do lektury niniejszego dokumentu. Zachęcam do dyskusji nad przyjętymi politykami, strategiami i programami. Państwa uwagi, propozycje i spostrzeżenia są dla mnie cennym źródłem wiedzy, jak Gmina Orzysz ma wyglądać jutro, pojutrze, za kilka lat...

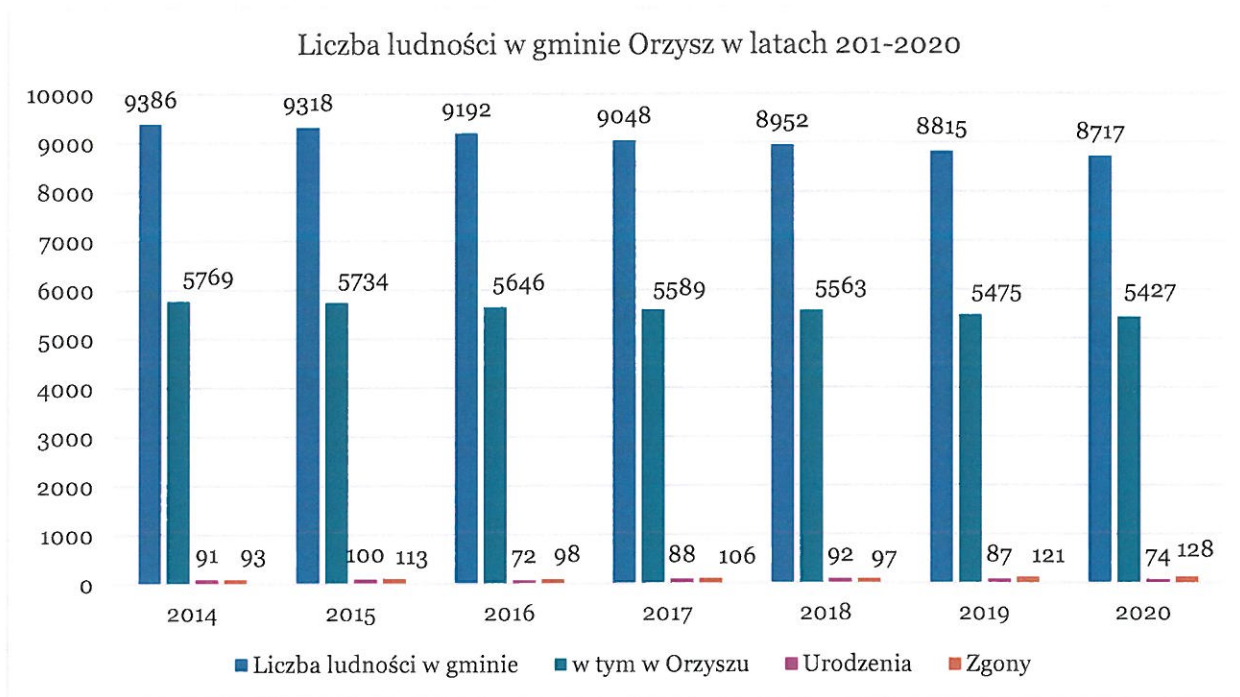
Burmistrz Orzysza

(-) Zbigniew Włodkowski

Demografia

Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności

W okresie od początku do końca 2020 r. liczba mieszkanek i mieszkańców gminy zmniejszyła się o 98 osób (137 w 2019), czyli o 1,1% przez co na dzień 31 grudnia 2020 r. spadła i wynosiła 8 717 osób (8 815), w tym 4362 kobiety (4 410) i 4 355 mężczyzn (4405).

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

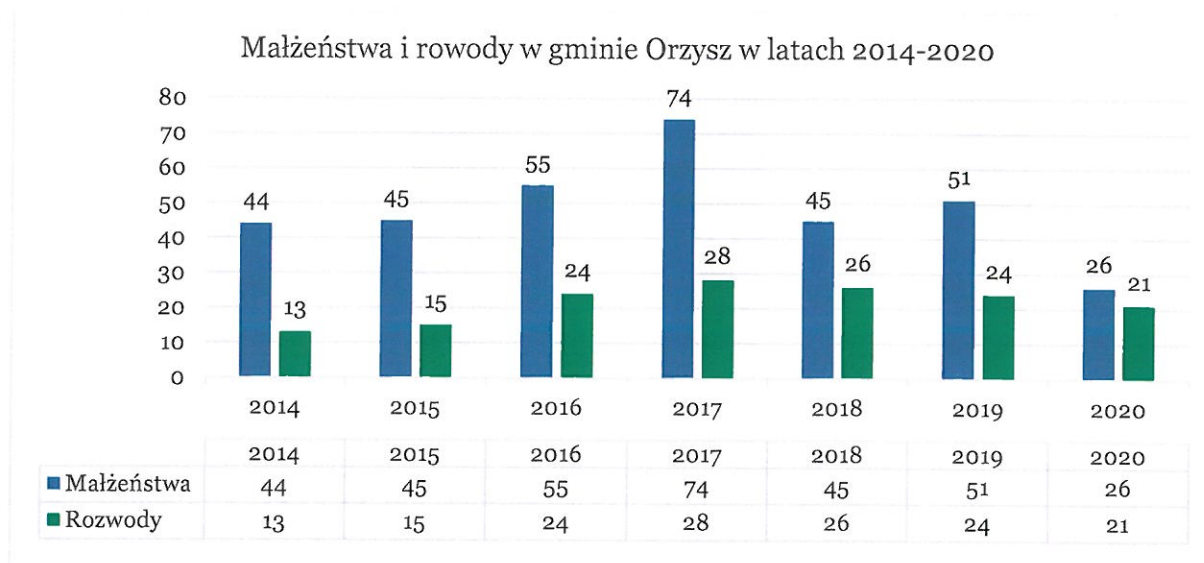
- liczba mieszkanek w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) wynosiła 637 osób (658), a liczba mieszkańców – 1 331 (1355),
- liczba mieszkanek w wieku produkcyjnym (15-59 lat) wynosiła 2 599 osób (2 568), a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (15-64) wynosiła 5 695 (5 670),
- liczba mieszkanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 1 126 (1 184), a liczba mieszkańców 1691 (1 791).

Na początku 2020 r. na terenach miejskich mieszkało 5457 osób (5563), a na terenach wiejskich 3340 osób (3389). Zmniejszenie liczby mieszkańców nominalnie było podobne w mieście 48 osoby (88) i na terenach wiejskich 50 (49). Zestawienie procentowe wskazuje, że stanowiło to odpowiednio 0,9% i 1%, co oznacza, że tereny zarówno miejskie jak i wiejskie wyludniają się w tym samym tempie. W roku poprzednim proporcja procentowego udziału wskazywała również tę równowagę.

W 2020 r. narodziło się w 74 dzieci (87), w tym 37 dziewczynek (44) i 37 chłopców (43). To o 13 dzieci (5) mniej niż w roku poprzednim. Najpopularniejsze imiona nadawane chłopcom to Mikołaj, Antoni i Franciszek, zaś dziewczynkom Helena i Julia.

W tym czasie zmarło 128 osób (121), w tym 60 kobiet (54) i 68 mężczyzn (67). W porównaniu do roku poprzedniego to o 7 osób (24) więcej. Wobec tego przyrost naturalny w 2020 r. był ponownie ujemny, wyniósł -54 (-34) i był to kolejny najniższy od lat wskaźnik. Najczęstsze przyczyny zgonów to: niewydolność sercowo-krażeniowa. W roku 2020 nie stwierdzono zgonów, których powodem byłby Covid-19.

Liczba zawieranych małżeństw od 2014 roku oscylowała wokół 45-55 rocznie. Wyjątkiem był rok 2017, gdy zawarto aż 74 małżeństwa. W roku 2020 zawarto tylko 26 małżeństw, powodem zapewne były ograniczenia organizowania hucznych i licznych spotkań rodzinnych, które obowiązywały z powodu stanu pandemii.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat szybko wzrastała w gminie liczba rozwodów i obecnie utrzymuje się na poziomie ok. 25, w roku 2020 było ich 21 (24), co stanowiło 80% (47%) zawartych w tym roku małżeństw. Stan epidemii nie wpłynął na poziom rozwodów, w takim stopniu jak na liczbę zawieranych małżeństw.

Corocznie Burmistrz Orzysza występuje z wnioskiem o uhonorowanie par, które wspólnie przeżyły 50 lat w związku małżeńskim. W 2020 roku było to 17 par (13), które Prezydent RP odznaczył za wieloletnie pożycie. Uroczystości Złotych Godów towarzyszyły zawsze podniosła atmosfera i wzruszenie jubilatów, jednak z uwagi na stan epidemii w roku 2020 nie odbyły się. Dodatkowo co roku Burmistrz Orzysza honoruje mieszkańców gminy, którzy obchodzą w danym roku jubileusz 90-tych urodzin.

Prognoza demograficzna do 2030 roku

Wskaźniki demograficzne w gminie Orzysz na przestrzeni ostatnich lat, podobnie jak w całym kraju, Województwie Warmińsko-Mazurskim oraz Powiecie Piskim, wskazują systematyczne zmniejszenie liczby mieszkańców oraz zwiększenie obciążenia demograficznego, czyli zwiększenia liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

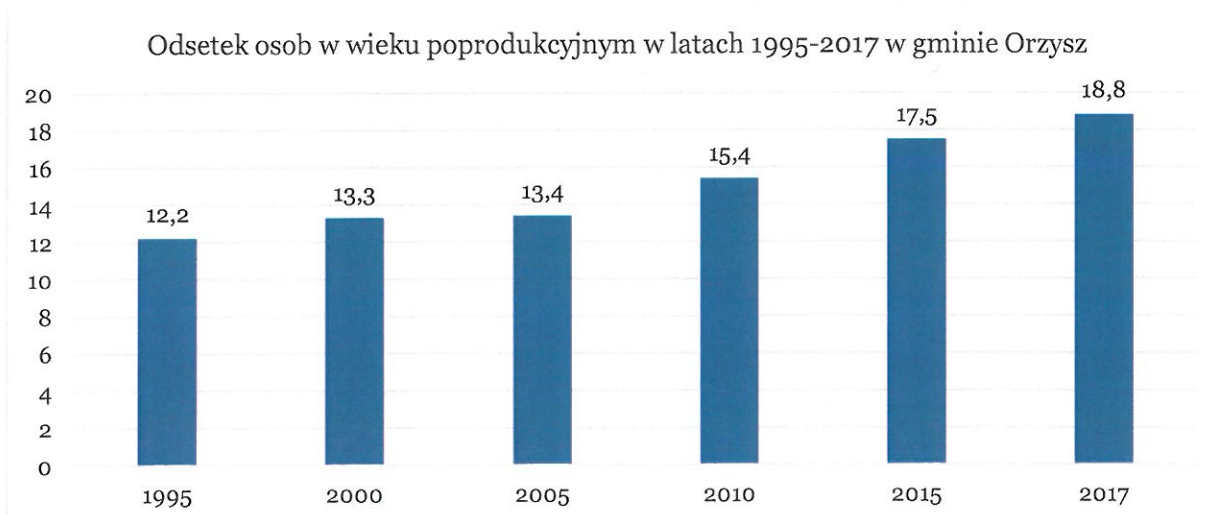
W roku 2018 Biuro ds. pomocy integracji społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie, na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030” Głównego Urzędu Statystycznego, opracowało Wybrane dane demograficzne prognozowane dla gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Dla Gminy Orzysz wybrane prognozy z tego opracowania prezentowane są poniżej.

Prognozowana liczba mieszkańców gminy na przestrzeni kolejnych 11 lat spadnie o 681 osób tj. o 7,6%. Obecnie rocznie spadek ludności sięga ponad 1%, prognoza zakłada więc spowolnienie dynamiki spadku liczby mieszkańców. Tym czasem rzeczywista dla gminy Orzysz liczba ludności w roku 2020 wyniosła 8815 i jest niższa od prognozowanej na poziomie 8937 o 122 mieszkańców (1,3%)

Nieprzerwanie od roku 1995 w gminie Orzysz notowany był najwyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym na tle całego Powiatu Piskiego.

Trudno ocenić, w jakim stopniu wskaźnik determinuje wojskowy charakter miasta i obniżony wiek emerytalny dla służb mundurowych. Jednak prezentowane dane wskazują również na dużą dynamikę wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, względem pozostałych grup tj. przedprodukcyjnej i produkcyjnej.

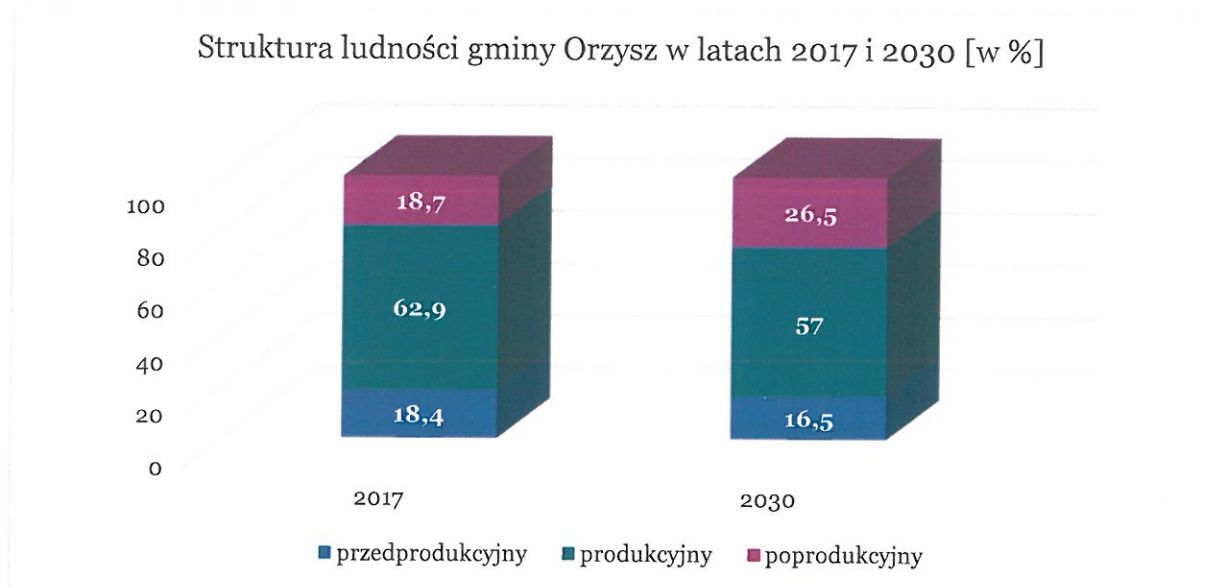
Prognoza wskazuje na utrzymanie trendu zaobserwowanego w latach ubiegłych.

Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2030 w gminie Orzysz			
2017	2020	2025	2030
18,7	21,1	24,0	26,5

Prognozowany odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w roku 2020 w wysokości 21,1% odbiega od rzeczywistego wskaźnika wynoszącego 23,2%. Niekorzystny trend okazuje się jeszcze głębszy niż zakładane prognozy w badaniu z 2017 rok. Różnica to 2,1%.

W roku 2030 według prognoz, co czwarta osoba w gminie będzie w wieku poprodukcyjnym, a odsetek osób w wieku 80+ w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymujący się do 2025 roku na wyrównanym poziomie do 4,3 w roku 2030 osiągnie 5,5. Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy, charakterystyczny dla całego kraju, choć wydaje się, że w gminie Orzysz jest on znacznie silniejszy.

Zmianie ulegnie struktura wiekowa mieszkańców. Strukturę z roku 2017 i prognozowaną na 2030 prezentuje poniższa grafika.

Widoczny jest spadek zarówno odsetka osób młodych w wieku przedprodukcyjnym, jak też osób w wieku produkcyjnym. Sygnalizuje to potrzebę dostosowania zakresu usług publicznych i społecznych ze strony samorządu lokalnego, ale również regionalnego oraz państwa. Starzejące się społeczeństwo wymagać będzie powołania i rozwoju instytucji ochrony zdrowia, wsparcia osób niepełnosprawnych i starszych osób samotnych. Wyzwaniem będzie również jak najdłuższe utrzymanie osób w aktywności zawodowej, fizycznej i społecznej. Działania muszą być kompleksowe, systemowe i już wdrażane w postaci przemyślanej polityki senioralnej.

Wnioski

- 1) Liczba mieszkańców gminy systematycznie spada i w perspektywie do 2030 roku będzie nadal spadać.
- 2) W 2020 roku przyrost naturalny był najniższy w całym badanym okresie -54, a jego wartość pozostaje niezmiennie ujemna.
- 3) Liczba rozwodów jest nadal wysoka i dotychczas stanowiła blisko połowę wszystkich zawieranych małżeństw w każdym roku, zaś w 2020 stanowiła aż 80%.
- 4) Społeczeństwo gminy jest stosunkowo najstarsze w powiecie, zaś w 2030 roku, już co czwarty mieszkaniec będzie w wieku poprodukcyjnym, a co dwudziesty będzie w wieku 80 lat i więcej.
- 5) Rysuje się potrzeba spójnej i kompleksowej polityki senioralnej na poziomie gminy, regionu i państwa.

Zagospodarowanie przestrzenne

Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego

Polityka przestrzenna stanowi zadanie własne gminy, a zasady jej prowadzenia określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.). Po unieważnieniu wszystkich planów zagospodarowania przestrzennego w 1998 roku gminy na nowo zmuszone zostały do opracowania dokumentów planistycznych. Kierunki i założenia polityki przestrzennej określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W gminie Orzysz obowiązuje aktualne Studium ustalone chwałą Nr XIII/89/99 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 28 grudnia 1999 roku. Ostatnia aktualizacja Studium miała miejsce w 27 lipca 2016 r. uchwałą Nr XXVI/183/16 Rady Miejskiej w. Dopiero na podstawie aktualnego Studium można przystąpić do ustalenia planu, który przyjmuje Rada Miejska w drodze uchwały. Ustalenie planu jest procesem żmudnym, złożonym, długotrwałym i przede wszystkim kosztownym. W roku 2020 gmina Orzysz posiadała 23 ważne miejscowe plany zagospodarowania dla obszarów: miasto Orzysz, obręb Wierzbiny, Ogródek, Kamieńskie, Odoje, Nowe Guty, Okartowo, Góra, Mikosze, Ublik, Cierzpięty, Dziubiele – Suchy Róg. Plany obejmowały powierzchnię ok. 8183 ha, co stanowi około 23% obłożenia planami całej powierzchni gminy. Należy podkreślić, że jest to wysoki stopień pokrycia planami względem innych gmin w kraju.

Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2020 roku

Uchwalone plany zagospodarowania na przestrzeni czasu tracą swoją aktualność względem oczekiwań i potrzeb mieszkańców, w tej sytuacji mieszkańcy występują z wnioskami o zmianę planu. Burmistrz raz na 5 lat dokonuje obowiązkowo analizy składanych wniosków i ocenia ich zasadność pod kątem potrzeby podjęcia prac nad zmianami w obowiązujących planach.

Ostatnią analizę przedkładanych przez mieszkańców wniosków przeprowadzono w 2018 roku. Uchwałą Nr LI/372/18 z dnia 23.04.2018 r. Rada Miejska w Orzyszu przyjęła wyniki „Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Orzysz”. W 2020 roku była przeprowadzona procedura sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo gm. Orzysz. W dniu 03.02.2021 r. wszedł w życie Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu Nr XXIX/219/20 z dnia 25.11.2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo, gm. Orzysz.

W 2020 roku wpłynęły 33 wnioski (50) o zmianę/opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie procedury jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Góra, gm. Orzysz. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXI/151/20 w dniu 26 marca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Góra, gm. Orzysz.

Planowanymi do opracowania miejscowymi planami w 2021 roku jest część obrębu Nowe Guty, Okartowo, Tuchlin, Orzysz.

Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2020 roku

Na obszarach, na których nie ustalono planu, Burmistrz dokonuje weryfikacji planowanych inwestycji w trybie decyzji o warunkach zabudowy lub ustalenia celu publicznego. W 2020 roku wydano:

- decyzji o warunkach zabudowy – ilość 46 (60)
- decyzji o ustaleniu celu publicznego – ilość 3 (9)

Główną funkcją wydawanych decyzji administracyjnych ustalających warunki zabudowy w 2020 r. była funkcja mieszkaniowa jednorodzinna.

W przypadku inwestycji w obszarze objętym planem zagospodarowania wystarczy uzyskać wypisy i wyrysy/zaświadczenia z planu, określające czy dany rodzaj inwestycji jest możliwy do zrealizowania. Łącznie wydano w 2020 r. 442 dokumentów (377) tego typu.

Wnioski

- 1) Gmina Orzysz posiada aktualne obowiązujące plany zagospodarowania dla wszystkich ważniejszych obszarów inwestycyjnych w gminie.
- 2) Powierzchnia objęta planami na koniec 2020 roku to 8183 ha, co stanowi około 23% całości obszaru gminy. W kraju 30% obszaru jest objęte planami zagospodarowania.
- 3) Gmina prowadzi opracowania dla kolejnych obszarów w celu ustalenia szczegółowych zasad zagospodarowania.
- 4) Wzrosła ilość wydawanych wypisów, wyrysów i zaświadczeń o 17%, co świadczy o zainteresowaniu inwestorów terenami posiadającymi plany zagospodarowania w gminie Orzysz.
- 5) Zmniejszyła się ilość wydawanych decyzji lokalizacyjnych dla przedsięwzięć indywidualnych o 23% oraz dla inwestycji celu publicznego o 67%.
- 6) Najczęstszą inwestycją dla której prowadzone są postępowania, jest zabudowa jednorodzinna.

Ochrona środowiska i przyrody

Program Ochrony Środowiska

Gmina posiada aktualny „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzysz na lata 2019 – 2022 z perspektywą do 2026 r.”. Dokument, został opracowany zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2019 r. poz. 1396 ze zm.), uwzględniając część strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” dotyczących Ochrony Środowiska. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orzysz jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Zawiera cele i zadania, które powinna realizować gmina, jak i inne podmioty w celu ochrony środowiska w jej granicach administracyjnych.

W niniejszym dokumencie dokonano oceny aktualnego stanu środowiska oraz przeanalizowano możliwości jego poprawy na terenie gminy Orzysz, z uwzględnieniem dziesięciu obszarów interwencji:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (5.1),
- Zagrożenia hałasem,
- Pole elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Każdy z dziesięciu wyżej wymienionych obszarów zawiera podsumowanie i analizę SWOT, której celem jest ukazanie mocnych stron gminy oraz tych, które wymagają interwencji - słabych stron. Analiza ukazuje również szanse na poprawę stanu środowiska oraz zagrożenia, które mogą wpłynąć na nie negatywnie.

Na terenie gminy Orzysz planowane jest wykonanie 15 zadań, w celu poprawy stanu środowiska. Do zadań przypisano wskaźniki, które ułatwią prowadzenie monitoringu realizacji POŚ oraz będą stanowiły podstawę przygotowywania raportu z jego wykonania.

W 2020 roku udzielono jednej dotacji w wysokości 2 000,00 zł na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Jakość powietrza

W gminie Orzysz, jak i najbliższej okolicy nie ma zlokalizowanej stacji pomiarowej w zakresie jakości powietrza. Przyjmuje się, że położenie w strefie „zielonych płuc Polski” gwarantuje czyste i dobrej jakości powietrze. Jednakże należy mieć świadomość, iż w okresie grzewczym, przy szczególnych warunkach atmosferycznych, jakość powietrza może być niższa w niektórych lokalizacjach. W 2019 roku przyjęto w formie uchwały zasady udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Orzysz na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie nieekologicznych źródeł ogrzewania na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Gminy Orzysz – w 2020 roku udzielono 17 dotacji w wysokości 1 000,00 zł na wymianę źródła ciepła. Program kierowany jest dla wszystkich osób zamierzających wymienić kocioł na ekologiczny (minimum 5 klasy), zarówno właścicieli domów jedno i wielorodzinnych. Program obejmuje również osoby budujące nowe domy, które zamiast tradycyjnego „kopciucha” zechcą zamontować ekologiczne źródło ciepła. Działania podjęte przez gminę są uzupełnieniem działań rządowego Programu „Czyste Powietrze”.

W celu zmniejszenia emisji CO₂ do atmosfery w 2020 roku podpisane zostały umowy na budowę nowej ekologicznej ciepłowni i sieci ciepłowniczych w Orzyszu.

Program usuwania Azbestu

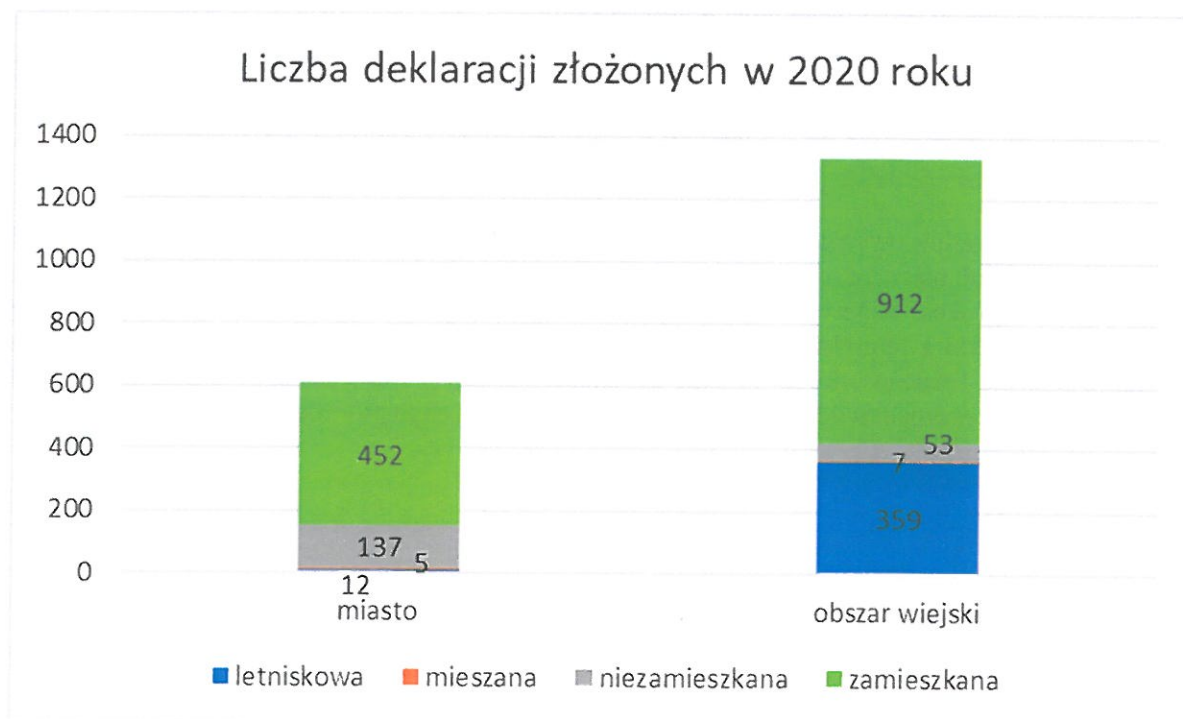
W 2020 roku zadania Gminy Orzysz z zakresu usuwania azbestu z terenu gminy realizował Mazurski Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami. Według sprawozdania za rok 2020 w naszej gminie zdemontowano i unieszkodliwiono 26,57t azbestu. Azbest pochodził z 8 gospodarstw domowych znajdujących się na terenie gminy. Przed rokiem 2018 gmina realizowała to zadanie samodzielnie sięgając po dofinansowanie na usunięcie i utylizację azbestu. W latach 2014-2018 zebrano 105.493t azbestu, co stanowi 20% całości zaewidencjonowanego azbestu na terenie gminy, wydając na ten cel kwotę 56 390,27zł, z czego 47 931,70zł (84,9%) pozyskaną z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Olszynie. Z Programu skorzystało wówczas 61 gospodarstw domowych.

Gospodarka Odpadami

Gospodarkę odpadami na terenie gminy Orzysz prowadzi Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami zrzeszający 12 samorządów z terenu WJM. Samorządy wspólnie zbudowały regionalną instalację zbiórki i segregacji odpadów w Spytkowie.

W gminie Orzysz złożono łącznie 1938 deklaracji (1875), które objęły 6 645 osób (6743), to stanowi 76,23% ogółu mieszkańców (76,5%). Ponad dwukrotnie więcej deklaracji złożono na terenach wiejskich 1332 (1274), podczas gdy w mieście 606 (601). 371 deklaracji (301) złożono dla zabudowy letniskowej, zlokalizowanej głównie na terenach wiejskich. Prawie 137 posesji (140) w mieście Orzysz zgłoszonych jest jako niezamieszkałe, tzn. że są to podmioty handlu, produkcji i usług. Na terenach wiejskich takich deklaracji było prawie trzykrotnie mniej – 53 (57).

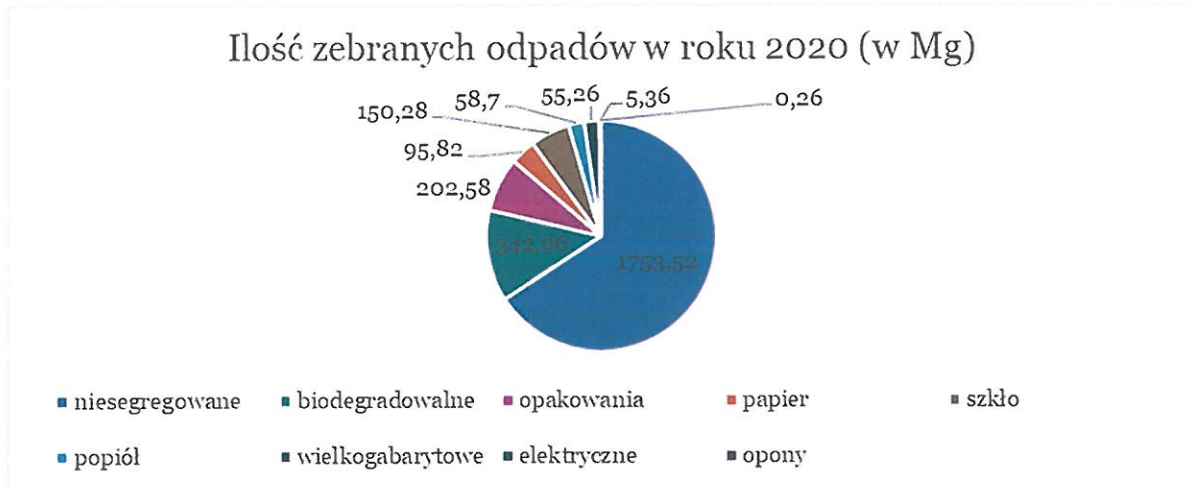
Ilość złożonych deklaracji jest odwrotnie proporcjonalna do ilości osób objętych zbiórką odpadów. Ogółem 76,5% mieszkańców jest ujęta w zgłoszonych deklaracjach zbiórki odpadów. W mieście jest to 4476 mieszkańców (4567), tj. 83,4% (82,1) zaś na obszarach wiejskich dwa razy mniej, bo 2267 mieszkańców (2369), co stanowi 67,9 % mieszkańców wsi (67,9).

Ilość złożonych deklaracji jest odwrotnie proporcjonalna do ilości osób objętych zbiórką odpadów. Ogółem 76,23% mieszkańców jest ujęta w zgłoszonych deklaracjach zbiórki odpadów. W mieście jest to 4414 mieszkańców (4476), tj. 81,33% (83,4) zaś na obszarach wiejskich dwa razy mniej, bo 2231 mieszkańców (2267), co stanowi 67,8% mieszkańców wsi (67,9).

Wśród złożonych deklaracji wszystkie gospodarstwa zadeklarowały selektywny sposób zbiórki odpadów. Jest to obecnie wymóg ustawowy, nie ma możliwości prowadzenia zbiórki nieselektywnej.

Na terenie gminy Orzysz zebrano 2664,74 Mg odpadów (3018,16), z czego 1753,52Mg to odpady niesegregowane tj. 65,58%. Poniższa grafika pokazuje ilość poszczególnych odpadów zebranych z terenu gminy w Mg.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że na terenie gminy funkcjonował Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych przy ulicy Wierzbńskiej, gdzie mieszkańcy mogli dostarczyć poszczególne frakcje odpadów. W 2020 roku zebrano tam łącznie 199,54 (65,68)Mg odpadów.

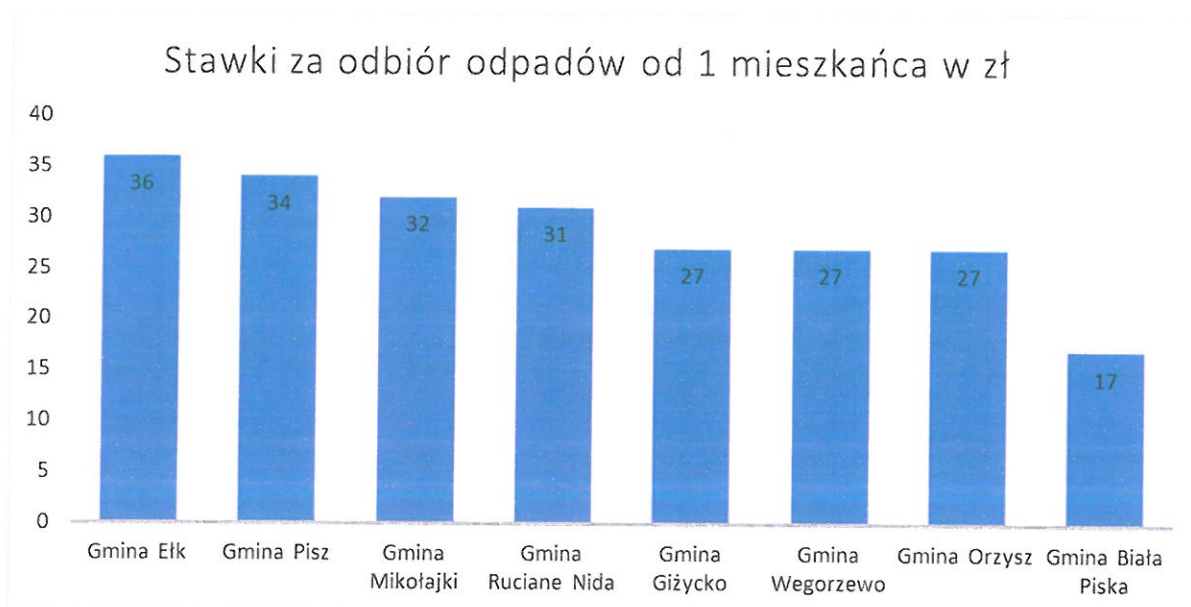
Międzygminny Związek Gospodarki Odpadami w roku 2020 zebrał od gospodarstw rolniczych zużytą folię rolniczą, sznurki do owijania belotów w ilości 9,18Mg.

W roku 2020 wdrożono Aplikację KIEDY WYWÓZ. Aplikacja podpowiada mieszkańcom o zbliżającym się terminie odbioru odpadów komunalnych. Aplikacja posiada wyszukiwarkę odpadów (co, gdzie wrzucić) oraz informuje o lokalizacji PSZOK i prowadzonych działaniach edukacyjnych. Pozwala również zgłosić lokalizację dzikiego wysypiska śmieci.

Stawki za odbiór odpadów od 1 mieszkańca w roku 2020 nie zmieniły się w gminie Orzysz. Ich wysokość jest porównywalna lub niższa niż w gminach ościennych. Dużo niższe stawki posiada jedynie gmina Biała Piska, jednakże wysokość ta jest nieaktualizowana od dłuższego czasu, z uwagi na utrudnienia we współpracy burmistrza z tamtejszą radą. Obowiązująca stawka 27 zł od mieszkańca jest dodatkowa obniżana o 3 zł dla każdego członka rodziny posiadającego Kartę Dużej Rodziny oraz o kolejne 5zł na gospodarstwo, w przypadku deklaracji posiadania własnego kompostownika na bioodpady.

Wysokość stawek zawiera poniższy wykres.

W związku z ustawowym obowiązkiem zbierania odpadów tylko segregowanych, nie dopełnienie tego obowiązku powoduje zastosowanie kary w wysokości co najmniej dwukrotności stawki wyżej prezentowanej.

Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami

Corocznie uchwalany Program ustala zasady wyłapywania i opieki nad bezdomnymi zwierzętami domowymi i gospodarskimi. Program zapewnia realizację zadań takich jak:

- sterylizacja albo kastracja psów umieszczonych w schronisku, prowadzoną przez Przedsiębiorstwo Prowadzenia Schronisk dla Bezdomnych Zwierząt Anna Maria Krajewska-Kuncewicz, Bystry 26, 11-500 Giżycko;
- trwałe oznakowanie zwierząt bezdomnych w schronisku, w celu ich identyfikacji;
- uśmiercanie (usypianie) ślepych miotów;
- zapewnienie opieki zwierzęciu, którego właściciel lub opiekun zmarł albo nie może sprawować opieki z przyczyn od niego niezależnych;
- edukacja społeczna dotycząca standardów utrzymywania zwierząt i zapobiegania bezdomności;
- poszukiwanie dotychczasowych właścicieli lub opiekunów zwierząt bezdomnych oraz nowego właściciela lub opiekuna;
- opieka nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie w okresie jesienno-zimowym oraz kastracja;
- opieka nad zwierzętami poszkodowanymi w wypadkach drogowych oraz w innych sytuacjach, jeśli zwierzęta wymagają pomocy weterynaryjnej.

W roku 2020 na opiekę nad zwierzętami poniesiono następujące koszty:

Lp.	Nazwa wydatku	Wydatki w 2020 [zł]
1.	Opłata za pobyt psów w schronisku	57 755,39
2	Całodobowa opieka weterynaryjna, w tym opieka nad wolnożyjącymi kotami, w tym sterylizacja	15 086,64
3	Zakup karmy dla kotów wolnożyjących	2 448,57
4	Zapewnienie miejsca w gospodarstwie	0,00
	RAZEM	75 290,60

Wydatki na realizację Programu w roku 2020 uległy znaczącemu obniżeniu względem lat poprzednich, gdyż opiewały one powyżej 100 tys. zł. Niższe były koszty utrzymania psów w schroniskach, wzrosły natomiast koszty opieki nad wolnożyjącymi kotami.

W 2020 roku w wyniku zapytania ofertowego Gmina Orzysz wyłoniła Przedsiębiorstwo Prowadzenia Schronisk Dla Bezdomnych Zwierząt w Bystrym (gm. Giżycko) w celu wyłapywania i opieki nad bezdomnymi psami. Podczas pobytu wszystkie zwierzęta u których jest to możliwe zostają zaszczepione oraz zaszczepione. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 z terenu gminy wyłapano 9 psów. W trakcie roku do gminy zgłoszono szereg nieprawidłowości w funkcjonowaniu schroniska, czego skutkiem były liczne kontrole prowadzone przez tutejszy urząd, inspekcję weterynaryjną oraz organy ścigania. W wyniku tego z końcem roku wszystkie zwierzęta zostały przeniesione do nowego schroniska.

Pomoc weterynaryjna dla zwierząt jest udzielana przez podmiot wyłoniony w postępowaniu ofertowym - Gabinet Weterynaryjny „MULTIWET” s.c. W ciągu roku 2020 pomocy po wypadkach komunikacyjnych udzielono 3 zwierzętom. Podjęto sterylizację 31 kotelek.

Gmina Orzysz w zeszłym roku zakupiła 40 kg karmy dla kotów wolnożyjących. Sucha karma wydawana jest dla opiekunów kotów wolnożyjących w okresie jesienno-zimowym.

Melioracje

Na terenie gminy od 2013 roku funkcjonuje Gminna Spółka Wodna, która rokrocznie korzysta z przyznanej dotacji Gminy oraz Wojewody i realizuje prace na urządzeniach melioracji szczegółowej.

W roku 2020 w ramach przyznanej przez gminę dotacji w wysokości 10 000,00zł zmodernizowano rowy melioracyjne na długości 650 mb w obrębie Orzysza (1. od ul. Elckiej do ul. Kanałowej, 2. od ul. Elckiej DK16 do kanału). Spółka na ten cel przeznaczyła własne środki w wysokości 1 200,00zł.

W roku 2021 zaplanowano dotację dla spółki w wysokości 10 000,00zł.

Wnioski

- 1) Pomimo położenia w najczystszej części Polski również przed gminą Orzysz stoją wyzwania w zakresie ochrony środowiska. Gmina podejmuje działania dodatkowe, mające na celu poprawę środowiska, w szczególności jakości powietrza, dotując wymianę nieekologicznych kotłowni.
- 2) Od lat gmina dofinansowuje zbiórkę i utylizację azbestu od właścicieli nieruchomości. Zebrano według ustaleń ewidencji blisko 30% całości zaewidencjonowanej na terenie gminy.
- 3) Gospodarka Odpadami jest prowadzona w ramach Związku Międzygminnego, to pozwoliło na zbudowanie regionalnej instalacji zbiórki i utylizacji spełniającej restrykcyjne wymagania środowiskowe. Stawki za odbiór odpadów dla mieszkańców są porównywalne i niższe od obowiązujących w okolicznych gminach.

- 4) Wszystkie gospodarstwa deklarują segregowanie odpadów w gminie Orzysz, jednak nadal ponad 65% wszystkich odpadów to odpady niesegregowane.
- 5) Poszerzanie terenów zielonych w obrębie miasta ma na celu nie tylko podniesienie estetyki miejsc, ale przede wszystkim polepszenie jakości powietrza w mieście.
- 6) Gmina corocznie wydatkowała kwotę ponad 100 tys. na działania przeciwdziałające bezdomności zwierząt domowych i gospodarczych. W roku 2020 jest to kwota znacznie niższa, bo niewiele ponad 75 tys. zł.
- 7) Gmina jest jedną z niewielu, gdzie aktywnie funkcjonuje Gminna Spółka Wodna. Dzięki jej kilkuletniej działalności poprawia się systematycznie stan urządzeń melioracyjnych.

Transport i komunikacja

Transport drogowy

Orzysz leży na skrzyżowaniu dwóch dróg krajowych: nr 16 przecinającej region z zachodu na wschód oraz nr 63 przecinającej województwo z południa na północ. Wiąże się to z dużym nasileniem ruchu przy niskim standardzie dróg krajowych i ich złym stanie technicznym. W 2019r odcinek drogi nr 63 przebiegający przez miasto Orzysz w ciągu ulicy Wojska Polskiego został zmodernizowany wraz z oświetleniem przejść dla pieszych i wymianą oświetlenia ulicznego. Nadal trwają prace koncepcyjne nad przebiegiem drogi krajowej nr 16, które obecnie są na etapie uzgodnień. Koncepcje zakładają jeden wariant przebiegu drogi przez teren gminy Orzysz. Znacznym utrudnieniem w ruchu drogowym w Orzyszu jest nierozwiązany problem skrzyżowania DK nr 16 i 63. Pomimo starań samorządu lokalnego u zarządcy dróg krajowych tj. GDDKiA na poziomie centralnym i wojewódzkim, nie udało się doprowadzić do budowy ronda lub oznakowania świetlnego w/w skrzyżowania.

Na terenie gminy Orzysz zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych (Dz. U z 2020r., poz. 470) usytuowane są trzy kategorie dróg publicznych: krajowe, powiatowe i drogi gminne.

Do dróg krajowych zaliczamy DK nr 63 i DK nr, 16 które są zarządzane przez GDDKiA Rejon w Elku i Giżycku.

Na terenie gminy Orzysz usytuowanych jest 19 odcinków dróg powiatowych zarządzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Pisz oraz 36 dróg zaliczonych zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Orzyszu do kategorii dróg gminnych i zarządzanych przez Burmistrza Orzysza.

Z dniem 01.01.2021 roku ul. Ogrodowa w Orzyszu zgodnie z uchwałą nr XIII/152/20 Rady Powiatu Pisz z dnia 24 września 2020 r. oraz uchwałą nr XIVII/195/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 września 2020 r. traci status drogi powiatowej i przychodzi do zasobów Gminy Orzysz, jako publiczna droga gminna o nr 173519N, podobnie droga Ublik- Wyszowate zgodnie z uchwałą nr XIII/153/20 Rady Powiatu Pisz z dnia 24 września 2020 r. oraz uchwałą nr XIVII/196/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 września 2020 r. traci status drogi powiatowej i przychodzi do zasobów Gminy Orzysz, jako publiczna droga gminna o nr 173020N

Publiczne drogi stanowią infrastrukturę dróg gminnych o długości 52, 959 km z tego:

- 15, 077 km to drogi bitumiczne;
- 3, 043 km z kostki;
- 0, 665 km brukowe;
- 3, 929 km wzmocnione tłuczniem
- 30, 245 km gruntowe

Pozostałe drogi niezaliczone do w/w kategorii dróg publicznych o długości około 266 km, zgodnie z art. 8 ustawy o drogach publicznych stanowią drogi wewnętrzne, których właścicielem jest Gmina Orzysz.

W roku 2020 Gmina Orzysz zrealizowała następujące inwestycje drogowe ze środków własnych:

Lp	Nazwa inwestycji	Długość odcinka	Koszt inwestycji	Kwota dofinansowania
1.	Utwardzenie drogi wewnętrznej przy ul. Suwalskiej w Orzyszu	0,04 km	23 180,15 zł	0,00 zł
2	Przebudowa drogi w Nowych Gutach	0,51km	302 154,79 zł	302 154,79 zł
3	Rozbudowa sieci wod-kan. Na ulicy 1 Maja w Orzyszu	214m woda 440m kanalizacja	221 750,00 zł	221 750,00 zł

Gmina Orzysz wzorem ubiegłych lat w 2020 roku starała się wykonywać inwestycje drogowe z dofinansowaniem zewnętrznym od:

- Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z Funduszu Dróg Samorządowych.
- Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego z programu „Przebudowa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów i gospodarstw rolnych”

W 2020 r. wykonano inwestycję drogową pn: „Przebudowa nawierzchni drogi dojazdowej do gruntów i gospodarstw rolnych we wsi Nowe Guty gm. Orzysz” z dofinansowaniem od Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W 2020 roku rozpoczęto inwestycję drogową pn: „Budowa drogi wewnętrznej w Orzyszu” (ul. 1 Maja) z dofinansowaniem od Wojewody Warmińsko-Mazurskiego (Funduszu Dróg Samorządowych).

W 2020 roku na bieżące utrzymanie dróg gminnych i wewnętrznych wydatkowano z budżetu Gminy Orzysz n/w środki finansowe na:

- zakup materiałów na drogi (pospółka, masa na zimno, znaki drogowe) - 123 294, 71 zł;
- usługi na drogach - 133 078, 33 zł;
- zimowe utrzymanie 12 109, 35 zł;
- przeglądy dróg gminnych 6 724, 57 zł.

GDDKiA w Olsztynie w 2020 r. mimo starań nie wyłoniła wykonawców lub nie wykonała n/w inwestycje na terenie gm. Orzysz:

- 1) Budowy zatok przystankowych w miejscowości Grzegorz,
- 2) Budowy przepustu wraz z likwidacją osuwiska w ciągu DK nr 16 od km 572+520 do km 572+680” w pobliżu miejscowości Klusy.

Powiatowy Zarząd Dróg w Pisz w 2020 roku z zaplanowanych inwestycji na drogach powiatowych usytuowanych na terenie Gminy Orzysz:

- 1) Wykonał przebudowę mostu w ciągu drogi powiatowej nr 1861N w miejscowości Rostki Skomackie o wartości ok. 20 000,00zł;
- 2) Rozpoczął przebudowę drogi powiatowej nr 1698 N na odcinku DK nr 63 – Ublik o wartości ok. 5 600 000,00zł.

Transport kolejowy

Orzysz leży na szlaku kolejowym Elk-Olsztyn. Ruch pasażerski na tej trasie jest zawieszony od 10 lat. Powodem był zły stan torowiska oraz mała liczba korzystających. Staraniem wojska odcinek torów Elk-

Orzysz został gruntownie wyremontowany i obecnie odbywa się tu transport sprzętu i wyposażenia wojska na potrzeby poligonu oraz jednostki wojskowej w Orzyszu. Istnieje jednak potrzeba przywrócenia połączenia pasażerskiego na tym odcinku dla dojeżdżających do pracy żołnierzy oraz licznej młodzieży dojeżdżającej do szkół średnich do Elku.

Z inicjatywy Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz samorządów lokalnych, w tym również Gminy Orzysz, zgłoszono „Modernizację linii kolejowej nr 223 Czerwonka- Biskupiec-Mrągowo-Mikołajki-Orzysz” do „Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej+ do 2028 r.”. W chwili obecnej trwają konsultacje samorządów lokalnych, pragnących uczestniczyć w w/w programie, co do kwoty deklarowanych wkładów własnych poszczególnych samorządów.

Na etapie wstępnym są prace nad uruchomieniem linii kolejowej nr 29 na odcinku Ostrołęka-Łomża-Pisz-Orzysz-Giżycko, która w przyszłości miałaby połączyć Giżycko z Warszawą i Centralnym Portem Komunikacyjnym. Spółka Centralny Port Komunikacyjny ogłosiła przetarg na wykonanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego dla w/w odcinka.

Komunikacja publiczna

Komunikację publiczną na terenie gminy Orzysz zapewnia Firma Przewozy Pasażerskie Arkadiusz Gietek ul. Spacerowa 12-200 Pisz, która otrzymała zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001r. o transporcie drogowym (tj. Dz. U z 2019 r., poz. 2140 ze zm.) zezwolenie na wykonywanie regularnych przewozów krajowych w transporcie drogowym i obsługuje n/w linie komunikacyjne:

- 1) Ublik -Orzysz- Nowe Guty- Orzysz
- 2) Orzysz – Rostki Skomackie- Dąbrówka
- 3) Orzysz – Góra – Czarne
- 4) Ogródek – Orzysz – Gaudynki
- 5) Ublik- Dziubiele- Okartowo
- 6) Orzysz – Dziubiele- Dąbrówka
- 7) Orzysz- Tuchlin- Okartowo

Przewozy publiczne wykraczające poza teren gminy Orzysz świadczą między innymi następujący przewoźnicy:

Gigabus pl. Sp. z o.o. Świdry 31/1
Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o Oddział Kętrzyn
Trans-Kom PKS Pisz , ul. Dworcowa 8
„Open-Tours” Krzysztofa Ferencza z Elku
Podlaska Komunikacja Samochodowa „Nova” spółka Akcyjna w Białymstoku .

Panująca Pandemia COVID-19 wywołana przez koronawirusa SARS-CoV-2, w znacznym stopniu odbiła się na komunikacji publicznej w 2020 r., szczególnie na początku roku, gdzie większość przewoźników zmuszona była do ograniczenia linii komunikacyjnych, bądź ich zawieszenia z uwagi na obostrzenia związane z koronawirusem.

Infrastruktura rowerowa i piesza

Na terenie Gminy Orzysz zlokalizowanych i oznakowanych jest 5 tras rowerowych, na których można organizować wycieczki rowerowe, które są wyśmienitą okazją do podziwiania i poznawania walorów krajobrazowych i przyrodniczych Ziemi Orzyskiej.

- Trasa A – Wokół Jeziora Śniardwy (szlak niebieski)
Długość trasy rowerowej 100,4 km w tym na terenie gminy Orzysz 26,0 km
- Trasa B – Wokół Jeziora Orzysz (szlak czerwony)
Długość trasy rowerowej 31,2 km.
- Trasa C – Po „Szwajcarii Orzyskiej” (szlak zielony)
Długość trasy rowerowej 30,5 km.
- Trasa D – Szlakiem Jezior Rynnowych (szlak czarny)
Długość trasy rowerowej – 22,0 km

Trasa E – Szlak Rodzinny (szlak żółty)

Długość trasy – 19,4 km

Na terenie Orzysza mieszkańcy mają do dyspozycji 3 ścieżki pieszo- rowerowe:

- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Grądy o długości około - 1,4 km
- ścieżka pieszo rowerowa Orzysz- Wierzbiny o długości około – 1,0 km
- ścieżka pieszo- rowerowa Orzysz – Szwejkówko o długości około – 2,0 km

Budowa Mazurskiej Pętli Rowerowej, po ponownym przeszacowaniu kosztów i zmianie umowy z instytucją zarządzającą, w roku 2020 przeszła skomplikowane i złożone procedury przetargowe, które pozwolą na rozpoczęcie robót w roku 2021.

Wnioski

- 1) Prace koncepcyjne, projektowe i uzgodnieniowe nad przebiegiem drogi krajowej nr 16 wzbudzają dyskusję wśród społeczeństwa i szeroki udział w konsultacjach społecznych.
- 2) Stan dróg gminnych ulega stale poprawie, jednak tempo napraw i modernizacji ograniczają niewystarczające środki finansowe.
- 3) Gmina posiada liczne szlaki rowerowe, ich uzupełnieniem będzie realizacja Mazurskiej Pętli Rowerowej.
- 4) Mieszkańcy mniejszych miejscowości borykają się z problemem dostępności do miejsc użyteczności publicznej, gdyż brakuje publicznej komunikacji łączącej ich z miastem Orzysz, w szczególności w okresie wakacyjnym. Obostrzenia związane ze stanem epidemii znacznie ograniczyły i tak niewystarczającą publiczną komunikację.
- 5) Z wyłonioną nową firmą dowożącą uczniów do szkół podjęte będą rozmowy o nowej organizacji regularnych przewozów na terenie gminy Orzysz, gdy tylko uruchomione zostaną dowozy do szkół zawieszone z uwagi na kolejne rządowe zakazy.

Gospodarka komunalna

Zaopatrzenie gminy w ciepło, energię i paliwa

Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Orzysz na lata 2017-2032 został ustalony uchwałą nr XLIX/354/18 z dnia 28 lutego 2018r. Sporządza się go dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy;
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy;
- planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

Zaopatrzenie w wodę

Zadanie zaopatrzenia mieszkańców w wodę od 1994 roku realizuje Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu sp. z o.o. Gmina posiada 100% udziałów w spółce.

Sieć wodociągowa w Gminie Orzysz obejmuje teren:

- miasto Orzysz
- wieś : Chmielewo, Cierpięty, Góra, Grądy Podmiejskie, Grzegorze, Mikosze Osada, Nowe Guty, Odoje, Okartowo, Okartowo Tartak, Suchy Róg, Szwejkówko, Wężewo, Wierzbiny, Dąbrówka.

Długość sieci wodociągowej to 87,3 km, w tym:

- obszar miejski - 19,8 km,
- obszar wiejski - 67,5 km,

Z systemu wodociągowego korzysta 7 425 mieszkańców co stanowi 85,17%, z tego w Orzyszu 5427, na terenach wiejskich - 1998 mieszkańców.

Ilość przyłączy do nieruchomości to łącznie 1867.

Na terenie miasta odnotowano w 2020 roku 9 poważniejszych awarii sieci wodociągowej, na terenie wiejskim kolejne 4.

Na terenie gminy Orzysz funkcjonuje 5 ujęć wody. Ilość wody pobranej z ujęć wyniosła w 2020 roku 280 800 m³, z czego pobrano 4 900 m³ na własne cele technologiczne. Straty wyniosły około 9 900 m³. Od 2018 na terenie SUW w Orzyszu i Oś w Mikoszach działa monitoring (kamery).

Modernizacji wymaga SUW w Orzyszu. Opracowana została dokumentacja techniczna dla tego przedsięwzięcia. Szacowny koszt realizacji to ok. 1,6 mln zł.

System kanalizacji

Zadanie odbioru nieczystości płynnych również sędowano na Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu.

Sieć kanalizacji ściekowej w Gminie Orzysz obejmuje teren:

- miasto Orzysz bez ul. Mazurskiej i ul. Wierbińskiej,
- wieś: Grądy Podmiejskie, Cierpięty, Góra, Grzegorze, Mikosze, Mikosze Osada, Nowe Guty, Okartowo, Okartowo Tartak, Szwejkówko, Wężewo, Wierzbiny, Dąbrówka.

Długość sieci kanalizacyjnej to 83,8 km, w tym:

- obszar miejski - 19,4 km,
- obszar wiejski - 64,4 km,

Z systemu kanalizacyjnego korzysta 7 200 mieszkańców co stanowi 82,6%, z tego w Orzyszu 5 500 mieszkańców, na terenie wiejskim 1 700 mieszkańców.

Ilość przyłączy do nieruchomości to łącznie 1410.

Odnotowano 15 poważniejszych awarii sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy Orzysz, z tego w samym mieście 6.

Ilość przepompowni obsługiwanych przez pracowników oczyszczalni ścieków na terenie miasta i gminy Orzysz – 37 szt. Na terenie gminy eksploatowanych jest 77 szt. przydomowych przepompowni ścieków. Dość częste występowanie awarii w przepompowniach ścieków są spowodowane zapychaniem się pomp poprzez niewłaściwe użytkowanie przez mieszkańców muszli klozetowych.

Ilość ścieków bytowych odprowadzanych siecią kanalizacyjną do oczyszczalni ścieków w Orzyszu w 2020 roku to 285 951,80m³, zaś dowożonych ścieków z szamb to 10 319,10m³. Łącznie w oczyszczalni ścieków w 2020 roku oczyszczono 296270,90m³, a oczyszczoną wodę odprowadzono do rowu melioracyjnego, zgodnie z aktualną decyzją pozwolenia wodno-prawnego.

Oczyszczalnia ścieków w Mikoszach jest znacząco wyeksploatowana i technologicznie przestarzała. ZUK w Orzyszu opracował dokumentację techniczną modernizacji, aby w latach kolejnych ubiegać się o dofinansowanie zewnętrzne na realizację. Szacunkowy koszt inwestycji określono na poziomie ok. 11,26 mln zł.

Ciepłownictwo

Zaopatrzeniem w ciepło zajmuje się spółka gminy Zakład Energetyki Ciepłej w Orzyszu. Gmina posiada 100% udziałów spółki. Ciepło dostarczane jest dla 100 obiektów na terenie miasta. Najważniejszym czynnikiem determinującym wzrost sprzedaży ciepła jest potrzeba podłączenia budynków zasilanych z kotłowni lokalnych oraz kotłów i pieców w lokalach i budynkach jednorodzinnych, budynków usługowych i na potrzeby wojska. W strukturze odbiorców ciepła największy udział mają budynki wielorodzinne należące do wspólnot mieszkaniowych – 73 %, budynki użyteczności publicznej- 25%. Odbiorcy budynków jednorodzinnych stanowią 2% odbiorców ciepła.

Jednocześnie wraz ze wzrostem świadomości mieszkańców o konieczności ochrony środowiska oraz starzeniem się społeczeństwa, obserwuje się gwałtowny wzrost zainteresowania właścicieli nieruchomości, przyłączeniem ich budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. Na dzień dzisiejszy ZEC Orzysz nie posiada wystarczającej mocy przyłączeniowej, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców. Konieczne stało się wybudowanie nowego źródła ciepła. Ważne jest, aby do wytwarzania ciepła użyte zostały paliwa odnawialne. Ze względu na fakt, że miasto położone jest w otoczeniu skupisk lasów zważywszy na fakt, że polityka państwa dąży do wykorzystywania w przedsiębiorstwach energetycznych paliw odnawialnych, w tym zrębków drzewnych, należy dążyć, aby produkcja ciepła odbywała się z wykorzystaniem tych paliw.

Inwestycje wykonane w 2020 roku

Wychodząc naprzeciw potrzebom miasta, jeszcze w 2019 roku złożono dwa wnioski do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie:

1. Projekt „Rozbudowa systemu ciepłowniczego miasta Orzysza- budowa kotłowni bazującej na produkcji energii cieplnej ze spalania biomasy”. Zakres projektu obejmuje rozbudowę

systemu ciepłowniczego Orzysza poprzez budowę kotłowni opalanej biomasą w oparciu o dwa kotły o mocy znamionowej 5,0 MW każdy.

2. Projekt „Modernizacja i rozbudowa systemu ciepłowniczego Orzysza- poprawa efektywności i dystrybucji ciepła i likwidacja lokalnych źródeł niskiej emisji”. Zakres projektu obejmuje modernizację istniejącej sieci ciepłych oraz budowę nowej sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami ciepłymi w celu podłączenia nowych odbiorców i likwidacji źródeł niskiej emisji. Planuje się wybudowanie 5532 m nowej sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami i wymianę istniejącej sieci w systemie kanałowym na rury preizolowane. Do systemu ciepłowniczego zostaną podłączone 23 budynki mieszkalne, budynki środowiskowego domu samopomocy i jednostki wojskowej.

Oba wnioski przeszły pozytywnie zarówno ocenę formalną jak i ocenę merytoryczną. W 2020 roku podpisane zostały umowy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie o dofinansowanie obu projektów. Łączna wartość powyższych inwestycji to 34 824 313,50zł, przy dofinansowaniu zewnętrznym 16 750 095,00zł. Rozpoczęcie inwestycji zaplanowano na rok 2021.

W 2020 roku w Orzyszu wybudowano węzły ciepłe w budynku wielorodzinnym przy ulicy Ełcka 4 oraz w budynkach jednorodzinnych przy ulicy Kajki 5 i Kajki 7. Łącznie w 2020 r. wybudowano 95 m sieci ciepłowniczej.

Energia elektryczna

Obecnie Gmina Orzysz ma podpisane umowy na dostawę energii elektrycznej z n/w dostawcą do 30.09.2021 r.:

- z ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu na dostawę energii elektrycznej do oświetlenia ulicznego po cenie 356, 70 zł z 1MWh
- z ENEA S.A. z siedzibą w Poznaniu na dostawę energii elektrycznej do budynków gminnych po cenie 388, 68 zł z 1MWh.

Oświetlenie

W roku 2020 Gmina Orzysz z własnych środków budżetowych w ramach funduszy sołeckich wykonała oświetlenie uliczne w następujących miejscowościach:

- Ogródek (wybudowano linię kablową LED składającą się z 2 opraw LED), całkowity koszt budowy 12 275, 51 zł,
- Odoje (dobudowa linii kablowej LED składającej się z 1 oprawy LED), całkowity koszt inwestycji 11 501, 71 zł,
- Grądach (dobudowa linii kablowej LED składającej się z 4 opraw LED), całkowity koszt budowy 22 943, 63 zł,
- Rostki Skomackie (wykonano oświetlenie solarne składające się z 2 opraw), całkowity koszt budowy 17 800, 24 zł.

W 2020 roku gm. Orzysz dokonano:

- wymiany w sołectwach 50 starych opraw rtęciowych na oprawy LED. Koszt wymiany opiewał na kwotę 36 909, 84 zł.
- wymiany na ul. Os. Robotnicze w Orzyszu 20 starych opraw rtęciowych i sodowych na oprawy LED. Koszt wymiany opiewał na kwotę 21 735, 58 zł.

W 2020 roku nadal trwały prace projektowe PGE Dystrybucja Oddział w Białymstoku w zakresie sieci elektroenergetycznych SN i nN na terenie gm. Orzysz:

- Modernizacja linii nN-o, 4kV przy ul. Woj. Polskiego polegająca na przebudowie linii napowietrznej na kablową z zasilaniem istniejących odbiorców poprzez nowo zbudowane złącza kablowe – inwestycja związana z modernizacją ul. Woj. Polskiego,
- Modernizacja linii napowietrznej SN-15kV Wydminy – Danowo- Orzysz,
- Budowa powiązania kablowego bezpośredniej realizacji PZ Orzysz – RPZ Pisz,
- Modernizacja linii SN-15kV PZ Orzysz od stacji transformatorowej o8-67 ul Woj. Polskiego w zakresie jej przebudowy z napowietrznej na kablową,
- Modernizacja LSN Orzysz- Bemowo-Drygały,

Zaopatrzenie w gaz

Polska Spółka Gazownictwa z siedzibą w Tarnowie przygotowuje się do budowy gazociągu Konopki – Elk-Mragowo, który przebiegać ma przez gminę Orzysz. W grudniu 2020 roku został złożony wniosek do RDOŚ w Olsztynie o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach do przedsięwzięcia „Budowa gazociągu Konopki-Elk-Mragowo wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województw mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego” Na chwilę obecną trudno jest ocenić termin i zakres prac w/w inwestycji.

Cmentarze

Na terenie gminy zlokalizowane są nieczynne już cmentarze, które występują w Gminnej Ewidencji Zabytków i znajdują się na działkach gminnych:

- Chmielewo (dz. geod. nr 81/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z okresu XIX wieku,
- Cierpięty (dz. geod. nr 64) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Dąbrówka (dz. geod. nr 244) – cmentarz ewangelicki dawny, połowa XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 5/7) – cmentarz ewangelicki, z połowy XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 6/7) – cmentarz ewangelicki dawny z okresu lat 30. XX wieku,
- Dziubiele Małe (dz. geod. nr 7/11) – cmentarz ewangelicki z okresu połowy XIX wieku
- Gaudynki (dz. geod. nr 41) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku
- Góra (dz. geod. nr 95) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grzegorz (dz. geod. nr 16/5) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Kamieńskie (dz. geod. nr 18) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Nowa Wieś (dz. geod. nr 122) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Nowe Guty (dz. geod. nr 186) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Odoje (dz. geod. nr 83) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Ogródek (dz. geod. nr 118/1) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Okartowo (dz. geod. nr 76) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. 1 Maja (dz. geod. nr 157) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 273/2) – cmentarz ewangelicki, dawny ob. komunalny z lat 30. XX wieku,
- Orzysz, ul. Elcka (dz. geod. nr 279) – cmentarz wojskowy i wojenny z dwiema bramami i pomnikiem z lat 20. XX wieku,
- Pianki (dz. geod. nr 72) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Szwejkówko (dz. geod. nr 24) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (dz. geod. nr 147) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (kolonia) (dz. geod. nr 243,363) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Ublík (dz. geod. nr 211) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Wierzbiny (dz. geod. nr 30) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Zastrużne (dz. geod. nr 3/2) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Zdegówko (dz. geod. nr 80) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku.

W 2019 roku wykonane zostały prace bieżącego utrzymania wraz z bieżącymi naprawami drewnianych krzyży na terenie cmentarzy wojennych oraz kwater z mogiłami wojennymi na cmentarzach ewangelickich przez pracowników Zakładu Usług Komunalnych w Orzyszu. W okresie wiosenno – letnim wykonano prace porządkowo – pielęgnacyjne terenu cmentarzy i kwater z mogiłami. Przeprowadzone zostały prace pielęgnacyjne w zakresie wykoszenia z oczyszczeniem z porastającej roślinności i usunięciem zgromadzonych odpadów oraz dzikich zakrzaczeń wraz z połamanymi i wyciętymi gałęziami drzew. W ramach prac porządkowo – oczyszczających w w/w okresie przygotowano tereny cmentarzy, kwater i mogił dla osób odwiedzających.

W okresie jesiennym w zakresie bieżącego utrzymania na terenie cmentarzy zasadzono krzewy, a dodatkowo przed listopadowym świętem zmarłych, uporządkowano i usunięto suche odpady roślinne.

Koszt poniesiony na utrzymanie cmentarzy wojennych w 2020 roku to 9 500,00 zł Wydatki związane z realizacją zadania poniesione zostały z dotacji z budżetu wojewody.

Zakład Usług Komunalnych w imieniu Gminy zarządza 3 cmentarzami komunalnymi; dwa w Orzyszu ("stary" i "nowy") i jednym w Okartowie.

W roku 2020 pochowano 115 zmarłych. Na cmentarzu w Orzyszu 107 zmarłych, w Okartowie 8 zmarłych. Przeprowadzono szereg prac remontowych. Zgodnie z decyzją Starostwa Powiatowego w Piszku zasadzono młode drzewka oraz wycięto stare zagrażające bezpieczeństwu. Wykonano liczne prace porządkowo-konserwacyjne. Podłączono prąd oraz monitoring na nowym cmentarzu. Koszty utrzymania cmentarzy komunalnych w 2020 roku stanowiły 195 445,48 zł przy uzyskanych przychodach na poziomie 98 588,48 zł.

Wnioski

- 1) Wskaźnik zwodociągowania w gminie wynosi 85,17%, jednak na terenie gminy Orzysz nadal są miejscowości, które nie posiadają dostępu do wody z sieci. Są to: Ublik, Ogródek, Kamieńskie, Strzelniki, Gaudynki, Osiki, Klusy, Drozdowo, Czarne, Dziubiele, Rostki Skomackie, Tuchlin, Zastrużne.
- 2) Brak wody w miejscowości oznacza brak sieci kanalizacyjnej, jednak wskaźnik skanalizowania stale rośnie dzięki budowie nowych sieci i wynosi obecnie 82,6%.
- 3) Rozproszona zabudowa utrudnia budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej do wszystkich miejscowości.
- 4) Plany budowy sieci gazowych wydają się odległą perspektywą, jednakże trwają rozmowy nad rozwijaniem sieci gazowej w kierunku zaopatrzenia terenów gminy Orzysz w to źródło energii.
- 5) Systematyczne prace na cmentarzach i wokół grobów wojennych pozwoliły na ocalenie tych miejsc od zapomnienia i degradacji.
- 6) Oczyszczalnia Ścieków w Mikoszach wymaga gruntownej modernizacji z uwagi na wyeksploatowanie urządzeń oraz przestarzałą technologię. ZUK w Orzyszu wykonał dokumentację techniczną modernizacji oczyszczalni. Szacowny koszt inwestycji to ok. 11,26 mln zł.
- 7) Modernizacji wymaga również Stacja Uzdatniania Wody w Orzyszu. Posiada dokumentacja techniczna szacuje inwestycję na poziomie 2,8 mln zł.

Gospodarka, turystyka i promocja

Ilość wszystkich przedsiębiorców zarejestrowanych dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej na koniec 2020(2019) roku na terenie Gminy Orzysz to 348 (338), w tym aktywnych przedsiębiorców– 261 (254)

Do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej za pośrednictwem tut. urzędu przedsiębiorcy w trakcie 2020(2019) roku złożyli:

- 31 (38) - nowych wniosków o wpis działalności gospodarczej;
- 101 (106)- o zmianę wpisu działalności gospodarczej;
- 31 (35) - o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej;
- 16 (16) – o wznowienie działalności gospodarczej;
- 19 (18) - o zaprzestaniu działalności gospodarczej.

Niezmiennie od dekad największym pracodawcą w gminie Orzysz pozostaje wojsko. Obecność jednostki wojskowej, poligonu determinuje rozwój i funkcjonowanie szeregu firm, świadczących usługi bezpośrednio dla wojska, jak i pracujących żołnierzy. Zauważalna jest też spora aktywność biznesowa żołnierzy kończących karierę wojskową, często podejmują oni różnego rodzaju działalności gospodarcze na lokalnym rynku. Drugim co do wielkości pracodawcą pozostaje samorząd, zatrudniający w jednostkach budżetowych, w tym w szkołach kilkaset osób. Poza tym brakuje dużych firm prywatnych, w tym produkcyjnych zatrudniających 100 i więcej osób.

W roku 2020 (2019) wydano:

- 56 (64) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 14 (9) decyzji stwierdzających wygaśnięcie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 1 (9) licencję na wykonywanie drogowego transportu osobowego taksówką;
- 1 (1) decyzję stwierdzającą wygaśnięcie licencji na wykonywanie transportu drogowego taksówką;
- 0 (7) zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób w krajowym transporcie drogowym.

Pomimo obowiązujących w roku 2020 zakazów prowadzenia określonych działalności, związanych z walką z pandemią, ilość funkcjonujących na terenie gminy podmiotów gospodarczych osób fizycznych wzrosła względem roku poprzedniego o 7, co stanowiło wzrost o 2,7%. Z powodu pandemii nie wydano w 2020 roku żadnego zezwolenia na wykonywanie regularnych przewozów osób.

Centrum Obsługi Inwestora

W ramach projektu „Standardy obsługi inwestora w samorządzie”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 – Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”; Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne” w Urzędzie Miejskim w Orzyszu w 2018 roku powstał Punkt Obsługi Przedsiębiorcy. Projekt realizowany był przez Warmińsko – Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A z siedzibą w Olsztynie.

Do obowiązków pracownika Punktu Obsługi Przedsiębiorcy należy:

- a) przygotowywanie kompletnej oferty inwestycyjnej gminy, jej weryfikacja i aktualizacja, w tym nadzór nad danymi niezbędnymi do jej opracowania;
- b) aktualizacja danych dotyczących oferty inwestycyjnej na portalu gminy oraz dbałość o aktualność informacji, w tym nadzór nad administratorem strony w tym zakresie;
- c) weryfikacja oferty inwestycyjnej i działań POP pod kątem zgodności ze „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy”, w szczególności w zakresie ładu przestrzennego i gospodarki nieruchomościami;
- d) organizacja/ udział w organizowanych przez JST działaniach promujących ofertę inwestycyjną gminy;

- e) udzielanie informacji przedsiębiorcom/ inwestorom, w tym prezentacja posiadanej przez gminę oferty inwestycyjnej;
- f) organizowanie w razie potrzeby wizyt lokalizacyjnych inwestorów na terenie gminy i współdziałanie z innymi podmiotami w tym zakresie;
- g) asystowanie inwestorom w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy, występujących w trakcie realizacji projektu inwestycyjnego;
- h) opieka poinwestycyjna dla firm łącznie ze wsparciem firm, które już działają na terenie gminy;
- i) współdziałanie z podmiotami zaangażowanymi w obsługę inwestora na szczeblu ponadgminnym, w szczególności z PAIH, RCOI i SSE;
- j) znajomość i przestrzeganie standardów obsługi inwestora na każdym etapie działania.

Stale prowadzone są działania mające na celu zainteresowanie inwestorów terenami leżącymi w Strefie Ekonomicznej w obrębie miasta. Pomimo pracy z kilkoma już inwestorami nie udało się dotychczas zlokalizować nowych inwestycji w tym obszarze. Głównymi czynnikami niepowodzenia były: brak odpowiednich mocy energetycznych, brak uzbrojenia terenu oraz lokalizacja w bezpośrednim sąsiedztwie działalności o kolizyjnym charakterze.

7 Cudów Mazur - promocja gospodarcza obszaru Krainy Wielkich Jezior Mazurskich

Projekt realizowany jest w partnerstwie, którego skład tworzą: Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020, jako Lider projektu oraz 11 gmin z Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, w tym gmina Orzysz. Efektem udziału przedsiębiorców w realizowanym projekcie jest wzmocnienie ich wizerunku, poprawa rozpoznawalności wśród nowych klientów oraz przyciągnięcie zainteresowanych inwestorów, a także ich pobudzenie do inwestowania w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich.

W ramach projektu realizowane są działania skierowane do inwestorów, importerów oraz eksporterów, działających na terenie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, ale również na inwestorów zagranicznych oraz krajowych działających poza naszym regionem.

W ramach projektu promocji gospodarczej 7 Cudów Mazur, w 2020 roku przeprowadzono następujące działania:

1. Realizacja ostatniego kwartału kampanii informacyjno-promocyjnej. Usługę realizowała firma Tarraya Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu. W ramach usługi wykonano następujące działania:

- Przygotowanie i prowadzenie działań promocyjnych w mediach społecznościowych,
- Przygotowanie filmu promocyjnego w wersji długiej oraz skróconej, w dwóch wersjach językowych z napisami w języku polskim i angielskim. Film prezentuje inteligentną specjalizację ekonomia wody w zakresie potencjału dla turystyki biznesowej KWJM, jako doskonałego miejsca na zorganizowanie spotkań oraz konferencji. Film 5 min oraz jego skrócona wersja (spot promocyjny) znajdują się na kanale youtube Mazury to Biznes.
- Przygotowanie Folderu promocyjnego pokazującego Krainę WJM, jako miejsce inwestycyjnie atrakcyjne, zawiera mapę krainy, opisy gmin, zachęty inwestycyjne, potencjał turystyki biznesowej oraz atrakcje turystyczne i kalendarz wydarzeń. Format A4, nakład 11 000 szt., - objętości 20 str.
- Wykonanie product-placement – materiał video realizowany przez tv Polsat o wsparciu biznesu przed samorządy Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w dobie trudnej sytuacji gospodarczej spowodowanej pandemią. Daty emisji: 09.05.2020r. – Polsat 6:53, Polsat News 6:53, Polsat News 13:20, 15:22, 18:27.
- PRASA – emisja artykułów w tygodnikach opinii, prasie, branżowej oraz w prasie zagranicznej: Tygodnik Przegląd, Do Rzeczy, Argumenty i Fakty, Angora, Polityka, Gazeta Polska, Jachting
- PAID MEDIA – emisja wywiadów w tygodnikach opinii, prasie, branżowej oraz w prasie zagranicznej: Inżynier Budownictwa, FOOD SERVICE, Jachting Motorowy, Tygodnik Przegląd,

Argumenty i Fakty, Kurier Drzewny, Wiadomości Rolnicze Polska, Murator, National Geographic Traveller, Przegląd Gastronomiczny, Handel, Świat Hoteli,

- Przygotowanie i przeprowadzenie działań promocyjnych w mediach społecznościowych,
- Reklamy display na portalach biznesowych, finansowych, informacyjnych,
- Content marketing na portalach: Rzeczpospolita, Strefa Biznesu, Egospodarka.pl, Interia, Gazeta Next,
- Przeprowadzenie wyjazdu study-tour dla dziennikarzy w ramach Regionalnej Inteligentnej Specjalizacji Drewno i Meblarstwo (wizyta odbyła się 04.03.20 w Pisz, Rucianem-Nidzie, Rynie).

2. Opracowanie i zorganizowanie cyklu 15 spotkań pn. Mazury to Biznes służących promocji gospodarczej regionu, linkowaniu przedsiębiorców, budowaniu łańcuchów powiązań / kooperacji podmiotów gospodarczych. W każdym spotkaniu wzięło udział min. 20 uczestników, w tym goście zagraniczni, tj. 3 przedsiębiorców operujących, m.in. w branżach w ramach inteligentnych specjalizacji, 3 przedstawicieli krajowych i regionalnych instytucji zrzeszających przedsiębiorców w ramach przedmiotowych branż oraz instytucji wspierających rozwój biznesu, 2 przedstawicieli instytucji rynku pracy, 2 przedstawicieli placówek oświatowych oraz szkół wyższych, 10 przedsiębiorców krajowych, tj. 5 regionalnych oraz 5 spoza regionu.

Daty i miejsca spotkań: Mrągowo 14.01.2020r., Mikołajki 15.01.2020, Giżycko 16.01.2020, Giżycko 19.02.2020, Węgorzewo 20.02.2020, Pisz 21.02.2020, Wilkasy 03.03.2020, Mikołajki 04.03.2020, Mrągowo 05.03.2020, Orzysz 16.06.2020, Pisz 16.06.2020, Giżycko 17.06.2020 (dwa spotkania), Mrągowo 18.06.2020, Mikołajki 18.06.2020.

Wykonawca usługi to PIR Sp. z o.o. z Warszawy, z którym dnia 28.08.2019r zawarto stosowną umowę. Wartość umowy: 278 000,00zł brutto. Wobec nieprawidłowości zw. z realizacją spotkań Zamawiający nałożył na Wykonawcę karę umowną w wys. 70% wynagrodzenia, tj. 194 600,00zł.

3. Dokonano wyboru Wykonawcy publikacji i dystrybucji wydawnictw promocyjnych (przygotowanie, druk, tłumaczenie) 3 edycji folderów w wersji polskiej i angielskiej oraz wielojęzycznej wizytówki gospodarczej. Nakład 150 tys. sztuk folderu oraz 10 tys. szt. wizytówki.

Realizacją usługi zajmuje się firma APLAN Media Sp. z o.o., z którym dnia 30.11.2020r zawarto Umowę nr 13/2020. Wartość zlecenia 177.000 zł.

4. Pozostało do realizacji w 2021 roku:

- a) Systemy informacji gospodarczej: przygotowanie i przeprowadzenie zamówienia publicznego w celu wyłonienia wykonawcy zadania. Umowa z poprzednim wykonawcą (Polski Instytut Rozwoju) została rozwiązana.
- b) Przygotowanie i przeprowadzenie zakupu (zamówienia) niezbędnych elementów aranżacji przestrzeni

Hasło przewodnie kampanii to *Mazury to Biznes*.

Rozwój przedsiębiorczości

Pomyślnie układa się współpraca z przedsiębiorcami lokalnymi, w tym ze Związkiem Przedsiębiorców i Pracodawców działającym na terenie gminy. Przedsiębiorcy chętnie włączają się w inicjatywy i wydarzenia gminne, opiniują, a wręcz negocjują stawki podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Wspólnie z przedsiębiorcami opracowano i wdrożono w 2017 roku Program zwolnień podatkowych dla nowych inwestycji w gminie. W roku 2020 kontynuuje jeden przedsiębiorca, który otrzymał ulgę w podatku na cztery lata.

W związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19 w roku 2020, Rada Miejska na wniosek Burmistrza wprowadziła w drodze uchwały zwolnienia z podatku

od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz odroczenie terminu płatności podatku od nieruchomości wskazanym grupom przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu. Z wyżej wymienionej formy pomocy skorzystało 6 przedsiębiorców na ogólną kwotę 15 955,00 zł. Dodatkowo 9 przedsiębiorców skierowało wnioski do Burmistrza, zgodnie z ustawą Ordynacja podatkowa i otrzymało pomoc w postaci umorzenia lub odroczenia podatku od nieruchomości, w związku z trudną sytuacją spowodowaną pandemią COVID-19 na ogólną sumę 35 527,00 zł.

Bezrobocie

Skala bezrobocia rejestrowanego w gminie Orzysz na dzień 31 grudnia 2020 r. (2019) wyniosła 350 osób (268), co stanowi 4% ogółu mieszkańców, w tym 209 kobiet (154). Tymczasem w gminach ościennych wynosiła:

Biała Piska – 616
Ruciane Nida – 313
Pisz – 932

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego dla Powiatu Piskiego opublikował GUS i wyniósł on 14,5%.

W mieście Orzysz liczba bezrobotnych wyniosła 198 osób (157), co stanowi 3,6% wszystkich mieszkańców miasta (w tym 117 kobiet (89)), natomiast na terenach wiejskich 152 osoby (111), co stanowi 4,6% wszystkich mieszkańców zamieszkujących na wsi, (w tym 92 kobiety (65)).

Spośród osób bezrobotnych:

- 96 osób to osoby do 30 r.ż.,
- 111 osób to osoby powyżej 50 r.ż.,
- 169 osób to osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat.

W stosunku do roku 2019 liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Gminy Orzysz zwiększyła się o 82 osoby. W tej grupie 67% stanowiły kobiety w liczbie 55.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy bezpośrednio wpływa na decyzje Powiatowej Rady Rynku Pracy, dotyczące podejmowanych działań, związanych z aktywizacją osób bezrobotnych w tym na przyznanie środków Funduszu Pracy na organizację przez Gminę robót publicznych. W 2020 roku Gmina Orzysz realizowała 3 umowy na organizację robót publicznych, w tym w ramach programu „Bezrobotni w regionach wysokiego bezrobocia”. Roboty publiczne organizowane we współpracy z PUP w Piszcu są realizowane przez okres 3 miesięcy, podczas których gmina otrzymuje refundację części poniesionych kosztów na wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenia społeczne, natomiast po zakończeniu ich realizacji pracownicy przez okres 1 miesiąca są zatrudnieni w ramach tzw. zobowiązania do zatrudnienia, wynikającego z zawartej umowy, podczas którego gmina w 100% finansuje koszt wynagrodzeń oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

Mając na uwadze ograniczone środki na realizację robót publicznych, Urząd Miejski w Orzyszu w 2020 r. w celu zabezpieczenia realizacji zadań własnych, zawarł z PUP w Piszcu 2 umowy na organizowanie prac interwencyjnych na okres 9 miesięcy, podczas których w okresie 6 miesięcy, Urząd Pracy dokonywał częściowej refundacji kosztów wynagrodzenia, natomiast podczas pozostałych 3 miesięcy koszty zatrudnienia były ponoszone ze środków własnych gminy.

W 2020 r. na organizację robót publicznych oraz prac interwencyjnych wydatkowano kwotę 271.445,97 zł., która obejmuje kwotę wynagrodzeń, składek ZUS oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

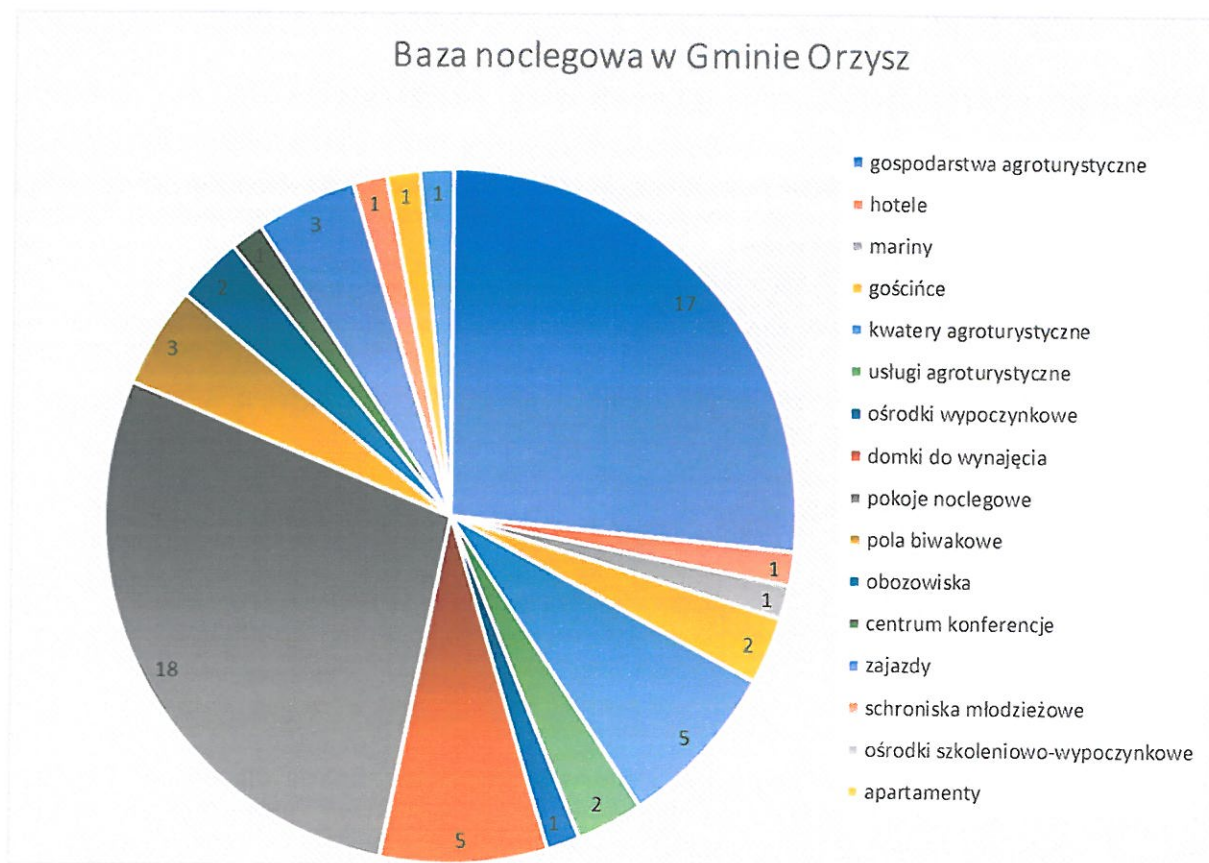
Pracownicy zatrudnieni w ramach prac dofinansowywanych, wykonują prace o charakterze porządkowym oraz drobne prace remontowo - budowlane w obiektach stanowiących własność gminy Orzysz.

Turystyka

Ziemia Orzyska wyróżnia się bogactwem przyrodniczym. Naturalne piękno świata flory i fauny, można poznać przemierzając zakątki gminy Orzysz pieszo, jednośladem, bądź kajakiem. Oprócz naturalnych walorów, Orzysz przyciąga coraz lepiej rozwiniętym zapleczem kulturalno-rozrywkowym.

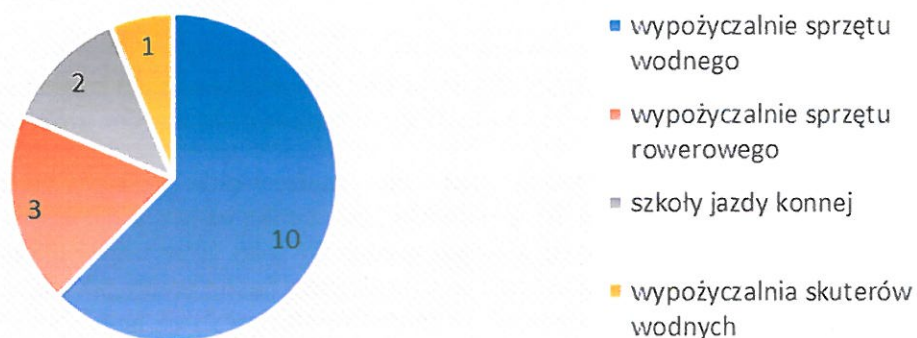
Dla turystów miasto i gmina ma do zaoferowania zróżnicowaną bazę noclegową i gastronomiczną. Jest to ponad 80 obiektów łącznie. Z roku na rok, coraz więcej osób decyduje się na udostępnienie miejsc noclegowych w naszej gminie. W roku 2020 uruchomiono 5 nowych obiektów noclegowych. Mimo trwającej pandemii baza noclegowa naszej gminy jak widać wciąż się powiększa. Powodem jest na pewno stan pandemii, w którym turyści preferują małe spokojne i nie przeludnione miejscowości. Może być nim również wprowadzenie „Bonu Turystycznego”, czyli nowego wsparcia finansowego dla polskich rodzin.

Ilość i rodzaj oferowanych na terenie gminy usług noclegowych prezentuje grafika poniżej. Wśród udostępnionych obiektów w gminie dominują gospodarstwa i kwatery agroturystyczne, domki do wynajęcia i pokoje noclegowe.

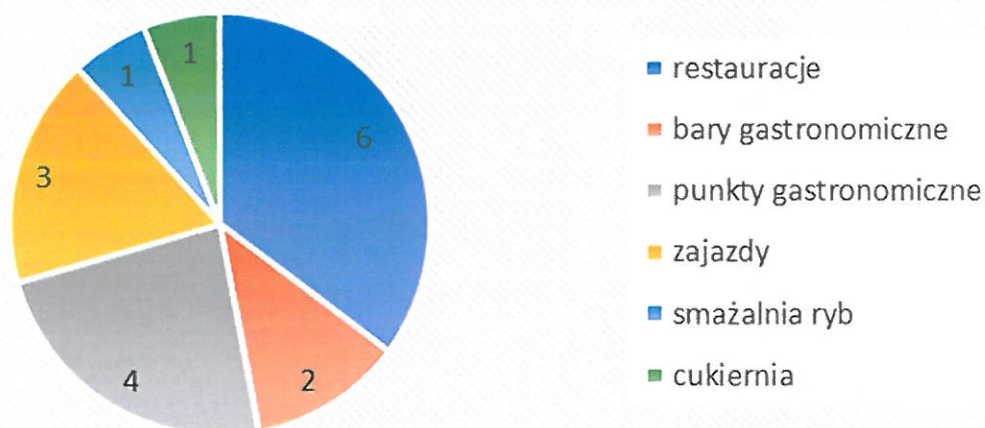
Ze względu na przybywających turystów, lokalni przedsiębiorcy rozwinęli także swoje bazy turystyczne pod względem możliwości wypożyczenia sprzętu zarówno rowerowego, jak i wodnego.

Baza wypożyczalni

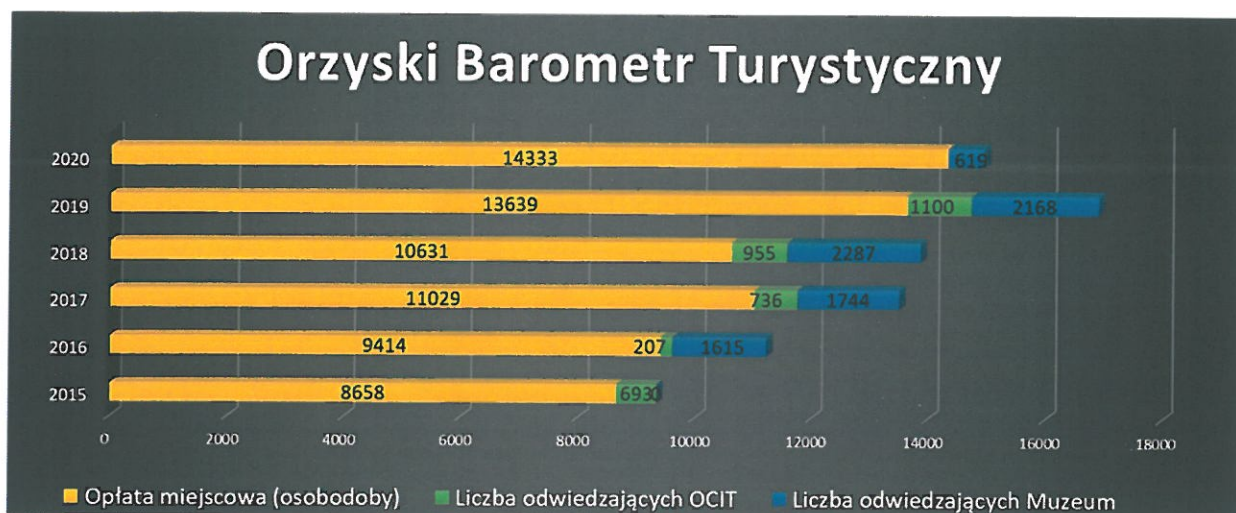
Ilość działających na terenie gminy podmiotów z branży gastronomicznej zmniejszyła się względem wcześniejszych lat. Obecnie łącznie w tej branży działa 18 podmiotów (23), to aż o 6 mniej niż roku poprzednim. Powodem jest z pewnością sytuacja epidemiczna w kraju i wprowadzone obostrzenia, które w roku 2020 znacząco ograniczały funkcjonowanie podmiotów z branży gastronomicznej.

Baza gastronomiczna w Gminie Orzysz

Wyjątkowo atrakcyjne położenie gminy jest samo w sobie wielką atrakcją dla turysty. Działania skoncentrowane na promocji marki Orzysz Wojskowa Stolica Polski oraz Orzysz Wędkarskie Serce Mazur sprawiają, że do naszej gminy przyjeżdża coraz więcej turystów. Obrazuje to od 2015 roku Orzyski Barometr Turystyczny.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe, historyczne, a także zwiększająca się oferta noclegowo-gastronomiczna, stworzona przez mieszkańców, znacząco kształtują z roku na rok rosnącą frekwencję turystów. Z czego wynika ten wzrost? Ze względu na duży rozgłos w mediach ogólnopolskich stanowiący bardzo cenny element promocyjny. Duże imprezy masowe jak Dni Orzysza, a także Walka Czołgów, sprawiły, że Orzysz zaistniał w świadomości wielu jako atrakcja turystyczna.

Z informacji dostarczonych od właścicieli bazy noclegowej wiadomo, że turyści pozytywnie oceniają pobyt na naszym terenie. Z reguły długość ich pobytu wynosiła około 5 dni. Głównym punktem noclegowym były oczywiście obiekty z bezpośrednim dostępem do jezior oraz dobrym i rozbudowanym zapleczem rekreacyjnym, głównie domki prywatne i podmioty agroturystyczne.

Kwota wpływów z tytułu opłaty klimatycznej w 2020 roku to 28 666,00zł co przy stawce dziennej 2zł daje ponad 14,3 tys. osobodni wypoczywających na terenie Gminy. Przyjmując, że średnia długość pobytu to 5 dni, daje to informację o liczbie ponad 2 800 zaewidencjonowanych odpoczywających na terenie gminy w obiektach noclegowych. To znacznie więcej niż w roku ubiegłym, kiedy szacunkowa ilość to było nieco ponad 2000 osób.

Baza noclegowa i gastronomiczna jest jednak nie wystarczająca, brakuje hoteli o liczbie miejsc powyżej 50.

Centrum Informacji Turystycznej

W roku 2020 punkt Centrum Informacji Turystycznej tymczasowo zostało przeniesione do Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej. Udzielane są tam wszelkie informacje dla turystów oraz możliwość zakupu gadżetów reklamowych. Ponadto informacje udzielane są również w Urzędzie Miejskim w Orzyszu, w Wydziale Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji.

Promocja turystyczna

Promocja gminy jest jednym ze sposobów wspierania rozwoju każdej gminy. Działania promocyjne jakie podejmuje Gmina Orzysz to:

Budowanie i umacnianie marki „Orzysz Wojskowa Stolica Polski”

Od 2015r. nowa marka oparta jest o historyczne uwarunkowania Orzysza, związane z istniejącym tu ok. 300 lat garnizonom wojskowym i stacjonującym tu, niemal od zawsze wojskiem. Pomysł ten wzmocniony został decyzją polskiego rządu o umiejscowieniu w Garnizonie Orzysz wojsk NATO i zainteresowaniem mediów regionalnych i ogólnopolskich tym wydarzeniem.

Skuteczną formą promocji są cykliczne wydarzenia o charakterze militarnym:

- „Walka Czołgów” - jednodniowy cykl imprez, który okazał się jedynym tego typu wydarzeniem w Polsce. Wydarzenie to zgromadziło na poligonie ponad 30 tys. osób w 2017 roku i ok. 12 tys. w 2018, 25 tys. 2019 r.;
- „Piknik Militarny”- Orzysz Szlakiem Tygrysa”;
- Orzyskie Dni Święta Wojska Polskiego;
- Bieg Tygrysa – w tym roku 2019 odbyła się IX edycja;
- Bieg Nocy Listopadowej;
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych;
- Turniej Podnoszenia Ciężarów – Stalowa Sztanga – organizowany po raz piąty;
- Inscenizacja historyczna – Orzysz 1920;
- Konkurs piosenki – Tytanowy Tygrys;
- Mistrzostwa Quadów Przeprowowych;
- Orzyska Liga Strzelecka.

Utworzenie Muzeum i coroczna propozycja programowa tej placówki jest odpowiedzią na zainteresowanie turystów tematyką wojskową i historyczną, objawiające się szczególnie podczas pobytu w mieście garnizonowym. Należy zauważyć, że wydarzenia organizowane przez muzeum przyciągają coraz więcej uczestników, a poprzez stałą współpracę m.in. z wojskiem, innymi jednostkami muzealnymi, rekonstruktorami jesteśmy w stanie przygotować ofertę, która jest niezwykle ciekawa, nie tylko dla mieszkańców gminy, ale dla osób spoza naszego regionu przyjeżdżających specjalnie, aby uczestniczyć w tych imprezach.

Dzięki staraniom Fundacji na Rzecz Obronności Kraju Combat Alert, która od kilku lat współpracuje z Gminą Orzysz, powołany został do życia Ośrodek Szkolenia na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju „Combat Alert,„. W oparciu o wyremontowane i zmodernizowane pomieszczenia po obiekcie szkolnym w Drozdowie, stworzony został profesjonalny, zmilitaryzowany obiekt szkoleniowy. Dzięki przemyślanym działaniom, stworzeniu niezbędnego i specjalistycznego zaplecza, przy zaangażowaniu specjalistów i znawców, realizowane są certyfikowane szkolenia dla zorganizowanych grup pasjonatów militariów, survivalu oraz nowo tworzonych Oddziałów Terenowych Combat Alert. Baza Combat Alert jest miejscem, które jest systematycznie odwiedzane przez młodzież i pasjonatów proobronności z całej Polski, co znakomicie utrwala wizerunek naszego miasta i gminy, jako miejsca turystyki survivalowej i ciekawych, atrakcyjnych form jej realizacji.

Gmina Orzysz na podstawie umowy użyczenia przekazała na okres 3 lat teren byłej strzelnicy wojskowej nowej organizacji, która rozpoczęła aktywną działalność i współpracę z Gminą Orzysz. Stowarzyszenie Kolekcjonerów Broni Palnej i Pasjonatów Strzelectwa Sportowego „Zawisza” z Giżycka, angażując własne środki oraz angażując członków organizacji uporządkowała teren strzelnicy umożliwiając jej użytkowanie. Na orzyskiej strzelnicy prowadzone są treningi strzeleckie dla członków i sympatyków oraz otwarte zawody strzeleckie. Członkowie oraz sympatycy korzystają ze strzelnicy w czasie treningów i zorganizowanych imprez w ramach działalności stowarzyszenia. Przywrócenie strzelnicy do użytku oraz nawiązana współpraca z giżyckim stowarzyszeniem wzbogaciły nasz gminny kalendarz imprez o 6 nowych propozycji sportowych i jest kolejnym obiektem promującym Orzysz jako Wojskową Stolicę Polski.

Wszystkie powyższe działania w roku 2020 miały bardzo okrojony scenariusz, a większe wydarzenia nie odbyły się z uwagi na ograniczenia. Choć do ostatniej chwili trwały przygotowania, a terminy były wielokrotnie przekładane na czas, kiedy ograniczenia miały przestać obowiązywać.

Na rok 2020 przypadła 295. Rocznic Nadania Praw Miejskich Orzyszowi, której towarzyszył szereg uroczystości i imprez przygotowanych dla mieszkańców i turystów odwiedzających Orzysz, pomimo sytuacji pandemicznej.

Obchody 295. rocznicy nadania Orzyszowi praw miejskiej zbiegły się z setną rocznicą Bitwy Warszawskiej 1920 i Europejskimi Dniami Kultury i Dziedzictwa, których wojewódzkie obchody odbyły się w Orzyszu. Obchody rozpoczęła uroczysta sesja Rady Miejskiej, na której została przyjęta specjalna

uchwała. W dniu 3 marca w Muzeum odbyła się wystawa starych kart pocztowych, połączona z prezentacją nowej publikacji „Arys - Pamiętam takie miasto”. Muzeum zakupiło ponad 1200 oryginalnych kartek pocztowych przedstawiających Orzysz między pierwszą a drugą wojną światową.

Marka „Orzysz Wędkarskie Serce Mazur”

W 2019 roku stworzyliśmy nowe hasło promocyjne Orzysz Wędkarskie Serce Mazur, skupiające w sobie wszelkie inicjatywy podejmowane w celu promocji jezior występujących na terenie gminy Orzysz. Szczególnie mocno działania te ukierunkowane zostały na promocję jeziora Orzysz, jako akwenu sportowego. W tym celu w 2019 roku podpisane zostało porozumienie z zarządem głównym Polskiego Związku Wędkarskiego, będącym dzierżawcą orzyskiego jeziora, w sprawie ograniczenia odłowów sieciowych. W strategii nowego hasła wpisują się następujące imprezy wędkarskie:

- Ogólnopolskie Zawody Spinningowe z cyklu GRAND PRIX Polski o Puchar Burmistrza Orzysza;
- Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Podlodowym;
- Garmin Fishing League.

Podpisana wiosną 2019 roku umowa pomiędzy Gminą Orzysz, a Zarządem Głównym Polskiego Związku Wędkarskiego przynosi pierwsze, wymierne efekty. Działania w zakresie popularyzacji jeziora Orzysz jako zbiornika przyjaznego wędkarzom, spowodowały, że z początkiem nowego sezonu wędkarskiego, Orzysz stał się głównym punktem na wędkarskiej mapie Polski, bezapelacyjnie zasługując na miano Wędkarskiego Serca Mazur. To efekt nie tylko ograniczenia odłowów gospodarczych, ale także skutecznej promocji poprzez organizację w ubiegłych latach wiodących imprez wędkarskich – Grand Prix Polski, Indywidualnych Spinningowych Mistrzostw Polski, czy zawodów z cyklu Garmin Fishing League.

Koronawirus nie zastopował prowadzonej od 2019 roku turystycznej promocji Orzysza w oparciu o markę Orzysz-Wędkarskie Serce Mazur, w ramach której udało się zorganizować III Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym, jeden z etapów cyklu Garmin Fishing League czy Ogólnopolskie Teamowe Zawody Spinningowe PZW. Podjęte kilka lat temu wspólne działania Gminy Orzysz i lokalnego środowiska wędkarskiego skupionego wokół Koła Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu już dziś owocują zwiększonym ruchem turystycznym skupionym wokół branży wędkarskiej, na którym korzysta zarówno branża gastronomiczna, hotelarska czy wypożyczalnie sprzętu wodnego, które w ostatnim czasie zwiększyły swoją ofertę.

Gmina Orzysz współdziała z Kołem PZW w Orzyszu w zakresie kontroli Jeziora Orzysz pod kątem prawidłowości prowadzonych odłowów gospodarczych. Same koło stało się natomiast głównym strażnikiem przestrzegania zasad nie tylko przez rybaków, ale także samych wędkarzy. W tym celu przy Kole PZW w Orzyszu powołana została Społeczna Straż Rybacka, która prowadzi systematyczne kontrole, dbając tym samym o pozytywny wizerunek i rybostan jeziora.

W związku ze zwiększonym ruchem wędkarskim na Jeziorze Orzysz przy Plaży Miejskiej zostało zamontowane oznakowanie slipu oraz tablica informująca wędkarzy o nowych zasadach wędkowania na Jeziorze Orzysz.

Wszystkie te działania sprawiają, że wielu wędkarzy zaczyna traktować przyjazd do Orzysza jako alternatywę dla zagranicznych, wędkarskich wypraw, co bez wątpienia ma wymierne korzyści dla turystyki i rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o branżę wędkarską. Wobec braku możliwości wykorzystania jeziora do celów żeglarskich, wędkarstwo wydaje się być obecnie najwłaściwszą formą wykorzystania do celów turystycznych.

Marka „Orzysz Naturalnie - Miasto Zielonych Projektów”

Gmina Orzysz realizuje wieloletnie działania promujące markę „Orzysz Naturalnie”, zarówno w ramach promocji turystycznej, jak i gospodarczej. Działania w tym zakresie są znacznie trudniejsze, gdyż jako gmina mazurska konkurujemy z kilkunastoma okolicznymi gminami, które posiadają podobne warunki krajobrazowo-przyrodnicze.

Promocja ma na celu pokazanie posiadanych walorów w postaci: szlaku kajakowego Michała Kajki, szeregu tras rowerowych i pieszych, położenia na Wielkim Szlaku Mazurskim przy brzegu największego w Polsce jeziora Śniardwy.

W grudniu 2019r. Unia Europejska ogłosiła swój nowy, strategiczny program pod nazwą „European Green Deal, czyli Europejski Zielony Ład”, który ma na celu umożliwić europejskim obywatelom czerpanie korzyści ze zrównoważonej, zielonej transformacji naszego kontynentu. Nadrzędne stanie się dbanie o środowisko, tworzenie parków zieleni, a także promowanie ekologii i działań z nią związanych.

W odpowiedzi na apel Unii Europejskiej, a także liczne sugestie mieszkańców, o to by lepiej zadbać o wspólną przestrzeń miejską powstał Program „Orzysz Naturalnie – Miasto Zielonych Projektów”. Program opierać się będzie na trzech strategicznych osiach zgodnych z symboliką kolorów orzyskiej flagi: kolor żółty – przejrzyste powietrze, przez które przenika słońce, kolor zielony – zielone obszary, dające wytchnienie oraz kolor niebieski – krystaliczna woda, pełna naturalnych zasobów.

W ramach kampanii stworzono nowe logo, którego autorem jest Łukasz Nikolajuk Dyrektor MOSiRu.

Z początkiem roku 2021 Burmistrz Orzysza powołał zespół koordynacyjny, reprezentujący środowiska społeczne gminy Orzysz. Zadaniem Zespołu jest opiniowanie pomysłów, inicjatyw zgłoszonych przez orzyską społeczność. To właśnie mieszkańcy gminy będą proponować przedsięwzięcia i konkretne działania. Wskażą miejsca w przestrzeni publicznej, które warto odnowić, zmienić, zazielenić lub urozmaicić rekreacyjnie w obszarach dbałości o czyste powietrze, zieloną ziemię i błękitną wodę.

Wnioski

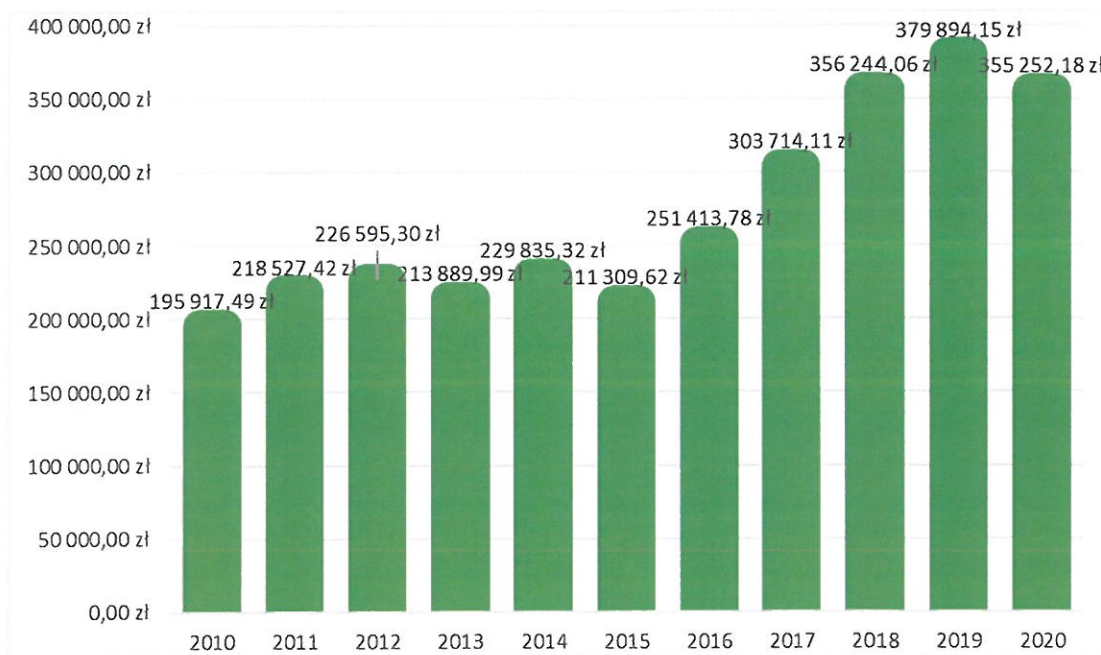
- 1) Największym pracodawcą w gminie jest wojsko.
- 2) Urząd Miejski w ramach unijnych szkoleń i projektów buduje profesjonalną ofertę inwestycyjną wraz z obsługą potencjalnych inwestorów.
- 3) Od kilku lat obserwowany był stały spadek bezrobocia, a pracodawcy borykali się z brakiem rąk do pracy, w szczególności w sezonie. Tymczasem w 2020 roku liczba osób zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o kolejne 82 osoby bez pracy. Mimo to bezrobocie utrzymało się na najniższym poziomie w powiecie. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowi 4% wszystkich mieszkańców gminy.
- 4) Orzysz przyciąga turystów. Sytuacja pandemiczna spowodowała dużo większe zainteresowanie pobytem na terenie naszej gminy, z uwagi na dostępność bazy noclegowej zapewniającej dystans społeczny podczas wypoczynku.
- 5) Brakuje w Orzyszu i na terenie gminy bazy noclegowej z możliwością jednorazowego przyjęcia co najmniej 50 osób, w tym w pokojach jednoosobowych.
- 6) Orzysz Wędkarskie Serce Mazur to nowa atrakcyjna propozycja gminy, zarówno dla mieszkańców, jak i przyjeżdżających utrwalająca w Orzyszu turystykę wędkarską.
- 7) Za rozwijającą się prężnie marką Orzysz Wędkarskie Serce Mazur nie następuje rozwój infrastruktury temu towarzyszącej jak sklepy wędkarskie, wypożyczalnie łodzi, czy smażalnie

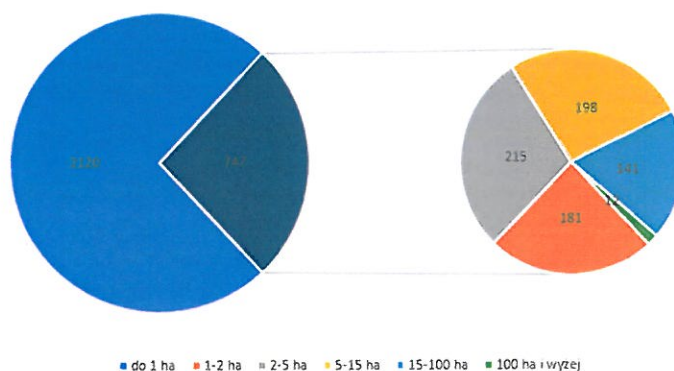
ryb. Potrzeba promocyjnego przekazu do potencjalnych przedsiębiorców o uruchomieniu działań rozwijających potencjał w tym zakresie.

Obszary wiejskie

Na obszarach wiejskich zamieszkuje niezmiennie blisko 38% mieszkańców gminy w 42 wsiach, osadach i przysiółkach skupionych łącznie w 26 sołectwach. Sołectwa od 2010 roku dysponują własnymi środkami wyodrębnionymi z budżetu gminy w postaci Funduszu Sołeckiego. Kwoty corocznie wydatkowane z budżetu na ten cel pokazuje poniższa tabela.

Rolnictwo Gminy Orzysz oparte jest na gospodarstwach indywidualnych. W większości są to gospodarstwa średniej wielkości. W ewidencji płatników podatku rolnego Gminy Orzysz figuruje 2867 gospodarstw rolnych (2807). Jednak tylko 747 (765) czerpie dochody z działalności rolniczej, a 332 (349) składa wnioski o zwrot podatku akcyzowego zawartego w oleju napędowym. W liczbie 2867 jest 2120 gospodarstw (2 042) do 1 ha (stanowią ponad 73,94% (72,75%). Gospodarstwa powyżej 1 ha stanowią jedynie 26,06% (27,25%). Strukturę gospodarstw rolnych w gminie przedstawia tabela.

W 2020 roku na wniosek rolników gmina wypłaciła 559 875,94 zł zwrotu podatku akcyzowego.

W 2020r. rolnicy złożyli:

- 332 wnioski o zwrot podatku akcyzowego
- wykorzystanego do produkcji rolnej na 6 352,8864 ha użytków rolnych.

Kultura i dziedzictwo narodowe

Instytucje kultury

POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu

POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu jako samorządowa instytucja kultury posiada osobowość prawną.

W skład POLANY KULTURY w Orzyszu wchodzi dom kultury, biblioteka wraz z filiami publiczno-szkolnymi w Okartowie i Dąbrówce, świetlica środowiskowa z programem profilaktycznym oraz 16 świetlic wiejskich.

Dotacja podmiotowa dla domu kultury w roku 2020 wynosiła 606 523,31 zł.

Dotacja podmiotowa dla Biblioteki wynosiła 230 000 zł.

W roku 2020 Centrum uzyskało przychody własne w wysokości 8 582 zł,50 zł.

I. Reorganizacja działania instytucji

- 1) Na mocy Uchwały Nr XVII/193/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 września 2020 roku Dom Kultury w Orzyszu wraz z Miejsko-Gminną Biblioteką Publiczną przyjął nazwę POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu z siedzibą przy ul. Wojska Polskiego 9D, 12-250 Orzysz.
- 2) W myśl Uchwały nr XXX/226/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 22 grudnia 2020 roku w skład POLANY KULTURY weszła świetlica środowiskowa z programem profilaktycznym, a instytucja kultury zaczęła pełnić od tej pory także funkcje inne niż kulturalne tj. organizowanie działalności artystycznej w celu przeciwdziałania patologiom i uzależnieniom oraz wspieranie zadań rodziny.

II. Organizacja imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym:

1. XVI Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Michała Kajki - 4 sierpnia 2020 r.
2. Lato 2020 na Polanie Kultury – wakacyjna oferta międzypokoleniowa składająca się z cyklu 4 plenerów artystycznych z towarzyszeniem muzyki na żywo (koncerty akordeonowe): 7 i 12 lipca oraz 12 i 25 sierpnia 2020 r.
3. Plenerowe warsztaty kuglarskie - 11 i 28 sierpnia 2020 r.
4. Realizacja szerokiej oferty zajęć - od października do listopada 2020 r, które odbywały się w reżimie sanitarnym i w małych grupach.

III. Organizacja wydarzeń kulturalnych w sieci internetowej (on-line)

W trakcie pandemii Covid-19 główny ciężar działalności kulturalnej przeniósł się do sieci. Publikujemy na kanale Youtube Polany Kultury, na stronie www.polanakultury.orzysz.pl, na profilu Facebookowym instytucji oraz stronie: www.orzysz.pl. Podjęliśmy następujące formy działań:

- 1) Muzyczne lekcje video on-line prowadzone przez naszych instruktorów muzycznych (15 odcinków dostępnych w internecie m.in. lekcje gry na gitarze, pianinie, perkusji, basie, lekcje emisji głosu i ćwiczenia oddechowe, warsztaty lutnicze)
- 2) Galeria Sztuki Biblioteki on-line – prezentacje prac fotograficznych (grudzień 2020)
- 3) Cykl 19 wywiadów w Polskim Radio Orzysz zapisy rozmów w postaci video podcastów z muzykami, autorami książek, podróżnikami, sportowcami, artystami ludowymi, koordynatorami ciekawych projektów, autorami innowacyjnych przedsięwzięć
- 4) Nagrywanie audiobook'ów i słuchowisk oraz ich publikacja w sieci:

1. W ramach Narodowego Czytania – w okresie od czerwca do września 2020r. zarejestrowaliśmy „Balladynę” Juliusza Słowackiego. W przedsięwzięciu wzięło udział 50 mieszkańców Orzysza
2. Słuchowisko „Alicja w Krainie Czarów” - w ramach obchodów Dnia Dziecka
3. „Bajka o Skarpetce, Królu i Smoku” – słuchowisko nagrane w orzyskim studio nagrań przez członków Klubu Seniora z Elku – 12.11.2020
- 5) Przeprowadzenie konkursów online:
  1. Konkurs na Hymn Orzysza – konkurs muzyczny - czerwiec 2020 r.,
  2. Konkurs na Najpiękniejszą Palmę i Pisanek Wielkanocną -kwiecień 2020
  3. Konkurs na wieniec dożynkowy – wrzesień 2020
  4. Konkurs na Najpiękniejszą Szopkę Bożonarodzeniową (grudzień 2020)
- 6) Organizacja on-line jednej z naszych sztandarowych imprez gminy Orzysz tj. *XVI Orzyskie Spotkania Folklorystyczne* w formie on-line. Zarejestrowaliśmy w grudniu 2020 roku cykl 7 warsztatów on-line: biały śpiew, warsztaty garncarskie, warsztaty tkackie, Folk Art., warsztaty rzeźbiarskie, warsztaty kulinarne oraz pokaz instrumentów etnicznych. Wszystkie realizacje zostały udostępnione na kanale Youtube POLANY KULTURY.
- 7) Założenie strony internetowej Polany Kultury, która dostępna jest pod adresem: www.polanakultury.orzysz.pl

IV. Realizacja projektów infrastrukturalnych i artystycznych w roku 2020:

Rok realizacji dotacji	Nazwa programu dotacyjnego	Całkowity koszt zadania (zł.)	Tytuł projektu	Zakres rzeczowy realizacji
2020	Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa , Priorytet 2 Infrastruktura bibliotek 2016-2020	1 291 830,00	„Przebudowa i wyposażenie biblioteki głównej Polany Kultury – Centrum Biblioteczno-Kulturalnego w Orzyszu”	- remont i dostosowanie pomieszczeń - zakup i montaż mebli - zakup wyposażenia komputerowego, elektronicznego i audiowizualnego - zakup materiałów promocyjnych
	Program INFRASTRUKTURA DOMÓW KULTURY 2020 ze środków ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego	55 750,00	„Zakup wyposażenia na potrzeby edukacji kulturalnej Domu Kultury w Orzyszu”	- zakup wyposażenia komputerowego wraz z akcesoriami, meble, akcesoria muzyczne, wyposażenie wystawiennicze, specjalistyczne wyposażenie pracowni, warsztatów, specjalistyczne wyposażenie dla osób niepełnosprawnych, wyposażenie do organizacji imprez plenerowych, wyposażenie biurowe, zabezpieczenie antywłamaniowe
	Narodowa Biblioteka w Warszawie	6 180,00	Dotacja na zakup nowości książkowych.	- zakup nowości książkowych dla Biblioteki Głównej oraz filii w Okartowie oraz Dąbrówce
	Regionalny Konkurs Grantowy „Równać Szanse” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności	8 500,00	„Młodzieżowa Pozytywka”	- animowanie i wyrównywanie szans młodzieży z miejscowości poniżej 20 tys. mieszkańców.
	Kultura Ludowa i Tradycyjna – Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	22 500,00	„XVI Orzyskie Spotkania Folklorystyczne”	- cykl 7 warsztatów on-line - cykl 8 wywiadów radiowych on-line - kampania promocyjna na Facebooku - zakup materiałów promocyjnych
		RAZEM : 1 384 760 zł.		

V. Rozbudowa Biblioteki Polany Kultury oraz jej oferty programowej

W listopadzie 2020 roku Biblioteka przeniosła się do nowej siedziby na parter budynku Ratusza Miejskiego, przy ul. Rynek 3, w samym centrum miasta. Obecnie powierzchnia Biblioteki to 460 m², na której znajdują się: Oddział dla Dzieci, Oddział dla dorosłych oraz Centrum Aktywności Lokalnej z czytelnią i salą komputerową.

Jednymi z ważniejszych zmian jakie zaszły w 2020r. są:

- 1) wpisanie całego księgozbioru do systemu MAK+ oraz pełna obsługa użytkowników w systemie. Katalog on-line jest dostępny dla czytelników na stronie www.szukamksiazki.pl. Jest on intensywnie promowany wśród czytelników każdorazowo przy zapisywaniu użytkowników do systemu MAK+
- 2) zwiększenie zatrudnienia w Bibliotece Głównej do 4 pełnych etatów
- 3) większa dostępność Biblioteki- otwarta 8 godz. w tygodniu oraz 5 godz. w soboty
- 4) znaczne rozszerzenie zakresu usług:

- MULTICENTRUM – jest ich w Polsce zaledwie 11, z czego 2 w województwie Warmińsko-Mazurskim, w tym nasza Biblioteka Polany Kultury (dane od oficjalnego dystrybutora Multicentrum na terenie Polski). Jest to bogate oprogramowanie edukacyjne, unikalna konsola wyposażona w komplet czujników, system rozpoznawania obiektów, skaner
- Interaktywna sala zabaw dla dzieci – pierwsza w naszej gminie przestrzeń na kreatywne zabawy z dzieckiem
- Pracownia komputerowa z oprogramowaniem do grafiki, montażu filmów oraz prezentacji multimedialnych
- MUZATEKA czyli Polana Melomana ze stacją odsłuchową albumów muzycznych (na nośnikach CD oraz elektronicznych)
- Bogata kolekcja obcojęzyczna ze względu na stacjonujący w gminie międzynarodowy Batalion NATO
- Wirtualna rzeczywistość w Bibliotece dzięki okularom VR oraz projektorom multimedialnym i interaktywnej podłodze
- Galeria Sztuki w Bibliotece – przestrzeń usytuowana pomiędzy oddziałem dla dorosłych a oddziałem dla dzieci, odpowiednio doświetlona pod kątem wystaw prac artystycznych
- Pogotowie Książkowe – dowóz lektur do domów czytelników, angażowanie pracowników społecznych i pomocy społecznej w proces dostarczania książek
- Mobilne kino plenerowe
- Pracownia Poligraficzna – zapewniająca niezależność w organizacji wystaw, złożona z plotera drukującego HP ze skanerem formatu A1, oprogramowanie graficzne Adobe, profesjonalne skanery do skanowania książek i dokumentów.

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu zostało utworzone 17 czerwca 2015r. Uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu NR X/58/15 nadano instytucji statut, który po uzgodnieniach z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego ostatecznie został zatwierdzony Uchwałą Nr X/93/15 Rady Miejskiej w Orzyszu w dniu 23 października 2015r.

W związku epidemią COVID-19 oraz z wprowadzeniem w marcu 2020 r. obostrzeń mających na celu zahamowanie rozprzestrzeniania się epidemii, mając na uwadze rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu działało w bardzo ograniczonym zakresie starając się, jak to tylko było możliwe o kontakt z odbiorcą.

W styczniu, jak co roku w trakcie ferii zimowych, w dniach 20-24 stycznia muzeum zorganizowało cykl zajęć dla dzieci. Oprócz dzieci z terenu gminy Orzysz w warsztatach plastyczno-folklorystycznych gościnnie uczestniczyły dzieci z Klubu Garnizonowego w Giżycku.

1 marca w Ośrodku Szkoleniowym na Rzecz Obronności i Bezpieczeństwa Kraju Combat Alert w Drozdowie odbyły się obchody Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych.

Jeszcze w marcu 2020 r. odbyło się spotkanie autorskie związane z wydaniem kolejnej pozycji z serii „Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej” t. III „Arys...Pamiętam takie miasto” autorstwa Katarzyny Galczak, będącej pamiątkiem byłych mieszkańców Orzysza. Prezentacji nowej publikacji muzealnej towarzyszyła prelekcja historyka Jacka Foszczyńskiego. Realizacja publikacji była możliwa dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Wydarzeniu temu towarzyszyło otwarcie wystawy czasowej. Całość spotkania związana była z obchodzonym tego dnia (3 marca) jubileuszem nadania Orzyszowi praw miejskich w 1725r.

11 marca muzeum, jak też wszystkie instytucje kulturalne w Polsce, zostało zamknięte dla zwiedzających/publiczności. Jednakże nieprzerwanie trwała praca wewnętrzna. Sfinalizowano zakup kolekcji blisko 1000 kart pocztowych. W związku z tym pracownicy opracowali dokumentację polegającą na skatalogowaniu pozycji zarchiwizowanych w 6 klaserach, opisie pochodzenia każdej

pocztówki, jej miejscu przeznaczenia oraz treścią korespondencji. Opracowano również karty muzealne-oddzielne dla każdej pocztówki.

18 maja ponownie zostały otwarte instytucje kultury. Od tego momentu Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej, w reżimie sanitarnym, od wtorku do soboty przyjmowało zwiedzających (osoby indywidualne).

W 2020 r. dokonano dodruku dwóch muzealnych publikacji: autorstwa dra Tomasza Wyźlica pt. „ORZYSZ 1920. Oddziały polskie i sowieckie internowane w Niemczech”, I tomu serii wydawniczej „Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej” pod redakcją dra Jerzego M. Łapo „Cmentarze i pomniki pierwszowojenne”.

7 września została podpisana umowa z Województwem Warmińsko -Mazurskim na dofinansowanie zadania pn. „Utworzenie miejsca atrakcyjnego turystycznie poprzez rewitalizację skweru miejskiego” z Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze”. W ramach operacji została przeprowadzona rewitalizacja placu znajdującego się w samym centrum miasta przy Pomniku 1920, polegająca na wykonaniu nowych ciągów komunikacyjnych, trawników, oświetlenia, muralu o tematyce historycznej, upamiętniającego 100 rocznicę Bitwy Warszawskiej oraz monitoring. Prace zakończono i odebrano protokołem końcowym.

11 września odbyła się w Orzyszu wojewódzka inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa. Koordynatorem wydarzenia było Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu. W ramach uroczystości, w reżimie sanitarnym, otwarto nową siedzibę Biblioteki miejskiej, mieszczącej się w budynku Ratusza, zwiedzano salę tradycji Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz, odbyło się spotkanie z Dowództwem Batalionowej Grupy Bojowej NATO oraz pokaz sprzętu wojskowego.

Również 11 września odbyła się inauguracja wystawy „Orzysz na starych pocztówkach” przygotowana przez Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu. Ekspozycja powstała z okazji 295 rocznicy nadania Orzyszowi praw miejskich. Zostały w niej wykorzystane zdjęcia oryginalnych kart pocztowych pochodzących z kolekcji nabytej przez muzeum, zawierającej blisko 1000 egzemplarzy widokówek pochodzących z początku XX wieku. Współorganizatorem wystawy było Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie.

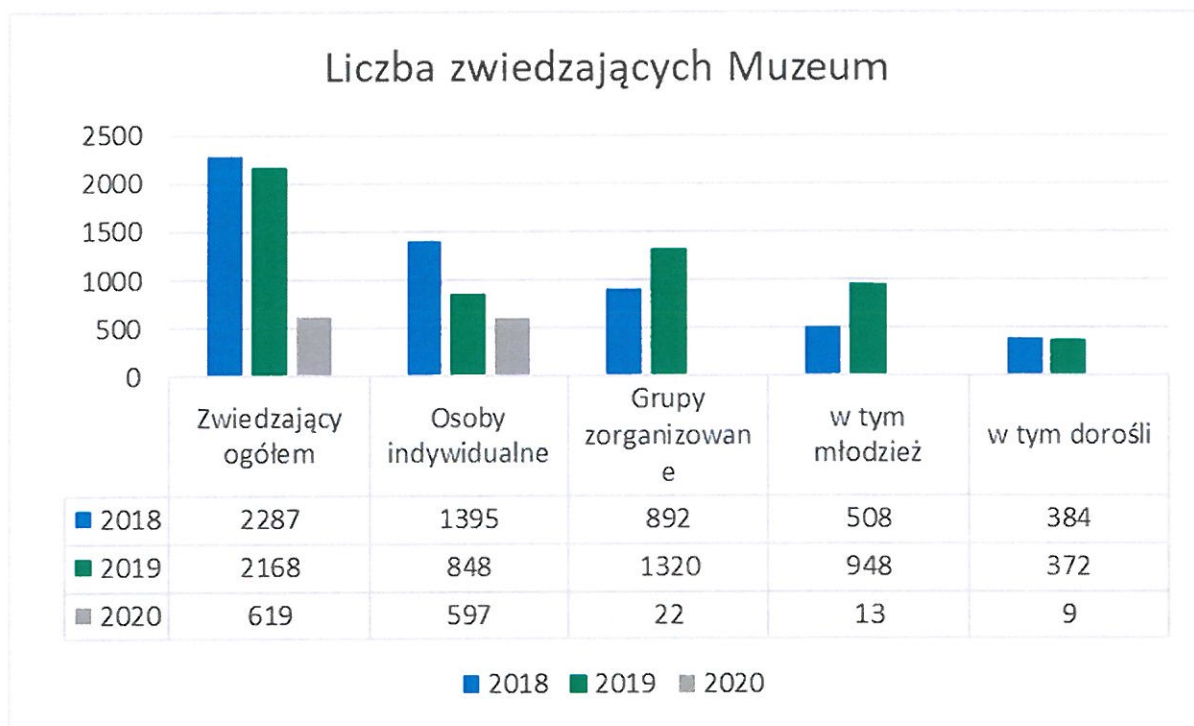
Niestety z dniem 26 października, w związku z nasilającą się złą sytuacją związaną z epidemią koronawirusa, muzeum zostało zamknięte po raz kolejny.

Ten czas wykorzystany został na przygotowanie kolejnej publikacji z serii wydawniczej „Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej”. IV tom serii "Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej" "Ameryka, Wyspa Zaręczynowa i wilki na straży czyli pozdrowienia z Orzysza" to pozycja, w której znalazła się część kolekcji pocztówek kupionej przez muzeum w zeszłym roku. Treści zostały opracowane, a całość przetłumaczona na język angielski przez pracownika muzeum. W książce znajduje się również indeks sporządzony przez dra Jerzego M. Łapo, gdzie oznaczeni są adresaci oraz nadawcy korespondencji.

Przetłumaczony został także folder-przewodnik po trasie „Spacer ścieżkami orzyskiej historii” na język angielski oraz sporządzono jego dodruk.

Pod koniec 2020 roku na nabrzeżu rzeki Orzyszy zrealizowany został projekt „Budowa przystani na szlaku kajakowym „Śladami Michała Kajki” wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. To tytuł projektu, który otrzymał wysoką- trzecią lokatę w konkursie p.n. „Łączy nas turystyka”, ogłoszonym w 2020 r. przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Polegał on na budowie przystani kajakowej wraz z zakupem małej architektury. Pracownicy muzeum pracowali przy tworzeniu dokumentacji projektowej oraz nadzorowali przebieg realizacji operacji.

Niestety pandemia koronawirusa spowodowała konieczność odwołania organizowanej przez Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu imprezy masowej Walki Czołgów. Kolejno wprowadzane obostrzenia wymusiły również rezygnację z części organizowanych przez tę instytucję wydarzeń o charakterze patriotycznym, a te, które odbyły się (np. Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego czy Narodowe Święto Niepodległości), prowadzone były w reżimie sanitarnym przy ograniczonej liczbie uczestników. Sytuacja epidemiczna miała ogromny wpływ na liczbę zwiedzających muzeum w 2020 roku przede wszystkim ze względu na czas, kiedy instytucja pozostawała w zamknięciu, a kontakt z publicznością odbywał się poprzez telefon, portale społecznościowe i e-mail.

Liczba zwiedzających ogółem spadła w 2020 roku o 1549 osób w stosunku do roku ubiegłego. Jak już wspomniano, główną przyczyną były narzucane przez rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w związku z epidemią COVID-19 obowiązki pozostawiania instytucji kultury w zamknięciu. Zakazane również było zwiedzanie grupowe. W związku z tym, w czasie gdy było to możliwe muzeum odwiedziło w 2020 roku 619 osób.

Muzeum stale pozyskuje eksponaty. Nawet w tak trudnym czasie, z jakim mamy do czynienia, od zeszłego roku, pomimo zamknięcia muzeum dla zwiedzających, utrzymywany jest kontakt z darczyńcami, którzy deponują lub oddają muzealia do muzeum. Oprócz muzealiów pozyskanych drogą zakupu, najważniejsze są eksponaty przekazywane przez mieszkańców Gminy Orzysz oraz przez miłośników historii i miasta, w formie darów. W 2020 r. pozyskano 14 szt. nowych eksponatów. Na dzień 31 grudnia 2020 r. w zasobach muzeum było 1557 szt. (z kolekcją pocztówek) muzealiów oraz 396 depozytów.

Ochrona zabytków

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr XLIX/358/18 z dnia 28 lutego 2018 r. przyjęła Program Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na Lata 2018-2021. Celem opracowania programu opieki nad zabytkami gminy Orzysz na lata 2018-2021 było określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, występującego w jej granicach administracyjnych, zgodnie z przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Program ma na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, jak również jego promocji wśród mieszkańców oraz turystów. Funkcję tę można realizować między innymi poprzez edukację, poczynając od poziomu podstawowego oraz pobudzanie rozwoju turystyki. Nieodzownym elementem tego typu działań jest budzenie w społeczeństwie świadomości istnienia zabytków i potrzeby ich rewitalizacji, jak również zwrócenie uwagi na istniejącą wspólnotę kulturową.

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr XXIV/176/20 z dnia 30 czerwca 2020r. przyjęła sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na lata 2018-2021 za okres 2018-2020.

Zarządzeniem Burmistrza Orzysza Nr 38/2016 z dnia 10 lutego 2016 r. została założona Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Orzysz. (zmiany: Zarządzenie Nr 88/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 28 marca 2017 r. oraz Zarządzenie Nr 12/5/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 10 maja 2017 r., Zarządzenie Nr 24/04/2019 Burmistrza Orzysza z dnia 23 kwietnia 2019 r.). Gminna ewidencja zabytków stanowi zbiór otwarty. Na terenie gminy Orzysz znajdują się dwadzieścia cztery obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną, wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wnioski

- 1) Praca i działalność domu kultury i biblioteki uległa gruntownej reorganizacji zarówno w nazwie, formie i zakresie działalności.
- 2) Instytucje kultury funkcjonujące na terenie gminy systematycznie i skutecznie sięgają po środki zewnętrzne by zwiększać zakres i uatrakcyjnić ofertę dla mieszkańców.
- 3) Przeprowadzono szereg prac modernizacyjnych w obiektach kulturalnych jak: remont nowej siedziby biblioteki, modernizacja muzeum, ścieżki i infrastruktura rekreacyjna, w tym pomost przy muzeum.
- 4) Stan pandemii nie pozwolił na organizację cyklicznych plenerowych wydarzeń jak „Walka Czołgów”, rekonstrukcja historyczna, dożynki, Dni Orzysza.
- 5) Oferta instytucji kultury została dostosowana do panujących obostrzeń w działalności i przeniosła się w dużej mierze na kontakty zdalne z mieszkańcami.

Oświata

Głównym zadaniem oświatowym gminy jest zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki w przedszkolach, szkołach podstawowych oraz ostatni rok w gimnazjach.

Realizacja zadań organu prowadzącego wobec szkół i placówek wymaga właściwej organizacji, zarówno funkcji nadzorczych, jak i roli służebnej, związanej z realizacją obowiązków określonych w ustawie o systemie oświaty. Organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność.

W ustawie o samorządzie gminnym zapisano, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty m.in. w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy.

W ustawie o systemie oświaty ustawodawca wskazał, iż do zadań gminy należy:

- zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, żłobków, szkół podstawowych i gimnazjów,
- zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- zabezpieczenie kadry pracowniczej, w tym administracyjno-finansowej.

W ustawie Karta Nauczyciela, wśród zadań gminy wymieniono m.in. następujące zadania:

- zapewnienie średniego wynagrodzenia nauczycieli w poszczególnych grupach awansu zawodowego, wspieranie nauczycieli w procesie dydaktyczno-wychowawczym,
- zapewnienie środków na doksztalcenie i doskonalenie zawodowe.

Ponadto zadania oświatowe Gminy Orzysz związane są z obowiązkiem:

- kontroli spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- realizacji zadań wspierających uczniów w nauce, m.in. organizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych, stypendia za szczególne osiągnięcia,
- zapewnienia bezpiecznych warunków pracy i nauki,
- organizacji dodatkowych zajęć specjalistycznych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, posiadających orzeczenia o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego (rewalidacja, zajęcia kompensacyjno-wyrównawcze, nauczanie indywidualne etc.),
- dbałości o bazę lokalową i dydaktyczną placówek oświatowych,
- wypłat świadczeń socjalnych rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w tym: stypendia szkolne i zasiłki o charakterze socjalnym, dofinansowanie do zakupu podręczników i pomocy szkolnych,
- dofinansowania pracodawcom kosztów doksztalcenia młodocianych pracowników w ramach pomocy de minimis,
- zapewnienia dowozów uczniów do szkół na terenie gminy oraz organizacja dowozu uczniów niepełnosprawnych do szkół i ośrodków szkolno – wychowawczych, organizacji konkursów na stanowiska dyrektorów szkół i przedszkoli lub przygotowanie procedury powierzenia stanowisk na kolejne lata,
- przygotowania całościowej oceny pracy dyrektorów szkół i przedszkoli,
- przeprowadzania egzaminów na stopień nauczyciela mianowanego w ramach awansu zawodowego,
- prowadzenie lokalnej bazy danych dziedzinowych w Systemie Informacji Oświatowej,
- innych zadań nie wymienionych powyżej, a wynikających z przepisów prawa.

W ramach wykonywania obowiązków wynikających z ustawy Karta Nauczyciela, zadaniem gminy jest także ukształtowanie struktury kadrowej placówek, aby odpowiadała ona współczesnym wymogom edukacyjnym. W tym zakresie koniecznym stało się „zbudowanie” oraz stałe usprawnianie systemu wynagradzania i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Burmistrz Orzysza, w terminie do końca października każdego roku, przedstawia Radzie Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informację o stanie oświaty w gminie Orzysz za ubiegły rok szkolny.

Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna

W rozwoju szkolnictwa zasadniczą rolę odgrywają umiejętności zawodowe nauczycieli, ich wiedza o życiu, zrozumienie współczesnych problemów świata oraz chęć samodoskonalenia. Dobór kadry pedagogicznej to przede wszystkim rola dyrektorów placówek. Stan zatrudnienia w danym roku szkolnym wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizację roku, a ta ściśle związana jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin wynikającą z podziału na grupy (dotyczy zajęć z wychowania fizycznego, języków obcych, informatyki) zależną od liczebności oddziałów klasowych oraz określoną w rozporządzeniu (ramowe plany nauczania) przez Ministra Edukacji Narodowej liczbą godzin dla poszczególnych przedmiotów i poziomów nauczania.)

Zatrudnienie nauczycieli na terenie Gminy Orzysz w roku 2019					
Zatrudnieni w pełnym wymiarze	Ogółem	Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany
	96(94)	3 (3)	8 (10)	14 (15)	71 (66)
Razem etaty	102,32 (100,87)	3,22 (4,21)	9,11 (10,00)	15,72 (14,26)	74,27 (72,40)

Wśród nauczycieli dominują osoby o najwyższym stopniu awansu zawodowego. Świadczy to o wysokiej jakości kadry, która powinna mieć przełożenie na wysokie wyniki nauczania i egzaminów sprawdzających.

Pracownicy niepedagogiczni	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Pracownicy obsługi szkół, przedszkoli, żłobka	48	46	45
Pracownicy administracji szkół, przedszkoli, żłobka	7,5	6,5	7,25
RAZEM	55,5	52,50	52,25

Na przestrzeni ostatnich 4 lat spadła liczba pracowników administracji i obsługi. Spadek spowodowany jest wygaśnięciem w czerwcu 2019r. gimnazjów oraz mniejszą liczbą uczniów w szkołach.

Doskonalenie nauczycieli

Bardzo istotnym czynnikiem podwyższającym jakość edukacji jest nieustanne doskonalenie kadry nauczycielskiej. Zgodnie z art. 12 ust. 3 Karty Nauczyciela „Nauczyciel powinien podnosić swoją wiedzę ogólną i zawodową, korzystając z prawa pierwszeństwa do uczestnictwa we wszelkich formach doskonalenia zawodowego na najwyższym poziomie”. Jest on w szczególności zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji. Nauczyciele z gminy Orzysz korzystali m.in. z takich form doskonalenia zawodowego jak: studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne, czy różnego rodzaju warsztaty, szkolenia i konferencje. W osiąganiu tego celu służyły zapewnione środki finansowe. Art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela stanowi, że „W budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego - w wysokości 1% planowanych rocznych środków, przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli.”

Kwoty przeznaczane na doskonalenie nauczycieli w latach 2017-2019			
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli Gminy Orzysz	26 789,53	45 968,00	48 470,00
RAZEM	26 789,53	45 968,00	48 470,00

Wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Warmińsko - Mazurskiego Kuratora Oświaty

W roku szkolnym 2019/2020 odbyły się następujące kontrole doraźne przeprowadzone przez pracowników Kuratorium Oświaty w Olsztynie delegatura w Elku:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu kontrola w zakresie oceny prawidłowości zapewnienia dzieciom pomocy psychologiczno – pedagogicznej w przedszkolu – brak zaleceń;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie kontrola w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć i po zajęciach, realizacja zadań opiekuńczo - wychowawczych prowadzonych przez szkołę - brak zaleceń;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce kontrola w zakresie zgodności z obowiązującymi przepisami, prawo realizacji doradztwa zawodowego w szkole podstawowej, kontrola w zakresie zapewnienia uczniom bezpieczeństwa podczas pobytu w szkole - brak zaleceń.

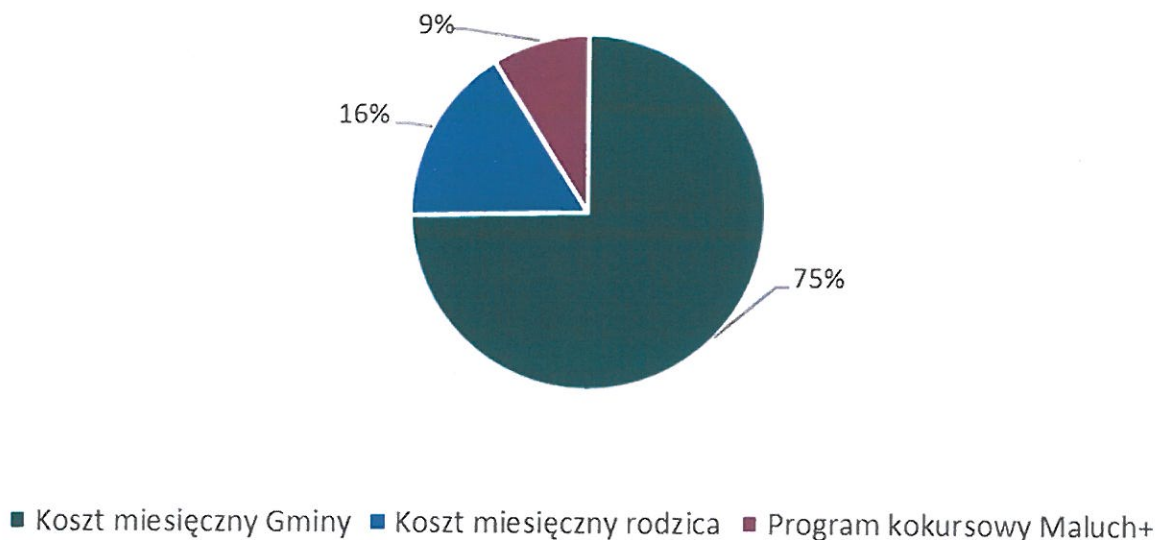
Opieka nad dziećmi do lat trzech

W gminie Orzysz funkcjonuje Żłobek, który został powołany i funkcjonuje zgodnie z Ustawą z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi do lat 3. Żłobek funkcjonuje w godzinach od 6:30 do 16:00. Odpłatność za wyżywienie wynosi 5,50 za dzień, chesne 500,00 zł m-czny pobytu dziecka w placówce. Wysokość chesnego w tej kwocie obowiązuje dopiero od października 2020 roku.

- W roku szkolnym 2019/2020 do Żłobka uczęszcza 29 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat.
- W roku szkolnym 2020/2021 do Żłobka uczęszcza 29 dzieci w wieku od 1,5 do 3 lat (*tak jest w rejestrze i zadeklarowanych we wrześniu 2020 r.*),
- Jest to placówka, która nie jest subwencyjna i w 100% finansowana z budżetu gminy. Koszty funkcjonowania Żłobka w 2020r. przedstawia poniższa tabela oraz wykres.

	Koszt Gminy		Chesne pobierane od rodziców	Łącznie	Koszt na 1 dziecko
	Środki własne	Pozyskane z Programu Maluch +			
Koszt całkowity	230 243,54 zł	27 540,00 zł	50 544,00 zł	308 327,54 zł	10 631,98
Koszt miesięczny	19 186,97 zł	2 295,00 zł	4 212,00 zł	25 693,97 zł	886,00

Koszty miesięcznego utrzymania dziecka w żłobku

Koszt miesięczny utrzymania dziecka (przy całkowitym „obłożeniu, tj. 29 dzieci”) w 2020 roku w żłobku to 886,00 zł i głównie ponosi go gmina 75% ze środków własnych i z uzyskanych w konkursach na ten cel środków finansowych - 9%. Pozyskana dotacja to środki z Programu „Maluch+”, o które gmina ubiegała się w konkursie. To nie oznacza, że w latach następnych środki te są pewne i będą do pozyskania. Udział rodziców natomiast jest bardzo niski. To jedynie niespełna 16% wszystkich kosztów.

Wychowanie przedszkolne

Edukacja dzieci 6-letnich w przedszkolach publicznych jest bezpłatna. Gmina otrzymała z budżetu państwa subwencję na każdego sześciolatka w przedszkolu. Rodzic opłaca jedynie wyżywienie. Subwencja na jednego sześciolatka w 2020 r. wyniosła 4 326,00 zł na rok. Dotacja przedszkolna z budżetu państwa na jednego przedszkolaka 1 434,58 zł na rok.

Wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci w wieku 3-6 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach dzieci, które ukończyły 2,5 roku. Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dotyczy dzieci 6-letnich.

- W roku szkolnym 2019/2020 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było łącznie dzieci – 198 + 89 sześciolatek w przedszkolu=287
- W roku szkolnym 2020/2021 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach gminnych objętych było 287 łącznie dzieci – 196 (*w tym 33 z Montessori*) + 9 (*w tym 5 z Montessori*) sześciolatek w przedszkolu=205

Ponadto od 12 września 2017r. funkcjonuje niepubliczne Przedszkole Artystyczno – Językowe Akademia Montessori do którego uczęszcza 40 dzieci z terenu naszej gminy (na dzień 31.12.2020 r).

Koszty utrzymania Przedszkoli w gminie Orzysz				
Wykonanie planu 2020 r.	Dotacja, czesne od rodziców, subwencja	Koszt Gminy	Liczba dzieci	Koszt gminy – dopłata do jednego dziecka miesięcznie
1 494 199,64	787 504,33	706 695,31	287	2 462,35

Dotacja przedszkolna – 284 047,00 zł

Subwencja na niepełnosprawne przedszkolaki 136 256,50 zł

Subwencja na sześciolatki w przedszkolu- 346 054,33 zł

Czesne od rodziców – 21 146,50 zł

Dotacja przekazana w 2020 r dla Montessori to 287 111,26 zł.

Szkoły podstawowe

W gminie Orzysz funkcjonują trzy szkoły podstawowe w Zespołach Szkolno – Przedszkolnych. Poniższa tabela prezentuje liczebność dzieci od 2018/2019 roku.

Rok szkolny 2018/2019									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	60	72	30	100	104	75	76	68	585
SP Dąbrówka	8	8	0	9	4	9	7	9	54
SP Okartowo	9	0	11	7	14	8	14	9	72
Razem	77	80	41	116	122	92	97	86	711

Rok szkolny 2019/2020									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	74	55	72	32	91	97	70	73	564
SP Dąbrówka	4	8	8	0	8	5	8	6	47
SP Okartowo	8	10	0	13	9	15	10	14	79
Razem	86	73	80	45	108	117	88	93	690

Rok szkolny 2020/2021									
Szkoły	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Klasa VII	Klasa VIII	Razem
SP Orzysz	68	71	51	71	30	90	95	66	542
SP Dąbrówka	6	4	8	9	0	8	4	8	47
SP Okartowo	0	9	10	0	13	9	15	8	64
Razem	74	84	69	80	43	107	114	82	653

Najniższa liczba uczniów jest w szkole podstawowej w Dąbrówce, spadek zanotowano również w ZSP w Orzyszu i wzrost o 7 uczniów w ZSP w Okartowie.

Prognoza liczby uczniów w szkołach roczniki 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 na podstawie zameldowanych na pobyt stały według ewidencji ludności przedstawia zestawienie poniżej.

Prognoza liczby uczniów w szkołach								
	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	70	79	87	56	79	72	76	59
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowie	6	5	10	7	5	11	10	9
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	6	8	7	4	6	5	6
Razem	82	90	105	70	88	89	91	74

Etaty wsparcia

Działalność edukacyjna (przedmiotowa), wychowawczo-opiekuńcza szkół podstawowych i gimnazjum wspierana jest godzinami, które można podzielić na następujące kategorie zajęć z uczniami:

- opieka świetlicowa, świetlica obejmuje opieką zapisanych do niej uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dojeżdżających, tych, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy rodziców oraz okoliczności wynikające z organizacji pracy szkoły (dzieci, które nie uczestniczą w lekcjach religii). Wychowawcy świetlicy sprawują opiekę nad dziećmi podczas oczekiwania i wsiadania do autobusów szkolnych.
- praca biblioteki szkolnej,
- praca pedagoga szkolnego. Do obowiązków pedagoga należy diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów, rozwiązywanie problemów i konfliktów między uczniami, niwelowanie zachowań negatywnych i agresywnych wśród uczniów, poprzez m.in. rozmowy z rodzicami i uczniami, działania profilaktyczne. Zadaniem pedagoga jest również pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów. Pedagog nawiązuje współpracę z policją, kuratorami sądowymi, asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi i rodzicami. Współpracuje z pracownikami Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pisz, MOPS w Orzyszu i Sądem Rejonowym w Pisz. Prowadzi zajęcia w zakresie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, podejmuje zagadnienia z zakresu profilaktyki uzależnień. praca psychologa, Do zadań psychologa należy: - diagnozowanie sytuacji wychowawczych w szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów; - podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży; - minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów; - zapobieganie występowaniu patologii społecznych; - inicjowanie i prowadzenie działań medacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych; - pomoc rodzicom i nauczycielom w rozwiązywaniu problemów uczniów.
- praca logopedy: diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy uczniów, prowadzenie zajęć logopedycznych oraz porad i konsultacji dla uczniów i rodziców w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń, podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów, wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Z zajęć logopedycznych korzystają dzieci przedszkolne i uczniowie szkoły podstawowej (kwalifikacja na podstawie diagnozy logopedycznej przeprowadzanej w placówkach we wrześniu przez logopedów i na podstawie zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej zawartych w opiniach). Dzieci uczestniczą z reguły w zajęciach grupowych. W zajęciach terapii logopedycznej mogą uczestniczyć rodzice uczniów.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz działania profilaktyczne:

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej prac z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych (prowadzone przez pedagogów, nauczycieli w swoim czasie wolnym),
- zajęć korekcyjno – kompensacyjnych (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć logopedycznych (prowadzone przez logopedów),
- zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne (prowadzone przez pedagogów),
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (prowadzone przez doradcę zawodowego),
- porad i konsultacji (prowadzone przez nauczycieli i specjalistów).

Szybka i przemyślana interwencja przyczyniała się do rozwiązywania większości problemów na bieżąco. Dzięki zajęciom wychowawczo – profilaktycznym oraz indywidualnym spotkaniom uczniowie wiedzą, jakie ich zachowania mogą zagrażać innym i ranić innych oraz co robić aby tego uniknąć, uczniowie wiedzą w jaki sposób rozładowywać emocje i do kogo zwrócić się o ewentualną pomoc, reagują na zachowania agresywne, ciągle motywacja ucznia ze strony pedagoga oraz innych nauczycieli miała wpływ na ich udział w wielu przedsięwzięciach. Rodzice coraz chętniej z własnej inicjatywy zwracają się o pomoc do pedagoga.

Dowożenie uczniów do szkół, w tym niepełnosprawnych

Realizując obowiązki określone w art. 14a i 17 ustawy o systemie oświaty dowożono lub refundowano rodzicom wydatki związane z dowożeniem do szkół uczniów niepełnosprawnych i zamieszkałych w znacznym oddaleniu od szkół.

Przepisy ustawy o systemie oświaty oraz przepisy prawa oświatowego, które mówią o dowozie dzieci do szkół, dotyczą szkół obwodowych (szkół podstawowych i dotychczasowych gimnazjów). Jeśli władze samorządowe ustaliły sieć szkół w taki sposób, że odległość między domem ucznia a szkołą obwodową przekracza dystans wymieniony w cytowanych ustawach (tj. 3 km dla uczniów klas I-IV szkół podstawowych oraz 4 km dla uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz uczniów dotychczasowych gimnazjów), obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewożenia dziecka. Jeśli gmina nie ma możliwości zorganizowania dojazdu, ma obowiązek zwrotu kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej.

Przy organizacji dowozów bardzo istotnym jest zapewnienie pełnego bezpieczeństwa, w miarę krótkiego w czasie przejazdu do i ze szkoły oraz takiego ułożenia harmonogramów, aby umożliwić udział uczniów w różnych formach zajęć pozalekcyjnych organizowanych przez szkoły. Dowozy funkcjonują sprawnie, zapewniając terminowy i bezpieczny przewóz dzieci do i ze szkoły oraz realizując inne zadania statutowe, między innymi zajęcia na basenie, zawody sportowe oraz konkursy.

- W roku 2019/2020 z dowożenia autobusami do szkoły korzysta 243 uczniów. W roku szkolnym zapewniono dowożenie do szkoły 6 uczniom niepełnosprawnym, objętych kształceniem specjalnym, (w tym do Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Łupkach- 2 uczniów, do Ośrodka Rewalidacyjno-Edukacyjno- Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze Ziemia Piska” w Pisz- 4 uczniów). Zawierając stosowne umowy - 7 opiekunom uczniów niepełnosprawnych zwracano koszty dojazdu.
- W roku 2020/2021 z dowożenia autobusami do szkoły korzysta 225 uczniów. W roku szkolnym zapewniono dowożenie do szkoły 5 uczniom niepełnosprawnym, objętych kształceniem specjalnym, (w tym do Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Łupkach- 1 uczniów, do Ośrodka Rewalidacyjno-

Edukacyjno- Wychowawczego przy Stowarzyszeniu „Przymierze Ziemia Piska” w Pisz- 4 uczniów). Zawierając stosowne umowy - 7 opiekunom uczniów niepełnosprawnych zwracano koszty dojazdu.

Koszty dowozu dzieci do szkół w latach 2014-2019						
Lata	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019r.	2020r.
Koszt (bilety miesięczne, Łupki, OREW, zwrot kosztów dowozów dla rodziców).	959 634,55	305 000,00	411 306,66	454 583,95	420 000,00	Plan 280 000,00 Wykonanie 222 719,63

Różnica między rokiem 2016 a 2017 wynika z faktu znacznej podwyżki ceny biletu miesięcznego z 56,99zł na dzień 01.01.2016 na 69,66 zł od 01.09.2016r. (zmiana przewoźnika) i na 122,50 zł od 01.03.2017r (zmiana przewoźnika po wypowiedzeniu przez niego umowy na świadczenie usługi). Mniejsza kwota w 2019r. w stosunku do 2018r. wynika z mniejszej liczby uczniów dojeżdżających do szkół. Kwota z roku 2020 jest niższa niż w latach ubiegłych, wynika z mniejszej liczby dojeżdżających oraz z powodu pandemii i nie realizowania dowozu.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty 2020

- Język polski

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	68	53%	V	56%	52%	55%	59%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	62%	VI	56%	52%	55%	59%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	34%	I	56%	52%	55%	59%

- Matematyka

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	69	41%	IV	40%	38%	42%	46%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	39%	IV	40%	38%	42%	46%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	27%	II	40%	38%	42%	46%

- Język angielski

Średnie wyniki uczniów w szkole, gminie, powiecie, województwie i w kraju

Szkoła	Liczebność	Średni wynik	Stanina	Średni wynik			
				gmina	powiat	województwo	kraj
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Orzyszu	66	57%	VI	51%	46%	50%	54%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Okartowo	13	33%	II	51%	46%	50%	54%
Zespół Szkolno – Przedszkolny w Dąbrówce	6	23%	I	51%	46%	50%	54%

Na uwagę zasługuje fakt, że uczniowie szkół gminy Orzysz odnosili sukcesy w różnych konkursach, olimpiadach, a także uzyskali najwyższe wyniki egzaminu ósmoklasisty w powiecie piskim.

Programy i projekty edukacyjne realizowane w roku 2020

We wszystkich szkołach realizowano projekt „Brzdące w re@lu” współfinansowany przez Ministerstwo Zdrowia ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych. Projekt miał na celu podejście do problematyki uzależnień od komputera, tabletu już u najmłodszych dzieci, promując inne alternatywne metody spędzania wolnego czasu.

Uczniowie ZS-P w Dąbrówce realizowali projekt „Mali Inżynierowie” w ramach działań Fundacji Uniwersytet Dzieci, a społeczność Okartowa w projekcie tej samej fundacji ph. „Mali detektywi - jakie tajemnice kryje świat wokół nas” i „Matematyka - kto w pracy mierzy, liczy, waży” pozyskała cenną wiedzę i materiały edukacyjne.

ZS-P w Okartowie realizował projekty „Pociąg ku wartościom”, „Ratujemy i uczymy ratować” i wziął udział w akcji Narodowe Czytanie. Nie można pominąć faktu, że w szkołach i przedszkolach naszej gminy realizowano innowacje pedagogiczne. W Orzyszu „Przedszkolne laboratorium”, a w Okartowie „Trening pamięci i koncentracji uwagi”, „Uczymy dzieci programować – Maluszki kodują”.

Najstarsze grupy przedszkolne gminy Orzysz odwiedziły przedstawicielki Klubu Seniora, proponując ciekawe zajęcia z zakresu edukacji regionalnej „Z dziadkiem Otto po legendarnej przeszłości Naszej Małej Ojczyzny”.

W Orzyszu trwało szkolenie żeglarskie dla chętnych uczniów szkoły w ramach projektu „Na sportowo w Gminie Orzysz – 2020”, realizowanego przez UKS Jedynka Orzysz. Szkoła pozyskała sprzęt do nauki tenisa w ramach konkursu „Dzieciaki do raket”. Ponadto odbywały się zajęcia sportowe realizowane w ramach programu „Szkolny Klub Sportowy”. gimnastyka korekcyjno – kompensacyjna.

Działania szkół nie sprowadzały się tylko do edukacji dzieci i młodzieży. ZS-P w Dąbrówce pozyskał grant w wysokości 175 000 zł na utworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji Osób Dorosłych, którego głównym celem będzie rozwój możliwości i oferty w zakresie edukacji osób dorosłych. Działania będą skierowane do rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży szkolnej, nauczycieli oraz innych dorosłych mieszkańców Orzysza.

Przy szkole w Okartowie działało Schronisko Młodzieżowe, generujące dodatkowe środki finansowe wykorzystywane do przeprowadzania później bieżących remontów.

W trosce o zdrowie dzieci w szkołach prowadzono dożywianie. W ZS-P w Orzyszu w klasach I – V realizowany był „Program dla szkół” finansowany przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, polegający na nieodpłatnym dostarczaniu mleka/ przetworów mlecznych oraz warzyw i owoców dla dzieci, a w ZS-P w Okartowie i Dąbrówce działał program Pajacyk, finansowany przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom w Rucianem-Nidzie. Zmieniono również zasady dostarczania posiłków.

Kształcenie młodocianych pracowników

W rozumieniu art. 190 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeksu Pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138, 2255 oraz z 2017 r. poz. 60, 962) dotyczącego zatrudnienia młodocianych pracowników - „młodocianym jest osoba, która ukończyła 16 lat, a nie przekroczyła 18 lat”. Należy jednakże zaznaczyć iż zgodnie z obowiązującymi przepisami pracodawca nie może zatrudnić osoby, która nie ukończyła 16 lat.

Zgodnie z art. 70b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.), pracodawcy, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianym pracownikiem w celu przygotowania zawodowego po zakończeniu nauki zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy i zdaniu przez młodocianego egzaminu, mogą otrzymać pomoc w formie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników.

Dofinansowanie przyznawane jest na podstawie wniosku złożonego przez pracodawcę, w terminie 3 miesięcy od dnia zdania przez młodocianego pracownika egzaminu. Zwroty kosztów kształcenia młodocianego pracownika finansowana jest ze środków Funduszu Pracy. Decyzję o dofinansowaniu kosztów kształcenia wydaje wójt gminy, właściwy względem miejsca zamieszkania młodocianego pracownika.

Natomiast kwotę jaką może otrzymać pracodawca z tytułu zatrudnienia młodocianego pracownika jest uzależniona od formy nauki zawodu tj.:

1. W przypadku nauki zawodu - do 8 081,00 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy; jeżeli okres kształcenia jest krótszy niż 36 miesięcy, kwotę dofinansowania wypłaca się w wysokości proporcjonalnej do okresu kształcenia.
2. W przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy - do 254 zł za każdy pełny miesiąc kształcenia.

W okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. nie wydano decyzji w zakresie kształcenia młodocianych pracowników.

Z uwagi na trudności komunikacyjne w połączeniach z ościennymi miastami powiatowymi tj. Elk, Pisz, Giżycko oraz zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy, mając na celu wsparcie edukacyjne uczniów z niepełnosprawnością, podjęto działania zmierzające do utworzenia na terenie naszej gminy klas o profilu zawodowym tj. szkoły branżowej pierwszego stopnia.

Finansowanie edukacji

Subwencja oświatowa w 2019r. wyniosła 6 256 24,05 zł: Okartowo: 1 240 005,06 zł., Orzysz: 4 432 568,88 zł., Dąbrówka: 578 773,56 zł., Niepubliczne Przedszkole Artystyczno-Językowe Akademia Montessori: 4 894,55 zł. - na wczesne wspomaganie.

Koszt utrzymania jednostek oświatowych (bez przedszkoli) przez Gminę Orzysz w 2020 r.							
Nazwa placówki	Wykonanie planu na 31.12 2020r.	Subwencja oświatowa*	Środki pozyskane **	Koszt Gminy Orzysz	Liczba uczniów	Koszt ucznia	Dopłata do ucznia w skali roku
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu	6 956 070,93	3 966 899,38	88 296,98	2 900 874,57	570	12 203,63	5 089,25
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	1 957 270,31	1 230 564,16	18 854,11	707 852,04	79	24 775,57	8 960,15
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce	1 283 877,84	483 567,61	31 399,12	768 911,11	47	27 316,55	16 359,81
RAZEM	10 197 219,08	5 681 031,15	138 550,21	4 377 637,72	696	14 651,18	6 289 71

*Bez subwencji na sześciolatki w przedszkolu, tj.: 346 054,18 zł i subwencji na niepełnosprawne przedszkolaki: 136 256,50 zł

** rezerwa budżetowa, projekty, podręczniki, schroniska

Subwencja oświatowa w 2020r. wynosi 6 163 341,83 zł

Uczniowie w szkołach według SIO – stan na 30.09.2019 r. (Ogółem dzieci w szkole : 692 + 4 poza szkołą);

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie – 78 + 1 uczące się poza szkołą
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu – 567 + 3 uczące się poza szkołą
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Michała Kajki w Dąbrówce – 47

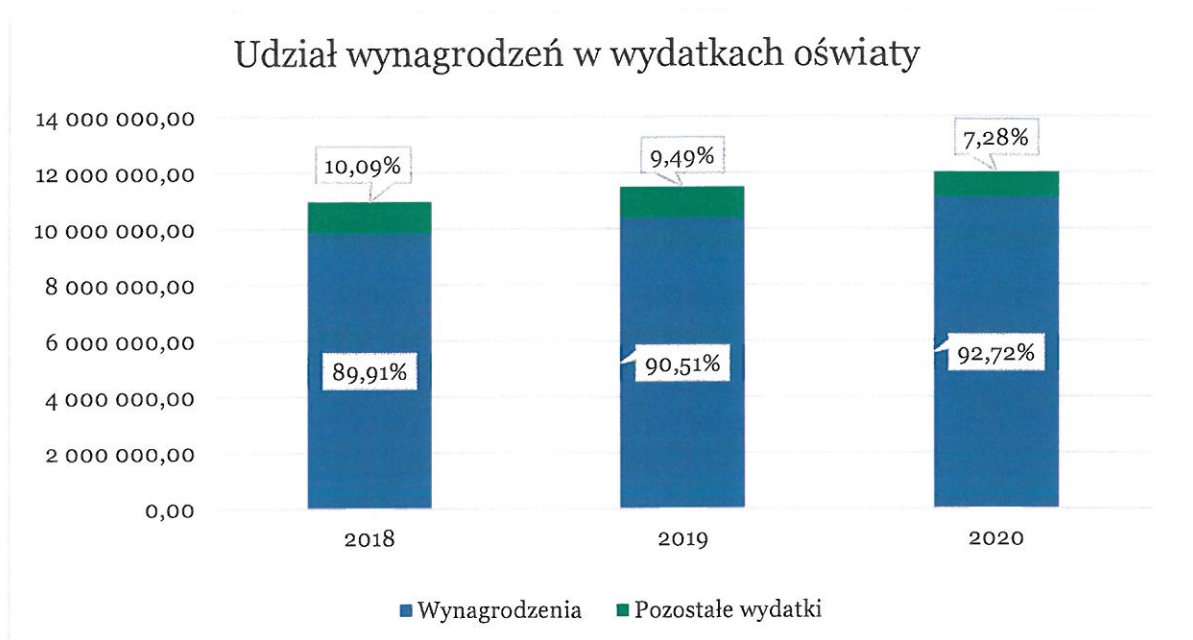
KOSZT UTRZYMANIA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PRZEZ GMINĘ ORZYSZ								
Nazwa placówki	2019 rok				2020 rok			
	Wykonanie planu na dzień 31.12.2019 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane*	Koszt Gminy	Wykonanie planu na dzień 31.12. 2020 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane*	Koszt Gminy
ZSP Orzysz	6 634 380,43	4 537 091,89	124 424,80	1 972 863,74	6 956 070,93	3 966 899,38	88 296,98	2 900 874,57
ZSP Okartowo	1 707 896,32	1 267 093,91	42 326,73	398 475,68	1 957 270,31	1 230 564,16	18 854,11	707 852,04
ZSP Dąbrówka	1 441 617,74	592 474,25	27 435,24	821 708,25	1 283 877,84	483 567,61	31 399,12	768 911,11
Przedszkola	1 324 763,21	235 854,02	305 482,00	783 427,19	1 494 199,64	482 310,68	308 193,50	703 695,46
Żłobek	371 739,39	0,00	178 051,78	193 687,61	308 327,54	0,00	78 084,00	230 243,54
RAZEM	11 480 397,09	6 632 514,07	677 720,55	4 170 162,47	11 999 746,26	6 163 341,83	524 827,71	5 311 576,72

*rezerwa budżetowa, projekty, podręczniki, dotacja przedszkolna (284 047,00 zł), maluch, schroniska, czesne od rodziców (Przedszkola: 21 146,50 zł, Żłobek: 50 544,00 zł)

KOSZT WYNAGRODZEŃ W WYDATKACH NA OŚWIATĘ						
	Wydatki na dzień 31.12.2018	Wynagrodzenia	Wydatki na dzień 31.12.2019	Wynagrodzenia	Wydatki na dzień 31.12. 2020	Wynagrodzenia
ZSP Orzysz	7 583 926,57	6 828 674,81	7 634 216,60	6 981 485,56	8 145 879,35	7 547 152,06
ZSP Okartowo	1 521 397,89	1 409 900,65	1 951 619,29	1 806 595,11	2 168 917,74	2 050 046,78
ZSP Dąbrówka	1 597 597,08	1 373 816,47	1 522 821,81	1 400 662,28	1 376 621,59	1 265 105,33
Żłobek	253 444,91	238 038,43	371 739,39	202 108,47	308 327,54	263 783,37
RAZEM	10 956 366,45	9 850 530,36	11 480 397,09	10 390 851,42	11 999 746,24	11 126 087,60

Udział wynagrodzeń w kwocie wszystkich wydatków na oświatę w budżecie gminy stale wzrasta i stanowi już prawie 93%. W 2020 roku względem 2019 nastąpił wzrost o 0,1% tj. o kwotę 735 236,20zł.

Wnioski

- 1) Środki płynące do gminy z części oświatowej subwencji ogólnej nie wystarczają na ponoszone przez nią koszty bieżącego utrzymania szkół.
- 2) Wydatki bieżące gminy stanowią większość wydatków ogólnych na oświatę, wydatki majątkowe stanowią tu nieznaczną część. Do wydatków bieżących zaliczamy: wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane, zakup towarów i usług, jak również inne wydatki związane z funkcjonowaniem szkół. Wydatki na wynagrodzenia stale rosną. W roku 2020 stanowiły blisko 93% wszystkich wydatków bieżących na oświatę.
- 3) Dotacje celowe, przekazywane z budżetu państwa, występują jako środki wspierające realizację oświatowych zadań tj. dotacja na podręczniki, pomoc materialną dla uczniów, kształcenie młodocianych pracowników.
- 4) Wydatki na jednostki oświatowe w roku 2020 były wyższe w stosunku do roku 2019 o 519 349,17zł, a koszt Gminy o 1 141 414,25 zł, co spowodowane było w szczególności podwyżką płac nauczycieli.
- 5) Polityka, jaką kierują się kolejne rządy w obszarze oświaty, skutkuje wielkimi obciążeniami budżetów samorządowych. Dlatego też konieczne są także zmiany sposobów i zasad finansowania zadań oświatowych, ponieważ jest to kwestia naszych finansów publicznych i ich efektywnego wykorzystania.
- 6) Sieć szkół i placówek oświatowych w gminie Orzysz jest optymalna i w pełni zaspokaja obecnie potrzeby mieszkańców gminy. Jednak w ZSP w Dąbrówce powstają problemy z niewystarczającą liczbą uczniów, a co za tym idzie – koszty jej utrzymania są zbyt duże.
- 7) Gmina Orzysz jest jedynym samorządem w Powiecie Piskim, w którym funkcjonuje żłobek.
- 8) Szkoły stały się ośrodkami kulturotwórczymi w swoich środowiskach. Podczas licznych imprez i przedsięwzięć współpracują z lokalną społecznością, stowarzyszeniami i fundacjami.
- 9) Efekty pracy naszych gminnych szkół są widoczne i wszyscy możemy się nimi szczycić. W roku sprawozdawczym ZSP w Dąbrówce odnotował niższe wyniki egzaminów niż w latach poprzednich. Zalecane jest wyciągnięcie wniosków przez dyrektora i radę pedagogiczną.

Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób gminy według ww. ustawy to lokale służące zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. Na koniec 2020 roku mieszkaniowy zasób w gminie Orzysz stanowił 365 lokali mieszkalnych, w tym 71 (110) lokali będących przedmiotem najmu socjalnego. Gminy ościenne posiadają znacząco mniej lokali najmu socjalnego. Biała Piska posiada zasób 435 lokali, w tym tylko 3 najmu socjalnego, Ruciane Nida 72 mieszkalnych, w tym 16 najmu socjalnego, w Piszcu na koniec roku 2020 było 306 lokali mieszkalnych, w tym 21 najmu socjalnego. W swoim zasobie mieszkaniowym gmina Orzysz posiada również lokal mieszkalny, który przeznaczony jest na potrzeby realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, a mianowicie „mieszkanie kryzysowe”, które jest formą pomocy dla gospodarstw domowych gwarantując w nim pobyt w razie potrzeby. Mieszkanie kryzysowe przekazane jest do dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Remonty

W budynkach będących w 100% własnością gminy, gmina sama może decydować o potrzebach remontowych, natomiast w pozostałych budynkach, w których posiada jedynie udziały i które są własnością wspólnot mieszkaniowych, o remontach części wspólnych decydują wszyscy właściciele lokali mieszkalnych na zebraniach właścicieli lokali, podejmując uchwały. Obecnie Gmina Orzysz współpracuje z trzema zarządcami: Administrator Sp. z o.o. Giżycko, S&S Zarządzenie i Budownictwo Żaneta Skaradzińska Orzysz oraz PH-U Chmielewski Dariusz Pisz.

Na bieżące utrzymanie, zakup materiałów budowlanych, remonty mieszkaniowego zasobu gminy i inwestycje w 2020 roku wydano kwotę 108 628,16 zł

W 2020 roku w lokalach będących własnością Gminy Orzysz na podstawie wpływających wniosków oraz ze względu na zły stan techniczny (sprawdzany przez Administratora - zarządcę mienia gminnego):

- wymieniono 27 okien w lokalach mieszkalnych,
- zakupiono 9 par drzwi w lokalach mieszkalnych (3 pary wstawiono; 6 par przekazano protokołem dla najemców, którzy we własnym zakresie zobowiązali się do wymiany drzwi, a po przedstawieniu faktury VAT za wykonaną usługę mogą ubiegać się o zwrot poniesionych kosztów na poczet należnego czynszu),
- dokonano wymiany i naprawy instalacji elektrycznej łącznie w 6 lokalach mieszkalnych,
- przestawiono 1 piec kaflowy,
- zakupiono i zamontowano zbiornik na nieczystości do 1 lokalu mieszkalnego w miejscowości Chmielewo.

Ponadto na bieżąco usuwano awarie zgłaszane w budynkach i lokalach gminnych i dokonywano przeglądów kominiarskich, elektrycznych i budowlanych.

Zgodnie z Uchwałą nr XVII/111/19 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie określania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Orzysz § 10, Burmistrz może wyrazić zgodę na zawarcie umowy najmu lokalu z osobą, która z własnych środków i własnym staraniem wyremontowała wolny zdewastowany lokal mieszkalny i zwrócić koszt zakupu materiałów i usług, w formie czynszu za lokal mieszkalny.

W 2020 roku na liście oczekujących, uprawnionych na przydział i zamianę lokali z mieszkaniowego zasobu gminy znalazło się łącznie 40 gospodarstw domowych.

Z tej listy przydzielono dla gospodarstw domowych 5 lokali mieszkalnych (dla rodzin wielodzietnych, dla osób samotnie wychowujących dzieci). Podczas przydziału pod uwagę brano: sytuację życiową gospodarstw domowych, ich liczebność oraz metraż mieszkania. Dokonano również zamian 4 lokali mieszkalnych. Większość osób skorzystała z możliwości wyremontowania lokali, które były w złym stanie technicznym oraz odliczenia poniesionych nakładów finansowych od naliczeń za czynsz lokalu.

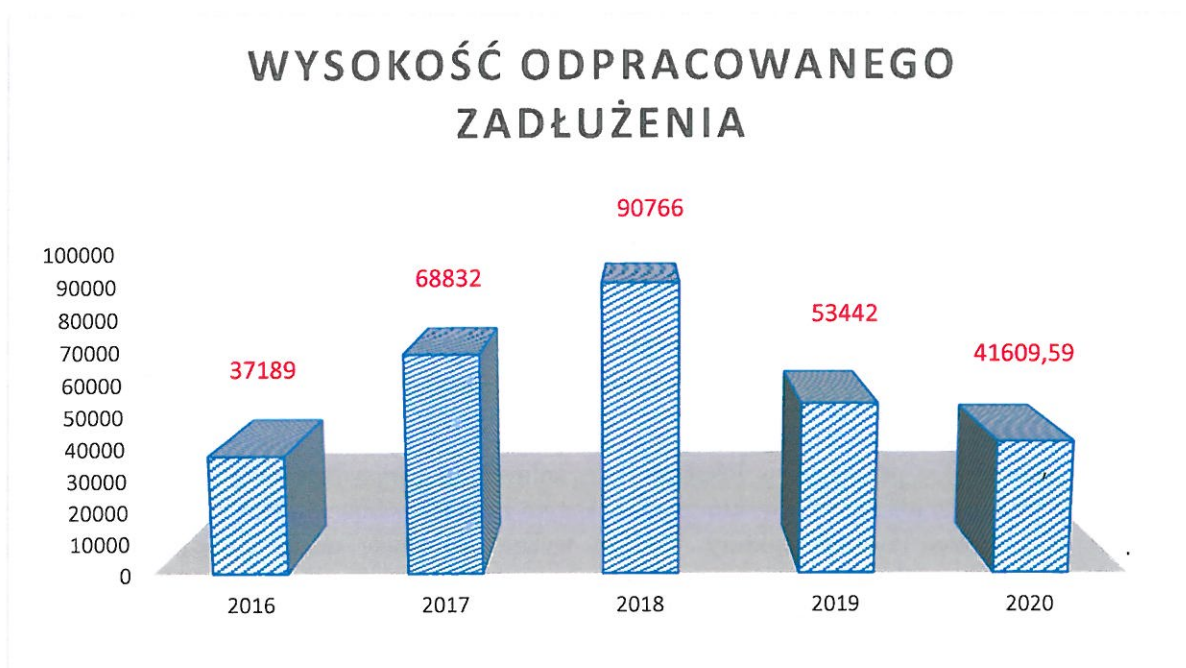

Ponadto od 01.10.2019 r. – do 30.09.2020 r. zbierano wnioski o przydział i zamianę lokalu mieszkalnego z zasobu Gminy Orzysz, a w IV kwartale prace nad tworzeniem list oczekujących uprawnionych na przydział i zamianę rozpoczęła Społeczna Komisja Mieszkaniowa, która rozpatrywała wnioski osób celem zakwalifikowania ich na listach oczekujących, uprawnionych do przydziału i zamiany w 2021 r. (ze względu na wprowadzony stan epidemii Komisja Mieszkaniowa nie mogła osobiście sprawdzać warunków mieszkaniowych osób ubiegających się o przydział lub zamianę).

Program oddłużania mieszkań gminnych

Od 2015 roku podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie zaległości czynszowych poprzez danie możliwości odpracowania długu, uelastycznienie spłaty zadłużenia, aż po skuteczniejszą egzekucję.

Efektem prowadzonego konsekwentnie Programu oddłużania najemców na koniec 2020 (2019) roku odpracowano zadłużenie na kwotę 292.838,00 (251.229,00) zł.

Program pomaga naszym mieszkańcom bez stałego zatrudnienia i bez dochodów wyjść z pętli zadłużenia wobec Gminy.

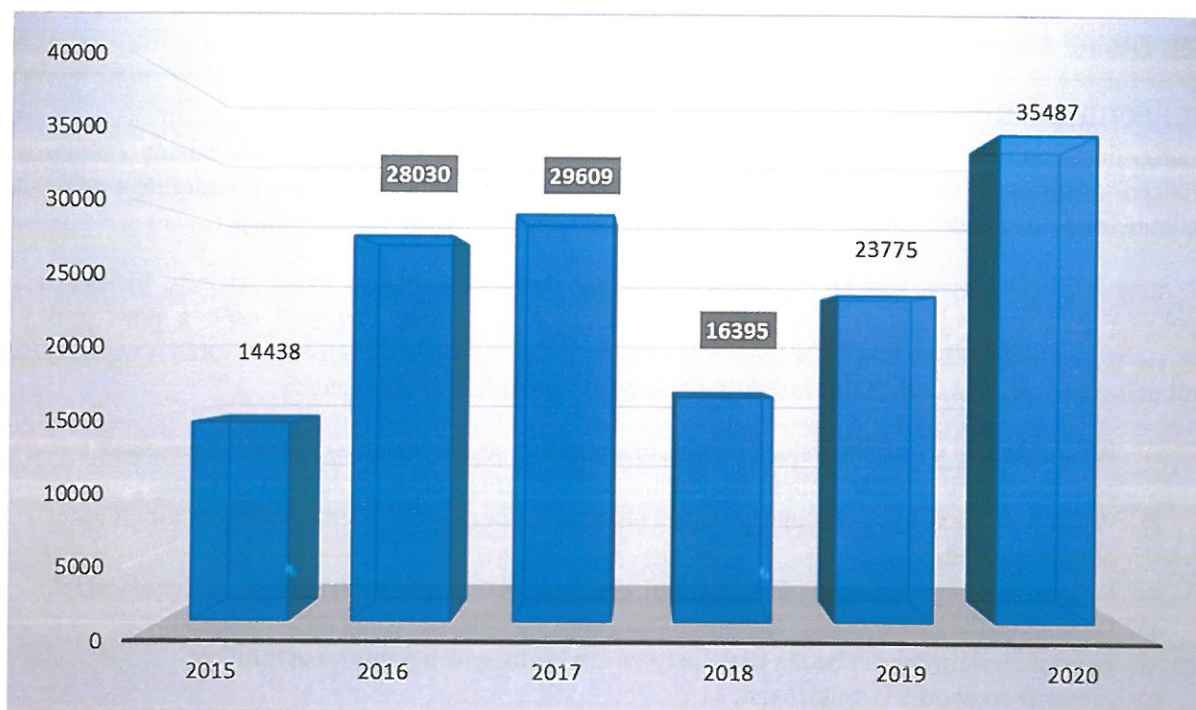
Kolejną formą pomocy lokatorom zadłużonym jest umożliwienie spłaty powstałych zaległości długu w ratach. W ubiegłym roku, z dłużnikami zostało zawartych 18 porozumień, z czego 7 osób spłaciło go całkowicie, a w stosunku do 2 najemców, którzy nie dotrzymali warunków porozumienia, wystąpiono do Sądu o egzekucję należnego Gminie czynszu i eksmisję z lokalu.

W sumie, w 2020 roku z pozwem do Sądu Rejonowego w Pieszce wystąpiono w stosunku:

- a) 17 -stu osób, o egzekucję zaległych należności czynszowych;
- b) 7 osób, o eksmisję z lokalu mieszkalnego.

Po otrzymaniu sądowego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, 1 dłużnik samodzielnie spłacił dług i wniosek o wszczęcie i przeprowadzenie egzekucji komorniczej został wycofany.

Wysokość kwot wyegzekwowanych przez Komornika Sądowego na rzecz Gminy przedstawia poniższy wykres.

Łącznie z tytułu skutecznych postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komornika odzyskano kwotę 147.734,- (112.247)zł.

Stan zaległości na koniec 2020r. wobec Gminy Orzysz w rezultacie prowadzonych postępowań sądowych na podstawie :

- tytułów wykonawczych, gdzie Komornik Sądowy wydał postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji wynosi 473.744,60 (307.737,14)zł w tym naliczone odsetki 137.899,72 (62.305,83)zł. :
- prawomocnych nakazów zapłaty (sprawy w toku) wynosi 245.496,40 (481.443,46 zł. w tym naliczone odsetki 63.726,05 (110.81,32)zł.

Ogółem zaległość dłużników na podstawie prowadzonych spraw egzekucyjnych stanowi kwotę 719.241,- (789.180,60)zł, w tym naliczone odsetki 201.625,77 (173.116,15)zł.

Wnioski

- 1) Gmina dysponuje dużym zasobem mieszkaniowym. Liczba lokali najmu socjalnego w gminie spadła z 110 w 2019 do 71 w 2020. Jednak to i tak ponad dwa razy więcej niż razem we wszystkich gminach w Powiecie Piskim (40).
- 2) Liczny zasób mieszkaniowy wymaga systematycznych remontów. Corocznie w ramach Planu remontów prowadzona jest wymiana okien, drzwi oraz naprawa pieców w mieszkaniach gminnych.
- 3) Pomimo atrakcyjnych bonifikat (80-95%) najemcy nie wykazują oczekiwanego zainteresowania nabyciem lokalu mieszkalnego na własność.
- 4) Najemcy posiadają względem gminy zadłużenia czynszowe. Konsekwentne i systemowe działania w postaci Programu oddłużania, rozłożenie na raty oraz aktywna działalność egzekucyjna z eksmisją dają wymierne efekty w postaci odzyskanych kwot.
- 5) W związku z rosnącym zainteresowaniem kupnem mieszkania należy podjąć rozmowy z deweloperami w celu budowy budynków wielorodzinnych.

Zdrowie i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

Dostęp do świadczeń z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy realizuje Samodzielny Publiczny Miejsko- Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu. Ośrodek zapewnia dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej rehabilitacji.

W ramach podstawowej opieki medycznej udzielane były świadczenia przez lekarzy, pielęgniarki i położną podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Orzysz i osób z poza gminy. Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) zapewnia zdrowym i chorym świadczenia zdrowotne w warunkach ambulatoryjnych i domowych. Do zadań Podstawowej Opieki Zdrowotnej należy:

- 1) Wykonywanie porad lekarskich (w tym orzeczenie o stanie zdrowia) w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta, jeżeli stan zdrowia pacjenta tego wymaga;
- 2) Wykonywanie usług przez pielęgniarki i położne w pomieszczeniach przychodni lub miejscu pobytu pacjenta;
- 3) Wykonywanie przez pielęgniarki iniekcji, opatrunków oraz innych zabiegów pielęgniarstwach;
- 4) Wykonywanie przez lekarzy zabiegów i procedur medycznych oraz ordynacja leków;
- 5) Zlecanie wykonywania badań diagnostycznych i zabiegów fizjoterapeutycznych;
- 6) Zlecanie transportu sanitarnego;
- 7) Wystawianie skierowania do innych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w ramach umowy z NFZ;
- 8) Wykonywanie szczepień i bilansów zdrowia.

W celu realizacji zabiegów i procedur diagnostyczno-terapeutycznych w trakcie udzielanej porady lekarskiej oraz obowiązkowych szczepień ochronnych wynikających z zakresu działań lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, SPMGOZ w Orzyszu zapewnia funkcjonowanie gabinetu zabiegowego od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 18:00 z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy.

W schorzeniach ostrych i nagłych porada następuje w dniu zgłoszenia, w schorzeniach przewlekłych jest uzgadniany termin wizyty z ubezpieczonym.

Świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej wykonywane są w warunkach ambulatoryjnych lub domowych od poniedziałku do piątku w przedziale czasowym pomiędzy 8.00 a 18.00.

Poza godzinami pracy podstawowej opieki zdrowotnej, w dni świąteczne i wolne od pracy świadczenia zdrowotne wykonuje SPZOZ w Piszcu w ramach nocnej i świątecznej opieki. Opiekę stacjonarną i całodobową, szpitalną zapewnia mieszkańcom w głównej mierze szpital w Piszcu oraz szpitale w Elku i Giżycku.

Liczba zrealizowanych w 2020 roku świadczeń przez ośrodek:

- 1) Liczba przyjętych pacjentów w gabinecie lekarza POZ – 5260, którym udzielono 22 414 świadczeń;
- 2) Wizyty domowe pielęgniarek – 618;
- 3) Wizyty patronażowe – 30;
- 4) Wizyty położnej w edukacji przedporodowej- 325;
- 5) Ilość wykonywanych EKG w gabinecie zabiegowym- 207;
- 6) Usługi położnej 75 pacjentom udzielono 528 świadczeń;
- 7) Świadczenia profilaktyczne – 1157;
- 8) Świadczenia diagnostyczne – 694.

W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej udzielane były świadczenia medyczne przez lekarza specjalistę rehabilitacji w poradni rehabilitacyjnej dla wszystkich pacjentów posiadających ważne ubezpieczenie i w oparciu o aktualne skierowanie do poradni specjalistycznej, niezależnie od miejsca zamieszkania. Ilość pacjentów przyjętych przez lekarza rehabilitacji 567.

Funkcjonowała również rehabilitacja, gdzie można było skorzystać z szerokiej gamy różnorodnych zabiegów fizjoterapii, kinezyterapii i terapii manualnej. Ilość świadczeń udzielonych pacjentom – 17 693.

Podstawową Opiekę Zdrowotną zapewniają na terenie gminy również 3 indywidualne praktyki lekarskie.

Samodzielny Publiczny Miejsko-Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu w 2020 r. prowadził projekt współfinansowany ze źródeł zagranicznych pod nazwą:

„Przeciwdziałanie pandemii COVID-19 poprzez zakup środków ochrony indywidualnej oraz wyposażenia w SAMODZIELNYM PUBLICZNYM MIEJSKO - GMINNYM OŚRODKU ZDROWIA W ORZYSZU”.

W ramach projektu w 2020r. wydatkowano kwotę 47 656,23 zł. z czego zrefundowana została kwota dofinansowania w wysokości 20 707,96 zł.

Założenia projektu przewidują dofinansowanie w wartości 85% wydatków kwalifikowanych. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania rozliczenie projektu jest na etapie rozpatrywania wniosku o płatność. Środki dofinansowania po akceptacji wniosku wpłyną na konto ośrodka w 2021 roku.

W ramach projektu ośrodek zakupił urządzenie do dezynfekcji pomieszczeń, zamgławiacze, automatyczne dozowniki do płynu, aparat do dekontaminacji, płyny do dezynfekcji pomieszczeń, płyny do dezynfekcji rąk, fartuchy ochronne, pojemniki na odpady medyczne, dozowniki do dezynfekcji, lampy bakteriobójcze, oczyszczacze powietrza, maski ochronne, rękawiczki, termometry elektroniczne, gogle ochronne, okulary ochronne, kombinezony ochronne.

Kolejnym programem zrealizowanym przez ośrodek, a dofinansowanym w 2020 r., jest projekt pn.; „Rehabilitacja medyczna schorzeń kręgosłupa i narządów ruchu wśród mieszkańców Gminy Biała Piska”. W ramach umowy u 30 beneficjentów dokonano procesu kwalifikacji do programu oraz przeprowadzono terapie indywidualne, których celem było zahamowanie lub ograniczenie skutków procesów chorobowych dotyczących układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej u osób z dolegliwościami bólowymi kręgosłupa wśród populacji osób powyżej 50 roku życia.

Ponadto w analizowanym roku sprawozdawczym przygotowano dokumentację aplikacyjną w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w ramach Działania 4.3 Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Poddziałania 4.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych (Schemat A). Wartość projektu 744 035,00zł. Projekt przeszedł pozytywnie wszystkie oceny instytucji wdrażającej. Na chwilę obecną ze względu na wyczerpanie środków będących w alokacji znajduje się na liście rezerwowej projektów rekomendowanych do dofinansowania.

Na terenie gminy Orzysz funkcjonują 2 apteki zlokalizowane w mieście Orzysz, które pracują w dni robocze. Dodatkowo na terenie powiatu zgodnie z przepisami prawa każdego dnia, jak również w niedziele i święta funkcjonuje przynajmniej jedna apteka całodobowo, zapewniając stały dostęp do medykamentów.

Programy profilaktyczne

Gmina Orzysz rokrocznie prowadzi działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia, uwzględniające zarówno założenia polityki zdrowotnej państwa, np. sformułowane w Narodowym Programie Zdrowia, a przede wszystkim własne cele związane z problemami zdrowotnymi lokalnej społeczności.

Te własne cele związane z problemami zdrowotnymi środowiska lokalnego realizowane są na bieżąco przez Samodzielny Publiczny Miejsko - Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu oraz Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej funkcjonujące w Ośrodku. Tam prowadzone są działania z zakresu promocji zdrowia, udzielania kompleksowych porad z zakresu profilaktyki chorób układu krążenia, układu oddechowego, edukacji zdrowotnej w edukacji cukrzycy i zapobiegania powikłaniom cukrzycowym. Gmina Orzysz rokrocznie zabezpiecza środki jako dotację celową dla Samodzielnego Publicznego Miejsko - Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu na realizację Programu Promocji i Ochrony Zdrowia. W ramach tego programu realizowane są coroczne bezpłatne akcje mammograficzne i cytologiczne i badania USG gruczołu krokowego wraz z konsultacjami.

Z uwagi na panującą w 2020r. pandemię koronawirusa, odwołano niektóre z zaplanowanych akcji profilaktycznych.

W zakresie profilaktyki w 2020r. dla mieszkank Orzysza zorganizowano 10 akcji badań mammograficznych w mammobusie stacjonującym przy ośrodku zdrowia w Orzyszu. Z badań tych skorzystało ok. 240 kobiet.

Profilaktyka uzależnień

Realizując cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjętego Uchwałą Nr XIX/130/20 Rady Miejskiej w Orzyszu były podejmowane działania w obszarach:

1. Finansowanie i prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i ich rodzin oraz przemocy domowej przy ul. Wojska Polskiego 5 w Orzyszu.

Każdy z potrzebujących mieszkańców Gminy Orzysz indywidualnie i nieodpłatnie miał możliwość korzystania z pomocy psychologa, specjalisty ds. uzależnień oraz referenta prawnego. Ogółem udzielono 626 (517) porad i konsultacji 232(309) klientom Punktu Konsultacyjnego.

2. Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica Opiekunczo – Wychowawcza dla dzieci i młodzieży przy ul. Wojska Polskiego 5 w Orzyszu.

Za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych ogółem na zajęcia uczęszczało 37 (41) dzieci z szkoły podstawowej i gimnazjum, z czego 30 uczestników pochodziło z środowisk zagrożonych, gdzie występują problemy alkoholowe, przemoc w rodzinie. Przebywały one tam siedem dni w tygodniu, w okresie szkolnym od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych 13.00 – 19.00, zaś w sobotę i niedzielę oraz w okresie wakacyjnym w godzinach 9.00 – 15.00. Z uwagi na panującą trudną sytuację epidemiologiczną związaną z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz wprowadzonymi znacznymi ograniczeniami dotyczącymi pracy i przymusowej izolacji, placówka ta była czynna tylko przez okres 5-ciu miesięcy. W działaniach wychowawców dużą uwagę kierowano na działania o charakterze profilaktycznym, mającym na celu popularyzację wśród uczestników zajęć pozytywnych wzorców, dbanie o własne zdrowie, rozwój fizyczny i emocjonalny, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych i środowiskowych, unikanie używek, przeciwdziałanie agresji i przemocy. Od czerwca 2018r realizowany był także pilotażowy program zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym „Dzieci ulicy”.

Na wydatki związane z działalnością i utrzymaniem świetlicy ogółem poniesiono koszty w wysokości 40.498,89 (91.879,19) zł, w tym :

- 1) na wynagrodzenia wychowawców- opiekunów (2 osoby) - 26.018,52 (66.772,14) zł;
- 2) na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy – 5.339,40(13.106,76 zł.
- 3) na zakup:
  - płynów antybakteryjnych i maseczek -299,49 zł;

- wyposażenia – 240,03 (235,99) zł;
- 4) organizacja ferii zimowych – 906,20 (756,-) zł;
- 5) pokrycie kosztów utrzymania placówki w tym: c.o. energia elektryczna, opłata wody, ścieków, wywóz nieczystości stałych, zakup artykułów gospodarczych – 7.695,25 (8.703,67) zł;

3. Świetlica Środowiskowa „Kajak” przy parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Elėkiej 17 w Orzyszu

Świetlica Środowiskowa „Kajak” prowadzona była przez Siostry Dominikanki przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Orzyszu. Dla dzieci i młodzieży dostępna była od poniedziałku do piątku w godzinach od 14.00 - do 17.30. Mogły one tam spędzać wolny czas po zajęciach szkolnych i rozwijać swoje talenty, uczyć się odpowiedzialności i współpracy z innymi. W ramach zawartego z Gminą porozumienia sfinansowany został w całości koszt centralnego ogrzewania placówki - 4.439,59(4.304,67) zł. Również z uwagi na panującą trudną sytuację epidemiologiczną związaną z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz wprowadzonymi znacznymi ograniczeniami dotyczącymi pracy i przymusowej izolacji, placówka była czynna od stycznia do połowy marca oraz od września do połowy października.

4. Opieka psychologiczna w szkołach prowadzonych przez Gminę Orzysz

W szkołach, dla których Gmina Orzysz jest organem prowadzącym, pomoc i opiekę psychologiczną dzieciom i młodzieży pochodzącej z rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią oraz przemocą domową zapewniał psycholog. Zgodne z przedłożonym sprawozdaniem za 2020 rok zrealizowano:

- 1) Konsultacje z nauczycielami, wychowawcami w celu określenia form pomocy i wsparcia uczniów w aktualnych trudnościach - 380 (261)
  - 2) Konsultacje indywidualne z uczniami –250 (402), w tym:
    - nadużywanie alkoholu w rodzinie- 17 (49);
    - przemoc w rodzinie – 33 (34);
    - mającymi styczność z używkami- 59 (77);
    - uzależnienie behawioralne- 45 (124);
    - trudności emocjonalne, agresja ze strony uczniów – 118 (143).
  - 3) Konsultacje z rodzicami uczniów w celu rozwiązywania trudności wychowawczych i edukacyjnych ich dzieci – 251 (241).
  - 4) Konsultacje w sytuacjach kryzysowych, pomoc psychologiczna – 10 (26).
  - 5) Konsultacje z kuratorem i asystentem rodziny – 50(2).
- Ilość udzielonych porad i konsultacji podziale na poszczególne szkoły, przedstawia się następująco:
- ZSP w Orzyszu – 658 (727);
  - ZSP w Dąbrówce – 104 (117);
  - ZSP w Okartowie – 147 (94).

Główne problemy i trudności z jakimi zmagali się nauczyciele, rodzice, dzieci i młodzież to: trudności wychowawcze, przemoc słowna i fizyczna, trudności w radzeniu sobie z emocjami, uzależnienie jednego lub kilku członków rodziny, trudności w rozwiązywaniu problemów. Na wynagrodzenie psychologa wydatkowano 45.160zł.

5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii

We wrześniu 2020 roku został ogłoszony otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. „Profilaktyka uzależnień i patologii społecznych”. Zadanie obejmowało:

- organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych; bezpieczeństwa i ratownictwa wodnego oraz rekreacji z promocją zdrowego i trzeźwego stylu życia,

- wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i rodziny poprzez promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia;
- organizację wydarzeń i eventów z zakresu profilaktyki uzależnień;
- wykonywanie ratownictwa wodnego połączonego z profilaktyką i bezpieczeństwem na obszarach wodnych.

Na realizację zadania przeznaczono kwotę w wysokości 5.000,- zł.

Na ogłoszony konkurs wpłynęła jedna oferta Stowarzyszenia Podwodnik Szkoła Ratownictwa, Sportów Wodnych i Obronnych Strzelnicy 17 na realizację projektu „Bezpieczna woda i profilaktyka uzależnień”. Z uwagi na brak odpowiedniej możliwości realizacji zadania, wprowadzonym w połowie października ponownie obostrzeniem związanym z drugą falą epidemiologiczną, odmówiono udzielenia dotacji.

6. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1) Spośród złożonych 42 (41) wniosków Komisja przeprowadziła z 33 (28) osobami podejrzanymi o nadużywanie alkoholu, rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego i utrzymania trzeźwości oraz z 4 (4) osobami będącymi członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W sytuacji, kiedy to osoba, w stosunku do której wpłynął wniosek nie przyszła na spotkanie z zespołem bądź nie zgadzała się na dobrowolne poddanie się leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone potwierdzały, że występują ku temu przesłanki, Komisja kierowała wnioski do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Pisz. Z takim wnioskiem o zastosowanie obowiązku pojęcia leczenia odwykowego oraz na czas trwania leczenia ustalenie nadzoru kuratora sądowego w 2019 roku Komisja wystąpiła w stosunku do 5 (5) osób.

2) Jednocześnie Komisja brała czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, działającym w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach którego prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Problem nadużywania alkoholu często też wiąże się z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (przemocy fizycznej, psychicznej bądź ekonomicznej).

3) Opiniowała projekty uchwał w sprawie: ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy Orzysz;

4) Zaopiniowała pozytywnie 24 (8) wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych. Opinie dotyczyły zgodności limitów i warunków lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie uchwałą i przepisami prawa.

Na realizację zadań ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2018r. wydatkowano środki finansowe w wysokości 141.898,37 (186.241,08)zł. Wydatkowane środki finansowe pochodziły z dokonanych przez przedsiębiorców opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Polityka senioralna

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu

UTW działa nieprzerwanie od 2016 roku. Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Orzyszu na przełomie lat 2016-2020:

- 64 słuchaczy w 2016
- 48 słuchaczy w 2017
- 46 słuchaczy w 2018
- 45 słuchaczy w 2019
- 35 słuchaczy w 2020

Uniwersytet Trzeciego Wieku działa w oparciu o statut Domu Kultury w Orzyszu i stanowi jedną z form jego działalności oraz statut Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Patronat honorowy nad Uniwersytetem sprawuje Burmistrz Orzysza a opiekę naukową Dziekan Wydziału Gospodarki Turystycznej w Elku. Celem działania Uniwersytetu jest rozszerzenie oferty edukacyjnej; włączenie osób starszych do systemu kształcenia i wielopłaszczyznowego rozwoju ustawicznego; stymulowanie aktywności intelektualnej, emocjonalnej i artystycznej; umożliwienie miłego, twórczego i ciekawego spędzania czasu wolnego. Forma działalności Uniwersytetu to 8, 90-minutowych, spotkań w semestrze. Zajęcia mają formy wykładów, zajęć praktycznych i sportowych. Uniwersytet prowadzi również aktywną działalność turystyczno - krajoznawczą. W 2020r. z uwagi na panującą w kraju pandemię, do spotkania Uniwersytetu Trzeciego Wieku doszło tylko jeden raz.

Rada Seniorów Gminy Orzysz

Inicjatorem utworzenia gminnej rady seniorów był Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski, podobnie jak Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Rada Seniorów Gminy Orzysz poparła potrzebę utworzenia UTW w Orzyszu.

Rada Seniorów Gminy Orzysz została powołana na podstawie Uchwały Nr VIII/40/15 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 kwietnia 2015r. w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Orzysz oraz nadania jej statutu. Rada liczyła w I kadencji 15 członków i ukonstytuowała się z dniem 17.07.2015

Przykłady dobrych praktyk w zakresie działania Rady Seniorów Gminy Orzysz to:

- współtworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Orzyszu, do którego należą także członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz;
- konstruktywne spotkania z Radą Młodzieży Gminy Orzysz, których efektem były opracowania wspólnych projektów wielopokoleniowych;
- organizacja imprez międzypokoleniowych z zaangażowaniem Rady Młodzieży Gminy Orzysz: obchody Gminnego Dnia Seniora i Senioriady.

Od 11.02.2019r. rozpoczęła się II kadencja Rady Seniorów Gminy Orzysz, w skład której wchodzi 16 członków organizacji i instytucji senioralnych z terenu miasta i gminy Orzysz.

W 2020r. Rada Seniorów odbyła tylko jedno posiedzenie przed rozpoczęciem epidemii koronawirusa.

Rada Seniorów funkcjonuje w oparciu o zabezpieczone środki finansowe w budżecie Domu Kultury w Orzyszu. Pula środków na 2020 r. wynosi 30.000 zł, z tego 10.000 zł na organizację V Gminnego Dnia Seniora, wyjazd studyjny do miast, z którymi seniorzy współpracowali w I kadencji, tj. Zgierz i Puławy. Kwota 20.000 zł przeznaczona jest na transport dla 8 formacji senioralnych, czyli po 2,5 tys. zł na daną organizację.

Członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz reprezentują naszą gminę w organizacjach senioralnych na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Mamy swojego przedstawiciela w składzie Społecznej Rady Seniorów Województwa Warmińsko - Mazurskiego, utworzonej w dniu 4.10.2018r. w Olsztynie na 3 - letnią kadencję. W II kadencji funkcjonowania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów mamy swojego członka w Prezydium Delegatury OPS w Olsztynie. Jednocześnie do Konwentu OPS w Warszawie został zarekomendowany Burmistrz Orzysza na funkcję Osoby Zaufania Publicznego (jednej z pięciu w Polsce).

Z myślą o naszych seniorach Gmina Orzysz realizuje wspólny dla Powiatu Piskiego program „Piska Karta Seniora 60+”. Do końca 2020 r. wydano niespełna 500 Kart Seniora, które upoważniają naszych seniorów do korzystania z ulg na terenie całego Powiatu Piskiego.

Z uwagi na panującą w 2020r. pandemię koronawirusa nie zrealizowano zaplanowanych na początku roku wielu działań senioralnych.

Pomoc społeczna

Główną jednostką organizacyjną gminy Orzysz, odpowiedzialną za realizację zadań pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Podstawowym dokumentem określającym najważniejsze kierunki działań Ośrodka jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2014 – 2020, której głównym celem jest w szczególności: poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz poprawa ich warunków bytowych, minimalizowanie skutków przemocy, uzależnień i innych dysfunkcji rodzin, pomoc dla osób starszych i niepełnosprawnych czy też wzrost aktywności społecznej.

W ramach prowadzonej przez MOPS polityki w 2020 roku realizowane też były programy takie jak: Gminny Program Wspierania Rodziny, System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną (które są propozycją kierunków działań na rzecz wspierania rodzin i dzieci), Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Program Osłony Gminy Orzysz w związku z realizacją wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Prowadzona jest systematyczna współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami działającymi w obszarze polityki społecznej i rynku pracy oraz oświatą i służbą zdrowia.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej oraz prowadzi dodatkową działalność na rzecz osób i rodzin z gminy Orzysz.

	2019r.	2020r.
Wydatki ogółem w roku -	14 682 302,76 zł	16 240 734,35 zł
Zdania własne gminy -	1 684 835,44 zł	1 739 267,88 zł
Dodatki mieszkaniowe -	382 285,02 zł	364 149,05 zł
Zadania zlecone gminie -	11 640 580,40 zł	13 190 933,28 zł
Realizacja zadań własnych z dotacji -	974 601,90 zł	946 384,14 zł

Na realizację zadań własnych z zakresu pomocy społecznej gmina ponosi 10,71% kosztów w stosunku do ogólnego budżetu, jakim dysponuje ośrodek pomocy społecznej i jest o 3,13% niższy niż w 2019r. W stosunku do lat poprzednich ciągle wzrastają wydatki na realizację zadań zleconych gminie, głównie świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz program Dobry Start. Bardzo podobnie przedstawia się sytuacja w gminach powiatu piskiego, wzrasta budżet na realizację zadań zleconych, przy czym mniej więcej na równym poziomie utrzymuje finansowanie zadań własnych.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które osiągają niższy dochód niż zawarte w ustawie kryterium dochodowe:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 701 zł;
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł;
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- przy wystąpieniu przynajmniej jednego z niżej wymienionych powodów, a w szczególności z powodu: bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, alkoholizmu i narkomanii czy też zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Tabela: Powód trudnej sytuacji życiowej skłaniającej do ubiegania się o pomoc społeczną

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	Ogółem	W tym: NA WSI	
Ubóstwo	268	118	767
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	3	0	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	21	6	110
W tym: wielodzietność	13	2	73
Bezrobocie	192	77	581
Niepelnosprawność	89	35	194
Długotrwała lub ciężka choroba	122	43	203
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	62	28	276
W tym rodziny niepełne	41	16	146
Rodziny wielodzietne	28	14	172
Przemoc w rodzinie	7	3	30
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	23	8	30
Narkomania	1	0	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	1	10
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Zdarzenie losowe	3	3	11
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2020r. wynosiła:

- 375 rodzin (986 osób w tych rodzinach) – przyznane świadczenia w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem, bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania;

W 2019 r. 423 rodziny (1144 osoby w tych rodzinach), w 2018 r. 450 rodzin (1197 osób w tych rodzinach), co oznacza, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 13% w stosunku 2019r. i o 20% do 2018r.

-775 rodzin (2186 osób w tych rodzinach) – pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej ogółem, w 2019r. 729 rodzin (2153 osoby w tych rodzinach); 2018r. - 900 rodzin (2599 osób w tych rodzinach), co oznacza, że liczba rodzin korzystających z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej zwiększyła się o 6% w stosunku do 2019r. i zmniejszyła o 16% w stosunku do 2018r.

Liczba rodzin i osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, bez względu na rodzaj udzielanej pomocy czy usługi zmniejsza się, natomiast wzrasta zapotrzebowanie na pracę socjalną (tj. różnego rodzaju poradnictwo i wsparcie). Podobna sytuacja jest zauważona w gminach naszego powiatu. Zmniejsza się liczba świadczeniobiorców a jednocześnie wzrastają wydatki na realizację zadań, w szczególności: zadań zleconych, finansowanych z budżetu państwa. Nieznacznie, ale jednak zmniejszyła się liczba osób, którym były świadczone usługi opiekuńcze nad chorym w domu. W stanie panującej pandemii część podopiecznych z różnych przyczyn zrezygnowało z tej formy pomocy, za to znaczna część z tego powodu zmuszona była do korzystania z usług opiekuńczych w szerszym zakresie. Identycznie przedstawia się sytuacja w naszym powiecie i województwie.

Tabela: Typy rodzin objętych pomocą społeczną

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	Ogółem	W tym: Na wsi	
RODZINY OGÓŁEM	775	307	2 186
O liczbie osób			
1	204	75	204
2	193	71	368
3	150	55	450
4	115	43	460
5	56	27	280
6 i więcej	57	36	406
W tym Rodziny z dziećmi ogółem	100	39	427
O liczbie dzieci			
1	30	13	94
2	30	13	120
3	31	12	158
4	8	1	48
5	1	0	7
6	0	0	0
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	39	14	138
O liczbie dzieci			
1	15	5	38
2	15	8	58
3	7	1	30
4 i więcej	2	0	12
Rodziny emerytów i rencistów ogółem	76	27	111
O liczbie osób			
1	51	19	51
2	17	6	34
3	6	0	18
4 i więcej	2	2	8

Realizacja celów pomocy społecznej w ramach zadań własnych odbywa się przede wszystkim przez świadczenie pracy socjalnej oraz wspieranie mieszkańców świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi.

Tabela: Udzielone świadczenia – zadania własne gmin

FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ
zasiłki stałe - ogółem	48	506	247 420zł
zasiłki okresowe - ogółem	175	894	293 101zł
posilek	179	x	245 500zł
usługi opiekuńcze - ogółem	26	x	220 303zł
inne zasiłki celowe i w naturze - ogółem	99	143	28063zł
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	10	x	355 087zł
odpłatność gminy za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych	8	x	90 310 zł
Odpłatność gminy za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych	8	x	36 551 zł

W ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o **wspieraniu rodziny** i systemie pieczy zastępczej:

- w 2020r. w ośrodku zatrudniony był asystent rodziny, który sprawował opiekę nad 9 rodzinami, w tym 23 dzieci, przeżywającymi trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- za pobyt 8 dzieci z terenu naszej gminy w rodzinach zastępczych gmina poniosła koszt w wysokości – 36 551,41 zł;
- w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 8 dzieci – koszt pobytu wyniósł – 90 309,93 zł.

W 2020r. wzrosła liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych i rodzinach zastępczych. Tendencję rosnącą wykazują również ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu piskiego.

Koszt za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, czy też w placówkach opiekuńczo wychowawczych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej), wspólnie z powiatem ponosi koszty jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości: 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej; 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej; 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ważną kwestią jest niewystarczająca liczba miejsc w placówkach opiekuńczo wychowawczych oraz niewystarczająca ilość chętnych rodzin do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ze względu na szereg trudności w wychowaniu dzieci w pieczy zastępczej zbyt mało rodzin decyduje się na podjęcie tego trudu.

Podtrzymując nasze potrzeby w tym zakresie, także w aspekcie finansów a nawet ekonomii społecznej, należy zauważyć, że zasadne byłoby rozwijanie w naszej Gminie, także stacjonarnych form opieki nad

dzieckiem i rodziną. Rodzinny Dom Dziecka, pogotowie opiekuńcze, czy inna forma opieki stacjonarnej to szansa nie tylko dla dzieci, ale także kolejne miejsca pracy, pozyskanie subwencji szkolnej do naszych szkół. Można również rozważyć stworzenie w tych miejscach czegoś na wzór np. poradni czy centrum edukacji dla rodziców, nie tylko dla rodzin z naszej gminy, ale również ościennych. Korzystałyby z tej pomocy rodziny, które będą walczyć o powrót swoich dzieci do domu, ale także inne rodziny, które borykają się z problemami wychowawczymi lub po prostu czują deficyt wiedzy w tym zakresie i w ramach profilaktyki chcą podnieść swoje kompetencje. Należy podkreślić, że konieczne jest w tym przypadku zatrudnienie doświadczonych specjalistów, do których mimo starań różnych podmiotów, nadal dostęp jest utrudniony. Utworzenie takiej placówki będzie szansą nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale pozwoli zatrzymać środki finansowe w naszej Gminie.

Zespół Interdyscyplinarny ma za zadanie integrowanie, koordynowanie działań podmiotów pracujących na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz między innymi prowadzenie procedury Niebieska Karta.

W 2020 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 65 Niebieskich Kart-A, w tym 48 wszczynających procedurę.

Utworzono 48 grup roboczych, które łącznie odbyły 160 posiedzeń.

Orzyska Karta Dużej Rodziny - w 2020r. wydano 5 kart dla 1 rodziny. Łącznie wydano 152 karty dla 31 rodzin. Karta uprawnia do korzystania na preferencyjnych warunkach z usług i świadczeń oferowanych przez orzyskich lokalnych przedsiębiorców, którzy przystąpili do inicjatywy Orzyska Karta Dużej Rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania zlecone gminie takie jak:

- * - świadczenia rodzinne, pielęgnacyjne i opiekuńcze – 678 osób (w 2019r. - 677 osób; w 2018r. - 766);
- * - fundusz alimentacyjny - 87 uprawnionych do alimentów, (w 2019r. - 80; w 2018r. - 91);
- * - świadczenia wychowawcze - 1473 dzieci, (w 2019r. - 1471; w 2018r. - 1100);
- * - świadczenia dobry start - 300+ - 992 dzieci, (w 2019 r. 1051; w 2018r. - 1059);
- * - specjalistyczne usługi opiekuńcze - 2 osoby, (w 2019r. - 2; w 2018r. - 2).

W ramach pomocy rodzinom najuboższym pracownicy socjalni w 2020r. wydali dla 272 rodzin (ok. 900 osób w tych rodzinach) skierowania uprawniające do otrzymania pomocy żywnościowej z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z EFS.

Program „Wspieraj seniora”

Rok 2020 był czasem wyzwań, piętrzących się trudności i egzystencjalnych obaw wielu mieszkańców Polski. Z punktu widzenia pracowników pomocy społecznej był to szczególnie ciężki okres dla najsłabszych grup mieszkańców. Z diagnozy MOPS wynikało, że nie były to wyłącznie osoby niepełnosprawne, chore, czy bez dochodu. Grupą wymagającą wyjątkowej atencji i uwagi byli Seniorzy.

Jednak miniony rok jeszcze bardziej skomplikował wszystko, szalejąca pandemia spowodowała nowe zagrożenia. Strach o zdrowie i życie spowodował, że Seniorzy zamknęli się w domach. W te nasze wzmożone procedury opieki nad Seniorami doskonale wpisał się uruchomiony w ostatnim kwartale. program „Wspieraj Seniora”. Gmina Orzysz przystąpiła do realizacji programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, którego celem było zapewnienie usługi wsparcia osobom starszym i samotnym powyżej 70 roku życia, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze i środki higieny osobistej.

W 2020 roku wsparciem objętych zostało 33 seniorów. Koszt realizacji zadania – 26 085,00 zł.

Projekt „Socjodrama jako narzędzie profilaktyki przemocy”

Wychodząc naprzeciw potrzebom wynikającym ze zmian społecznych, środowiskowych, a przede wszystkim demograficznych MOPS przystąpił, jako jeden z czterech Partnerów do realizacji projektu - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój Osi priorytetowej: IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, którego celem jest wdrożenie dzięki współpracy z partnerem włoskim nowatorskiego modelu programu korekcyjno - edukacyjnego z elementami socjodramy, zapobiegającemu przemocy w rodzinie wobec osób starszych. Wydatek poniesiony w ramach programu unijnego to kwota 51 411 zł.

Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy dysponuje 60 miejscami pobytu dziennego i 4 miejscami całonocnego pobytu. Jest placówką wsparcia dla osób: przewlekle psychicznie chorych (typ A), osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B), osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ C).

Proponowany przez ŚDS program wspierająco-aktywizujący, zgodny z Programem Działalności ŚDS w Orzyszu oraz Planem Pracy na 2020r., pomaga uczestnikom w likwidowaniu zaburzeń w zakresie przystosowania społecznego, podnoszeniu kompetencji społecznych, niwelowaniu negatywnego wpływu środowiska, rozwijaniu oraz wspieraniu środowiska rodzinnego. Głównym celem terapii w ŚDS jest stworzenie warunków i sytuacji stymulujących uczestników do aktywności, rozwijanie ich działalności poznawczej podczas zdobywania wiedzy, motywowaniu do pracy nad pozytywną zmianą postawy i zachowań, pomoc uczestnikowi w uświadomieniu jego własnej indywidualności przy jednoczesnym poszanowaniu odrębności innych. Celem usług ŚDS skierowanych do uczestników jest przyspieszenie powrotu utraconych funkcji i ich sprawności, a w przypadku zmian nieodwracalnych wyrobienie funkcji zastępczych.

➤ Formy prowadzonej działalności w Środowiskowym Domu Samopomocy w Orzyszu:

trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, umiejętności komunikacyjnych, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, wsparcie psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, realizacja niezbędnej opieki, realizacja terapii ruchowej, zapewnienie gorącego posiłku podczas zajęć, inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia. Wszystkie te formy były organizowane naprzemiennie w sposób stacjonarny oraz zdalny (w zależności od sytuacji, obostrzeń panujących w kraju).

➤ Transport uczestników ŚDS:

ŚDS w Orzyszu zapewnia dowóz dla podopiecznych z terenu gminy Orzysz oraz z miasta – ok. 40 osób (osoby które wymagają dowozu, nie są w stanie samodzielnie dotrzeć z powodu ograniczeń ruchowych, niepełnej sprawności). Nie posiadamy własnego środka transportu, korzystamy z zakupu usługi transportowej. Pozostali uczestnicy docierają na zajęcia samodzielnie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu spełnia standardy rozporządzenia. Wszystkie trzy budynki są w pełni wyposażone i przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- Ogólna liczba uczestników korzystających z zajęć ŚDS w 2020 roku – 71 osób
- Średnia frekwencja uczestników w roku sprawozdawczym – 55,88 %

W 2020 r. uczestnicy naszego domu byli beneficjentami projektów:

- Projekt realizowany przez Firmę SIMITU – indywidualne konsultacje psychologiczne. Łącznie z naszego domu udział w projekcie wzięło 12 osób. W ramach projektu uczestnicy odbyli cykl spotkań z: psychologiem.
- „Socjodrama jako narzędzie profilaktyki przemocy” – uczestnicy ŚDS uczestniczyli w zajęciach mających na celu szeroko rozumianą profilaktykę przemocy, zarówno ze strony opiekuna jak i innych osób.
- Projekt organizowany przez Caritas Diecezji Elckiej, warsztaty dla 12 podopiecznych ŚDS.

Podział Uczestników za względu na Typ (A,B,C):

Typ A – przewlekłe psychicznie chorzy: 8 osób

Typ B – niepełnosprawność intelektualna: 16 osób

Typ C – wykazujący inne zaburzenia czynności psychicznych: 38 osób

Na działalność i funkcjonowanie w 2020 r. przyznana została dotacja Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w kwocie 1 283 531,00 zł.

Zatrudnienie na dzień 31.12.2020 roku wynosi 18 osób na umowę o pracę tj. 17 etatów, w tym jedna osoba zatrudniona przez Urząd Pracy oraz 1 osoba w ramach umowy z CIS.

ŚDS w 2020 r. realizował swoje zadania zgodnie z Ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, Ustawie o pomocy społecznej oraz Rozporządzeniem w sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy, zgodnie z Programem Działalności ŚDS w Orzyszu dla uczestników typu: A,B,C oraz Planem Pracy ŚDS w Orzyszu na 2020 r. Zaplanowane zajęcia, treningi i terapia zajęciowa zostały częściowo zrealizowane ze względu na pandemię na zadowalającym poziomie. Część treningów, zajęć prowadzona była w sposób zdalny, co znacznie utrudniało realizację Indywidualnych Planów Postępowania Wspierająco-Aktywizującego uczestników oraz Planu Pracy ŚDS. Poprzez udział w zajęciach naszej placówki, zewnętrznych projektach mających na celu poprawę stanu zdrowia psychicznego, uczestnicy ŚDS stali się osobami bardziej otwartymi, samodzielными, lepiej radzą sobie z otaczającą rzeczywistością oraz sytuacją pandemii na świecie. Jednym z ważniejszych elementów rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest ich udział w przedsięwzięciach kulturalno-rekreacyjnych, które w 2020 r. nie były możliwe do realizacji. Nasze doświadczenie pokazuje, że tego typu działania (występy teatralne, muzyczne, wokalne – prowadzone on-line, terapeutyczno-rehabilitacyjne, spotkania integracyjne - z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego) mają nieoceniony, pozytywny wpływ na uczestników w wielu sferach. Powodują szeroko rozumianą poprawę funkcjonowania w życiu, rozwijanie posiadanych kompetencji społecznych. W związku z tym, planujemy kontynuację wyżej wymienionych działań, uczestnictwa w życiu społecznym oraz rozwijanie zainteresowań.

Każdy kolejny rok działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Orzyszu to realizacja ustawowych obowiązków oraz czegoś więcej - wspierania w każdym, małym „kroku do przodu” każdej jednostki ludzkiej. Jest to towarzyszenie w trudnej drodze ku odzyskaniu godności ludzkiej. Dzięki posiadaniu 4 miejsc całodobowego treningu, podopieczni wymagający takiej formy wsparcia mieli możliwość korzystania z nich (również w sytuacjach awaryjnych), co jest bardzo ważnym elementem szeroko pojętego procesu terapii. Po przeprowadzeniu nawet jednego tylko treningu, widać, jak ważny był dla podopiecznych- „krok do przodu”. W czasie pandemii możliwości przeprowadzania treningu całodobowego zostały znacznie ograniczone, jednak podopieczni byli objęci ciągłym wsparciem.

W celu podniesienia poziomu świadczonych przez terapeutów, instruktorów terapii usług terapeutycznych skierowanych do uczestników, istotne jest, by dalej doszkalać pracowników w różnorodnych dziedzinach. Chcemy rozszerzać zakres prowadzonych terapii, urozmaicać formy wsparcia, dlatego ważne jest, by regularnie organizować szkolenia.

Obecnie wsparciem w formie skierowania do ŚDS na pobyt dzienny objętych jest 64 uczestników. Codzienne treningi odbywają się w sposób zdalny, przy użyciu wszelkich dostępnych metod teleinformatycznych oraz w razie konieczności jest to osobisty kontakt z zachowaniem zasad reżimu

sanitarnego. W chwili obecnej brakuje nam dużej sali ogólnej, która pomieściłaby wszystkich uczestników podczas spotkań społeczności całego domu. Dlatego w przyszłości chcielibyśmy pozyskać dodatkowe środki finansowe na rozbudowę ŚDS (dobudowanie łącznika między 2 budynkami, w których odbywają się zajęcia terapeutyczne). Łącznik ten zagospodarowalibyśmy na dużą salę ogólną, co bardzo ułatwiłoby to pracę oraz podniosło komfort uczestników.

Trzeci budynek w zasobach ŚDS przeznaczony jest do realizacji treningów całodobowych (4 miejsca).

Wnioski

- 1) Podstawowa opieka zdrowotna zapewniona jest przez miejscowe praktyki zawodowe lekarzy oraz gminny podmiot leczniczy tj. Samodzielny Miejsko-Gminny Ośrodek Zdrowia w Orzyszu.
- 2) Pogarsza się z roku na rok stan techniczny budynku, w którym mieści się ośrodek zdrowia. Zmieniony został w 2020 roku sposób zarządzania obiektem i złożono wniosek o dofinansowanie remontu i termomodernizacji budynku.
- 3) Gmina corocznie finansuje Programy Promocji i Ochrony Zdrowia.
- 4) Aktywnie prowadzona jest działalność profilaktyki uzależnień, jednak uzależnienia przede wszystkim od alkoholu są nadal poważnym problemem i powodują negatywne skutki w postaci problemów i dysfunkcji społecznych jak: przemoc, problemy wychowawcze, ubóstwo, niezaradność życiowa itp.
- 5) Pomoc społeczna realizuje szeroki wachlarz usług społecznych wspierających ludzi w trudnych sytuacjach życiowych. Działania mają charakter kompleksowy i systemowy, wynikający z opracowanych i przyjętych Programów realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- 6) Ważną rolę społeczną spełnia Środowiskowy Dom Samopomocy, mobilizujący środowisko osób dotychczas wykluczonych z życia społecznego, choć czas pandemii znacząco ograniczył działalność placówki.
- 7) Należy podjąć rozmowy z organizacjami społecznymi w celu utworzenia w Orzyszu Domu Pomocy Społecznej i Domu Dziecka.

Bezpieczeństwo publiczne

Policja

Pracę Komisariatu Policji w 2020 roku w gminie Orzysz zabezpieczało czynnie 10 policjantów (spośród 14 etatów policyjnych) w tym: 5 funkcjonariuszy w zespole patroloво-interwencyjnym, 3 funkcjonariuszy w zespole kryminalnym oraz 2 dzielnicowych. Orzyski Komisariat Policji jest czynny od godziny 6.00 do godziny 15.30. Po wyznaczonych godzinach urzędowania, w miarę posiadanych możliwości, wyznaczany jest jeden funkcjonariusz do obsługi zdarzeń kryminalnych w godzinach 14.00 – 22.00 oraz funkcjonariusze do służby patroloво-interwencyjnej (w godzinach 14.00 – 22.00 oraz od 22.00 do 6.00), będący do dyspozycji dyżurnego Komendy Powiatowej Policji w Piszcu.

W zależności od sytuacji oraz intensywności zdarzeń interwencje na terenie gminy Orzysz podejmowane są również przez funkcjonariuszy KPP w Piszcu oraz funkcjonariuszy Komisariatu Policji w Białej Piskiej. Orzyska Policja w ramach realizacji swoich działań współpracuje również z Oddziałem Żandarmerii Wojskowej w Bemowie Piskim, Strażą Leśną Nadleśnictwa w Giżycku i Drygalech, Państwową Strażą Rybacką w Olsztynie oddział w Elku, Mazurską Stacją Ratownictwa w Okartowie, Państwową i Ochotniczą Strażą Pożarną, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Orzyszu oraz Państwową Inspekcją Weterynarii.

Jak wynika z przekazanej informacji w 2020 roku na terenie gminy nie odnotowano przestępstw ciężkich gatunkowo oraz zorganizowanych grup przestępczych. Do najczęstszych przestępstw należą przestępstwa przeciwko mieniu w tym kradzieże, kradzieże z włamaniem oraz uszkodzenia mienia. Ogólna liczba odnotowanych przestępstw to 158 (189) przy ogólnej wykrywalności 82,4 (78,8)% oraz 271 (453) wykroczeń, co ostatecznie kwalifikuje gminę Orzysz do gmin spokojnych o niskiej przestępczości.

Niestety dużym problemem na terenie gminy wciąż pozostaje liczba podejmowanych interwencji. W 2020 roku było ich 1755 (1419), w tym na terenie miasta 1016 (832), natomiast na terenie gminy 739 (587). W dalszym ciągu prowadzone jest wiele interwencji związanych z przemocą w rodzinie. W tym zakresie funkcjonariusze ściśle współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Gmina Orzysz w roku 2020 wsparła działalność miejscowej policji poprzez przekazanie kwoty 10 000,00 zł na służby związane z adaptacją zawodową policjantów OPP Olsztyn.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Orzyszu na bieżąco monitorują stan bezpieczeństwa oraz porządku publicznego na terenie gminy Orzysz oraz podejmują szereg działań prewencyjnych mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom naruszającym ogólnie obowiązujące przepisy w tym m.in. akcje „Bezpieczna droga do szkoły”, „Alkohol i narkotyki”, „Bezpieczne Ferie 2020”, „Pierwszy dzień wiosny 2020”, „Bezpieczny weekend”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Akcja Znicz”, „Akcja Bezdumni” (w pewnym stopniu ograniczone z uwagi na pandemię Covid 19).

Monitoring w mieście

W ramach zbudowanego w 2019 roku systemu powstało również Podcentrum Monitoringu zlokalizowane w siedzibie Komisariatu Policji w Orzyszu. Dzięki temu funkcjonariusze policji mają pełen podgląd w czasie rzeczywistym oraz samodzielne możliwości dostępu do zarejestrowanych danych wizyjnych.

Analiza przestępczości na terenie miasta i gminy Orzysz prowadzona przez policję wykazuje, że po zainstalowaniu monitoringu miejskiego, znacznie spadła ilość przestępstw z kategorii zniszczenia mienia i jednocześnie zwiększyła się wykrywalność w tej kategorii przestępstw.

Krajowa mapa zagrożeń

Krajowa mapa zagrożeń jest opracowana oraz aktualizowana w oparciu o gromadzone w policyjnych systemach informatycznych oraz pozyskiwane od społeczeństwa w trakcie bezpośrednich kontaktów z obywatelami, z przedstawicielami samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych itp., jak również w trakcie realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu.

Naniesienie zagrożeń na wskazanej mapie odbywa się w oparciu o stronę <http://warminsko-mazurska.policja.gov.pl/ol/mapa-zagrozen-bezpiecze/24497,dok.html>.

Do krajowej mapy bezpieczeństwa w gminie Orzysz w 2020 r. dokonano 41 zgłoszeń sytuacji niebezpiecznych, w tym 14 potwierdzonych i wyeliminowanych, 27 niepotwierdzonych.

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Orzysz zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej są realizowane w przy udziale Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Państwowej Straży Powiatowej w Piszku.

Aktualnie na terenie gminy Orzysz działa, w formie stowarzyszeń: 9 Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 z nich tj. Orzysz, Chmielewo i Góra są włączone w Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy. W organizowanych akcjach ratowniczych na koniec 2020 roku mogło brać udział 86 (120) strażaków – ochotników w tym 14 (14) kierowców oraz 36 (37) strażaków posiadających Kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy.

OSP dysponują 12 (12) samochodami pożarniczymi, 1 łodzią ratowniczą z silnikiem motorowym oraz innym sprzętem niezbędnym do udzielania pomocy oraz ratowania życia i mienia ludzkiego. Na dzień dzisiejszy wyposażeniem i wyszkoleniem ochotnicy nie ustępują strażakom służby państwowej.

W 2020 r. na działalność OSP wydatkowano kwotę łącznie 221 705,00 zł. Jednostki OSP wyjeżdżały do 178 (176) zdarzeń.

	2019	2020
Wydatki bieżące	248 403,26 zł	221 705,00zł

Rok 2020 był zdecydowanie inny od lat poprzednich. Przystępując do podsumowania działalności OSP gminy Orzysz, łatwiej jest powiedzieć, czego nie udało się zrealizować. Było to podyktowane wprowadzeniem stanu epidemii „COVID 19” na terenie całego kraju.

W zaistniałej sytuacji ograniczeniu uległa też współpraca z młodzieżą szkolną i nie było możliwości organizacji eliminacji gminnych Turnieju Wiedzy Pożarniczej. Również nie odbyły się gminne zawody sportowo – pożarnicze, które propagują ochronę przeciwpożarową, integrują strażaków i członków młodzieżowych drużyn pożarniczych oraz sympatyków pożarnictwa z terenu gminy Orzysz.

Obrona cywilna

Burmistrz Orzysza – Szef Obrony Cywilnej Gminy Orzysz realizuje swoje zadania z zakresu Obrony Cywilnej w oparciu o:

- ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 372);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. 2002 r. Nr 96, poz. 850);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz. U. z 1993 r. Nr 91, poz. 421).

W celu realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy nw. planami:

- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wraz z kartami zadań operacyjnych wraz z załącznikami.
- Plan obrony cywilnej gminy Orzysz.
- Plan dystrybucji preparatów stabilnego jodu na terenie gminy Orzysz;
- Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności gminy Orzysz – ewakuacja II stopnia.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2020 r. to:

- Zaktualizowano „Plan obrony cywilnej gminy Orzysz” wraz z pozostałą dokumentacją uzupełniającą, obejmującą powyższą tematykę.
- Koordynowano przedsięwzięcia planistyczno - organizacyjne z zakresu ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze gminy. Etapem końcowym było opracowanie dokumentacji pomocniczej do planu ewakuacji wraz z mapą odpowiedzialności Gminy Orzysz.
- Zgodnie z decyzją Wojewody Warmińsko – Mazurskiego oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych rozpoczęto proces tworzenia nowej dokumentacji w tym zakresie tj. „Plan ochrony zabytków Gminy Orzysz na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych” wraz z załącznikiem;
- Współpracowano z Wydziałem Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego W-M Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Piszcu oraz sąsiednimi gminami w zakresie planowania i organizowania przygotowań obronnych i obrony cywilnej.
- Planowano i realizowano zaopatrywanie podległych jednostek organizacyjnych oraz magazynu OC w niezbędny sprzęt, a także zapewnianie odpowiednich warunków przechowywania, konserwacji, eksploatacji, remontu i wymiany tego sprzętu.

Zarządzanie kryzysowe

Burmistrz Orzysza realizuje swoje zadania z zakresu zarządzania kryzysowego w oparciu o:

- ustawę z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 372);
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz. U. z 2000 r., poz. 1856);
- Decyzję Wojewody warmińsko – mazurskiego w sprawie sytuacji epidemiologicznej związanej z SARS-CoV-2.

W celu realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i spraw obronnych, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy dokumentami:

- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Karty zadań operacyjnych;
- Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz;
- Regulamin Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
- Regulamin organizacyjny funkcjonowania Urzędu na czas „W”;
- Instrukcja stałego dyżuru;

- Plan zapasowych miejsc szpitalnych;
- Instrukcja pracy na głównym stanowisku kierowania Burmistrza Orzysza w czasie pokoju w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń a także w czasie wojny;
- Plan przemieszczenia i funkcjonowania wydzielonych sił i środków Urzędu Miejskiego w Orzyszu na Główne Stanowisko Kierowania w Zapasowym Miejscu Pracy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- Plan Akcji Kurierskiej Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2020 r. to:

- Prowadzono działalność z zakresu zapobiegania i reagowania kryzysowego w związku z sytuacją epidemiologiczną związaną z wirusem SARS-CoV-2;
- Bieżące informowanie mieszkańców gminy o przestrzeganiu zasad sanitarno - epidemiologicznych oraz obowiązujących przepisach, związanych z nowo wprowadzonymi przepisami dotyczącymi lockdownu oraz indywidualnymi obostrzeniami;
- Pozyskiwanie i dystrybucja środków ochrony indywidualnej;
- Aktualizowano na bieżąco i wykorzystywano w działalności bieżącej „Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz” wraz z pozostałą dokumentacją pomocniczą;
- Opracowano „Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny” wraz z pozostałą dokumentacją uzupełniającą;
- Przeprowadzono gminne ćwiczenie obronne we współpracy i udziale żołnierzy 15BZ Giżycko;
- Opracowano nową dokumentację Akcji Kurierskiej Administracji Publicznej. Poszczególne egzemplarze planów akcji kurierskiej przesłano do jednostek i instytucji;
- Prowadzono kwartalne i doraźne posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz szkolenia kadry zarządzającej z powyższej problematyki;
- Opracowano nową dokumentację związaną z przygotowaniem Głównego Stanowiska Kierowania Burmistrza Orzysza, zapewniającego realizację zadań obronnych w wyższych stanach gotowości obronnej państwa;
- Bieżące prowadzenie spraw związanych z:
  - reklamowaniem żołnierzy rezerwy od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i wojny;
  - nakładaniem obowiązku świadczeń osobistych na rzecz obrony (24 świadczenia) i rzeczowych (11 świadczeń);
- Aktualizowano bazę danych w zakresie dostaw, usług i świadczeń na rzecz obronności, w tym sił zbrojnych oraz w ramach zobowiązań sojuszniczych – państwa gospodarza - HNS;
- Kontrolowano realizację zadań z zakresu reagowania kryzysowego przez podległe jednostki organizacyjne;
- Aktualizowano dokumentację z zakresu zarządzania kryzysowego i spraw obronnych w tym :
  - a) regulaminu organizacyjnego Urzędu na czas „W”,
  - b) dokumentacji „Stałego Dyżuru”,
  - c) planu świadczeń na rzecz obronności,
  - d) planu zarządzania kryzysowego gminy,

Wnioski

- 1) Bezpieczeństwo zapewnia Policja, przede wszystkim przez funkcjonowanie Komisariatu w Orzyszu. Gmina jest oceniana jako obszar o niskim stopniu przestępczości.
- 2) Problemy z wyposażeniem policji pomaga rozwiązywać gmina poprzez coroczne wsparcie finansowe na zakup sprzętu, pojazdów lub remonty komisariatu.
- 3) Sytuacja geopolityczna oraz obecność wojsk NATO w Orzyszu zwiększa znaczenie przygotowania cywilnego do reagowania na sytuacje kryzysowe poprzez zintensyfikowanie planowania i ćwiczeń w tym zakresie.
- 4) Jednostki OSP w Orzyszu wymagają systematycznego doposażenia.

Sport, kultura fizyczna i rekreacja

Instytucje sportowe

W 2020 roku oferta sportowo-rekreacyjna gminy opierała się na działalności Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Orzyszu, jako jednostki realizującej w imieniu gminy zadania z zakresu sportu. Głównymi zadaniami ośrodka było zarządzanie obiektami sportowo-rekreacyjnymi, współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zakresie sportu i rekreacji oraz koordynacja sportowego życia w gminie Orzysz.

Do jednych z ważniejszych zadań należała także organizacja imprez, poprzez realizację programu różnorodnych przedsięwzięć sportowych i rekreacyjnych adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców. Z uwagi na pandemię COVID-19 udało się zorganizować tylko niewielką część zaplanowanych wydarzeń, głównie odbywających się na świeżym powietrzu.

Swoje zadania Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu realizuje w oparciu o dziewięcioro zatrudnionych pracowników: dyrektora, główną księgową (1/8 etatu), podinspektora ds. finansowo-administracyjnych, instruktora sportu, trzech konserwatorów oraz dwóch pracowników obsługi. Liczba zatrudnionych pracowników na przestrzeni ostatnich trzech lat kształtuje się na tym samym poziomie.

W 2020 roku suma wydatków na funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Orzyszu wyniosła 910 276,43zł, co stanowi porównywalną kwotę do kosztów poniesionych we wcześniejszych latach.

Na strukturę wydatków składały się:

	2019	2020	2021 - plan
Utrzymanie obiektów	235 698,44	265 954,00	235 260,00
Organizacja imprez	115 400,81	78 342,58	108 305,00
Koszty osobowe	535 683,80	495 272,37	583 108,40
Funkcjonowanie biura	77 237,19	70 707,48	77 240,00
Razem	964 020,24	910 276,43	1 003 913,40

Ważną rolę w życiu sportowym i rekreacyjnym gminy odgrywa także sektor pozarządowy, reprezentowany przez stowarzyszenia działające na rzecz sportu i aktywności mieszkańców, do których należy zaliczyć Klub Sportowy Śniardwy Orzysz, Uczniowski Klub Sportowy Jedynka Orzysz, Stowarzyszenie Squad Inicjatyw, Stowarzyszenie kolekcjonerów broni palnej i pasjonatów strzelectwa sportowego Zawisza oraz Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu.

W ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi w 2020 rok na zadanie z zakresu rozwoju sportu w Gminie Orzysz przeznaczono kwotę 120 000 zł na projekty z zakresu piłki nożnej, unihokeja, i strzelectwa sportowego. Propozycje dotyczyły zorganizowania zainteresowanym mieszkańcom gminy, zarówno dorosłym, dzieciom oraz młodzieży, ciekawych form aktywności sportowej i rekreacyjnej. Organizacje, które uzyskały dofinansowanie, reprezentowały gminę Orzysz nie tylko na forum lokalnym, a również na arenie wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej.

Inwestycje w bazę sportową

Najważniejszym zrealizowanym przedsięwzięciem w rozwój bazy sportowej w roku 2020 było wybudowanie przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Okartowie boiska wielofunkcyjnego

o nawierzchni poliuretanowej, na którym uprawiać można koszykówkę, piłkę nożną, siatkówkę i piłkę ręczną. Obiekt posiada także sztuczne oświetlenie oraz zeskok do skoku w dal, a realizacja inwestycji możliwa była dzięki uzyskanemu dofinansowaniu z Ministerstwa Sportu w ramach programu Sportowa Polska. Koszt inwestycji wyniósł 557 500,00 zł, z dofinansowaniem w wysokości 30% całości zadania.

W 2020 roku zrealizowany został także kolejny etap modernizacji Stadionu Miejskiego, na który pozyskano dofinansowanie w wysokości 14 300,00 zł z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Przy dodatkowym wkładzie własnym w wysokości 19 914,51 wykonano pięć piłkochwyłów zabramkowych oraz wymieniono ogrodzenie zewnętrzne od strony ul. 1 Maja na odcinku 250 m. Wszystkie prace zostały zrealizowane przez pracowników Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, co pozwoliło na wykorzystanie środków finansowych na możliwie największy zakres prac.

Rok wcześniej na obiekcie wykonano automatyczne nawodnienie boiska, zabiegi poprawiające stan murawy, parking wewnętrzny i ciąg pieszy z kostki brukowej oraz zamontowano 200 szt. plastikowych siedzisk na trybunach, co spowodowało obecnie, że zarówno wygląd jak i funkcjonalność Stadionu Miejskiego uległy znacznej poprawie.

W 2020 roku wykonano także inwestycję ważną z punktu widzenia bezpieczeństwa osób wypoczywających na Plaży Miejskiej. Przed sezonem letnim z kąpieliska usunięte zostały drewniane pale będące pozostałością po drewnianym pomoście. Zadanie zrealizowane zostało przez żołnierzy 15 Mazurskiego Batalionu Saperów, realizujących decyzję Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych. Realizacja tego zadania była jednym z elementów koniecznych do uzyskania pozwolenia na organizację w roku 2021 kąpieliska na Plaży Miejskiej.

Imprezy i wydarzenia sportowe

Miniony rok był trudnym okresem dla organizowanych cyklicznie imprez sportowych, które przyczyniały się także do promocji Gminy Orzysz. Z zaplanowanych do realizacji około 50 różnego rodzaju wydarzeń, ze względu na pandemię COVID-19 udało się zrealizować jedynie ich niewielką część. Tymi imprezami, które mimo obostrzeń sanitarnych udało się zrealizować były m.in. Nocny Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Zawody w Wyciskaniu Sztangi Leżąc - VII Stalowa Sztanga czy XII Nocny Turniej Piłki Nożnej.

Koronawirus nie zastopował także prowadzonej od 2019 roku turystycznej promocji Orzysza w oparciu o markę Orzysz-Wędkarskie Serce Mazur, w ramach której udało się zorganizować III Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym, jeden z etapów cyklu Garmin Fishing League czy Ogólnopolskie Teamowe Zawody Spinningowe PZW. Podjęte kilka lat temu wspólne działania Gminy Orzysz i lokalnego środowiska wędkarskiego skupionego wokół Koła Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu już dziś owocują zwiększonym ruchem turystycznym skupionym wokół branży wędkarskiej, na którym korzysta zarówno branża gastronomiczna, hotelarska czy wypożyczalnie sprzętu wodnego, które w ostatnim czasie zwiększyły swoją ofertę.

Pandemia spowodowała natomiast odwołanie ważnych w ostatnich latach imprez, które stanowiły sportową wizytówkę Orzysza jak: Bieg Tygrysa, Bieg Nocy Listopadowej, czy bardzo popularnych w ostatnim czasie rozgrywek Orzyskiej Halowej Ligi Piłki Nożnej.

Majątek i finanse gminy

Stan mienia gminnego

W skład składników mienia komunalnego wchodzi grunty tworzące zasób gruntów zabudowanych i niezabudowanych, grunty oddane w użytkowanie wieczyste na rzecz osób fizycznych i prawnych.

Stan mienia komunalnego na dzień 31.12.2020 r. wynosi:

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy 800,00 ha, tym;

1. gminny zasób nieruchomości stanowi 719,00 ha,
2. grunty oddane w użytkowanie wieczyste 81,00 ha, w tym:
  - a) na rzecz osób fizycznych 66,00 ha,
  - b) na rzecz pozostałych osób 15,00 ha.

Wartość mienia komunalnego gminy wynosi 106 004 496,47 zł.

Nieruchomości tworzące gminny zasób nieruchomości stanowią grunty w rozbiu na użytki:

- użytki rolne, w tym tereny niezurbanizowane 194,00 ha,
- leśne i zadrzewione: 74,00 ha,
- zabudowane, zurbanizowane: 88,00 ha,
- drogi: 345,00 ha,
- tereny różne: 18,00 ha.

Grunty przekazane w użytkowanie:

1. Grunty przekazane w użyczenie: 22,2436 ha.
2. Grunty przekazane w trwały zarząd dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy: 13,1786 ha.
3. Grunty przekazane w zarządzanie dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy – cmentarze o pow. 19,7036 ha, w tym cmentarze nieczynne – 13,7000 ha.
4. Grunty wydierżawione w ilości 38,7265 ha, w tym:
  - na cele rolne do 1 ha – 15,0313 ha,
  - na cele rolne powyżej 1 ha – 20,3699 ha,
  - na cele handlowe i usługowe – 0,4577 ha,
  - na cele letniskowe, rekreacyjne i związane z urządzeniem plaży – 0,4155 ha,
  - na cele związane z urządzeniem plaży i obozowiska – 0,3400 ha,
  - pod budynkami letniskowymi i rekreacyjnymi – 0,0012 ha,
  - pod garażami, budowlami i budynkami gospodarczymi – 0,2522 ha,
  - pod kioskami, pawilonami handlowymi i usługowymi – 0,0499 ha,
  - z przeznaczeniem na tablice reklamowe – 0,0020 ha,
  - z przeznaczeniem na ustawienie kontenerów na śmieci – 0,0259 ha
  - z przeznaczeniem na polepszenie warunków działki sąsiedniej – 0,1590 ha
  - z przeznaczeniem na działalność rekreacyjno – wypoczynkową, usługową i prowadzenie ogólnodostępnej plaży – 0,6391 ha
  - na cele statutowe LGD „Mazurskie Morze” – 0,9828 ha.
5. Pozostałe grunty zasobu gminnego to nieruchomości znajdujące się w bezpośrednim zarządzie gminy. Są to nieruchomości:
  - a) drogi: 345,00 ha,
  - b) grunty leśne i zadrzewione: 74,00 ha,
  - c) tereny różne, nieużytki, użytki kopalne, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe: 18,00 ha,
  - d) grunty zabudowane i zurbanizowane: 88,00 ha,
  - e) grunty rolne, w tym grunty niezurbanizowane: 100,1477 ha.

Składnikiem mienia komunalnego są budynki i obiekty:

1. budynki mieszkalne na terenie miasta 80 szt., w tym:
  - a) budynki, w których zawiazane są wspólnoty mieszkaniowe 73 szt.
  - b) lokale gminne w tych budynkach 353 szt.
2. budynki mieszkalne na terenie wiejskim 14 szt., w tym:
  - a) budynki, w których zawiazane są wspólnoty mieszkaniowe 2 szt.
  - b) lokale gminne w tych budynkach - 15 szt.
  - c) lokale gospodarcze na terenie miasta - 331 szt.
  - d) budynki garażowe na terenie miasta - 39 szt.
  - e) budynki gospodarcze na terenie wiejskim - 16 szt.
  - f) budynku garażowe na terenie wiejskim - 3 szt.
  - g) obiektów kulturalnych 18, w tym w 5-ciu obiektach znajdują się remizy strażackie
  - h) 4 remizy strażackie,
  - i) 1 obiekt służby zdrowia,
  - j) 3 zespoły szkolno – przedszkolne wraz z obiektami towarzyszącymi,
  - k) 1 biurowiec administracyjny gminy,
  - l) 1 Hala Widowiskowo – Sportowa.

Cała substancja mieszkaniowa na terenie miasta i terenie wiejskim wraz z zabudową gospodarczą, przekazana jest w administrowanie podmiotowi zewnętrznemu – Administrator Sp. z o.o., Oddział w Giżycku, która prowadzi remonty budynków komunalnych oraz windykację należności.

Infrastruktura komunalna administrowana przez Zakład Usług Komunalnych Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka Gminna w skład, której wchodzi: stacja uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków wraz z obiektami towarzyszącymi, zrekultywowane wysypisko śmieci, liczna sieć wodociągowa i kanalizacyjna wraz z obiektami na terenie miasta i terenie wiejskim, 3 cmentarze komunalne, w tym 1 na terenie wiejskim.

Zakład Energetyki Ciepłej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka Gminna w skład, której wniesiony jest majątek gminy w postaci działek, obiektów budowlanych i urządzeń zajmuje się systemem zaopatrywania w energię ciepłą i ciepłą wodę na terenie miasta.

Udziały w spółkach gminy wynoszą 4 060 686,19 zł.

W okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. uzyskano dochody ze sprzedaży mienia komunalnego uzyskano dochód – 1 508 439,84 zł, w tym sprzedano:

- a) 7 lokali mieszkalnych na rzecz najemców;
- b) 6 lokali mieszkalnych w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- c) 1 budynek użytkowy w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- d) udział w wysokości 38/100 w zabudowanej działce wraz z taki sam udział w budynkach znajdujących się na tej działce w formie bezprzetargowej na rzecz współwłaścicieli tej nieruchomości;
- e) 3 działki pod zabudowę jednorodzinną w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- f) 5 działek w formie bezprzetargowej na polepszenie warunków zagospodarowania nieruchomości sąsiednich – w trybie art. 37 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- g) 2 działki pod zabudowę garażową w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- h) 6 działek rolnych w formie przetargu ustnego nieograniczonego;
- i) 1 nieruchomość pod zabudowę usługową nieuciążliwą.
- j) 1 nieruchomość w przetargu ustnym ograniczonym do właścicieli sąsiednich działek.

Wpływy z opłat za trwałe zarząd wyniosły 472,12 zł.

Wpływy za użytkowanie wieczyste wyniosły 3 405,23 zł.

Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego we własność na wniosek osób posiadających to prawo, z tego tytułu uzyskano dochód 9 842,72 zł.

Przekształcono prawo użytkowania wieczystego w prawo własności:

- 3 nieruchomości zabudowane budynkami garażowymi,
- z dniem 1 stycznia 2019 r. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych, zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi i wielorodzinnymi przekształciło się w prawo własności - na podstawie art. 4 ust. 1 w związku z art. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów (Dz. U. z 2018 r., poz. 1716 ze zm.)

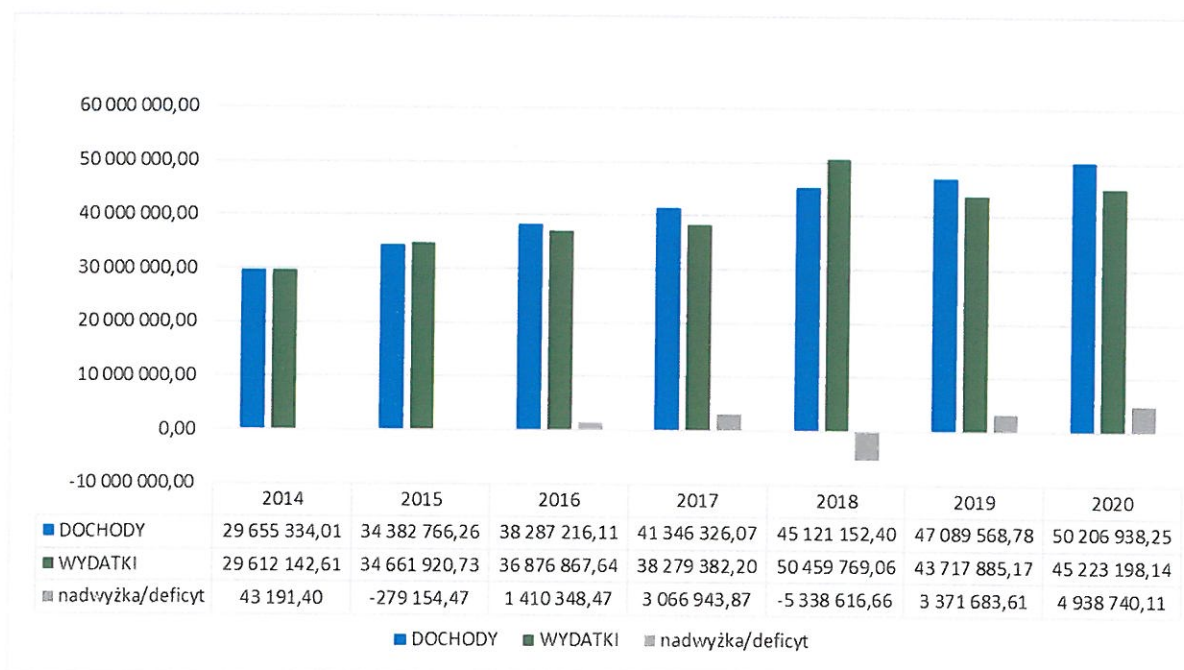
Wpływy za dzierżawę i najem nieruchomości będących własnością Gminy Orzysz wyniosły 227 541,04zł.

Stan finansów gminnych

Polityka finansowa Gminy Orzysz realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Budżet Gminy Orzysz na rok 2020 został przyjęty Uchwałą Nr XVII/115/19 w dniu 30 grudnia 2019 r. Zmiany w budżecie w trakcie omawianego roku zostały wprowadzone dwunastoma uchwałami Rady Gminy oraz siedemnastoma zarządzeniami Burmistrza Orzysza.

Wykonanie budżetu na dzień 31 grudnia 2020 r zamknęło się dodatnią różnicą dochodów i wydatków budżetowych tj.: nadwyżką budżetową w kwocie 4 938 740,11 zł

Dochody i wydatki Gminy Orzysz na przestrzeni lat ilustruje poniższy wykres:

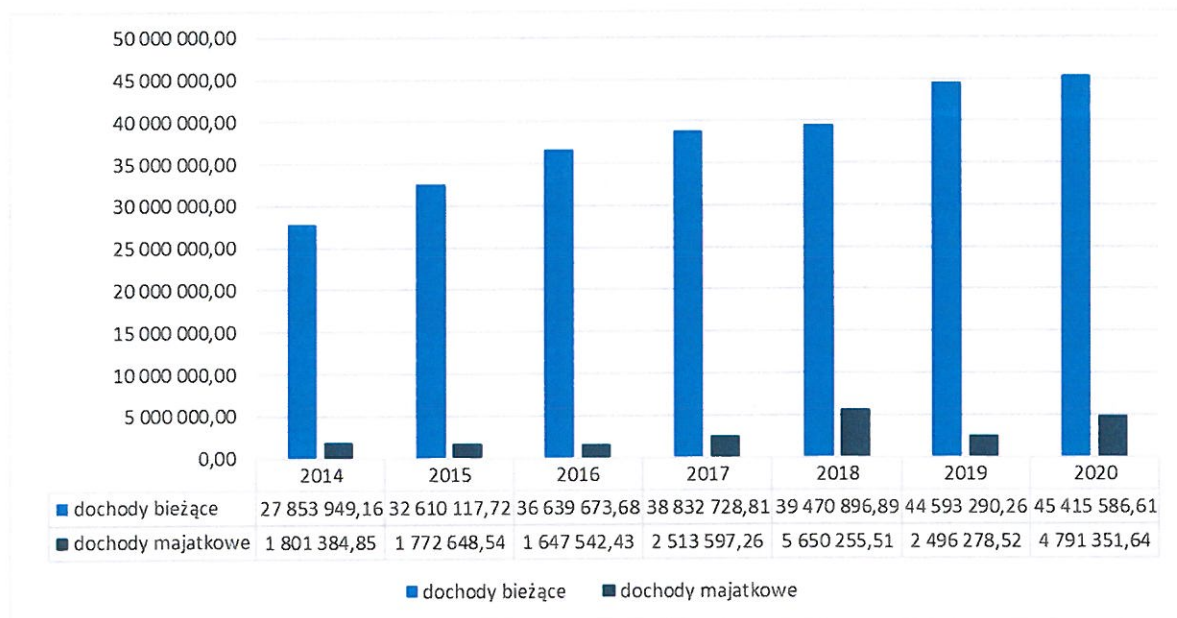
Wykonanie dochodów Gminy Orzysz na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosło ogółem 50 206 938,25 zł z tego:

1. Dochody bieżące wyniosły 45 415 586,61 zł i pochodziły z:
  - dochodów z subwencji ogólnej

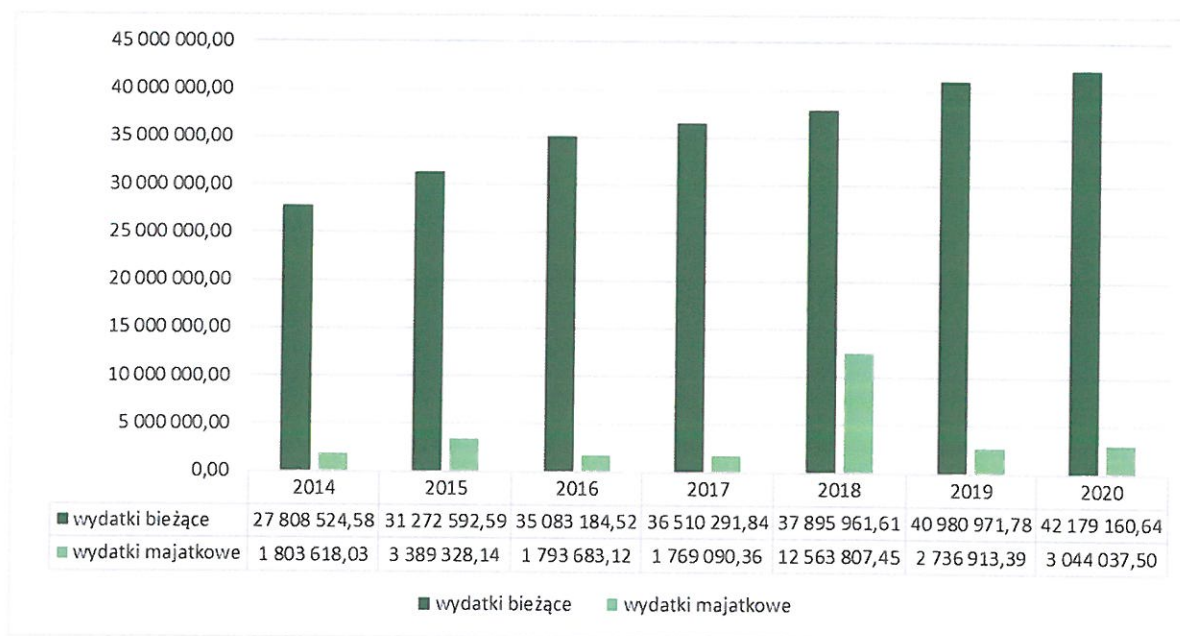
- dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące
- dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych
- dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych
- dochodów z tytułu podatków i opłat

2. Dochody majątkowe wyniosły 4 791 351,64 zł, w tym dochody ze sprzedaży majątku stanowiły kwotę 1 514 434,71, a dochody z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycję wyniosły 3 276 916,93 zł.

Z realizacji budżetu w 2020 r. wynika, iż wykonanie dochodów ogółem wyniosło 96,38%, planu dochodów ogółem. Wykonanie dochodów bieżących wyniosło 100,97 %, planu dochodów, natomiast dochodów majątkowych 67,37 % planu. Niski poziom realizacji dochodów majątkowych wynika z nieotrzymania dofinansowań w roku 2020 na realizację zadań inwestycyjnych z udziałem środków zewnętrznych. Mimo wszystko wydatki majątkowe zrealizowano w 44,37%. Zostały one pokryte wolnymi środkami.

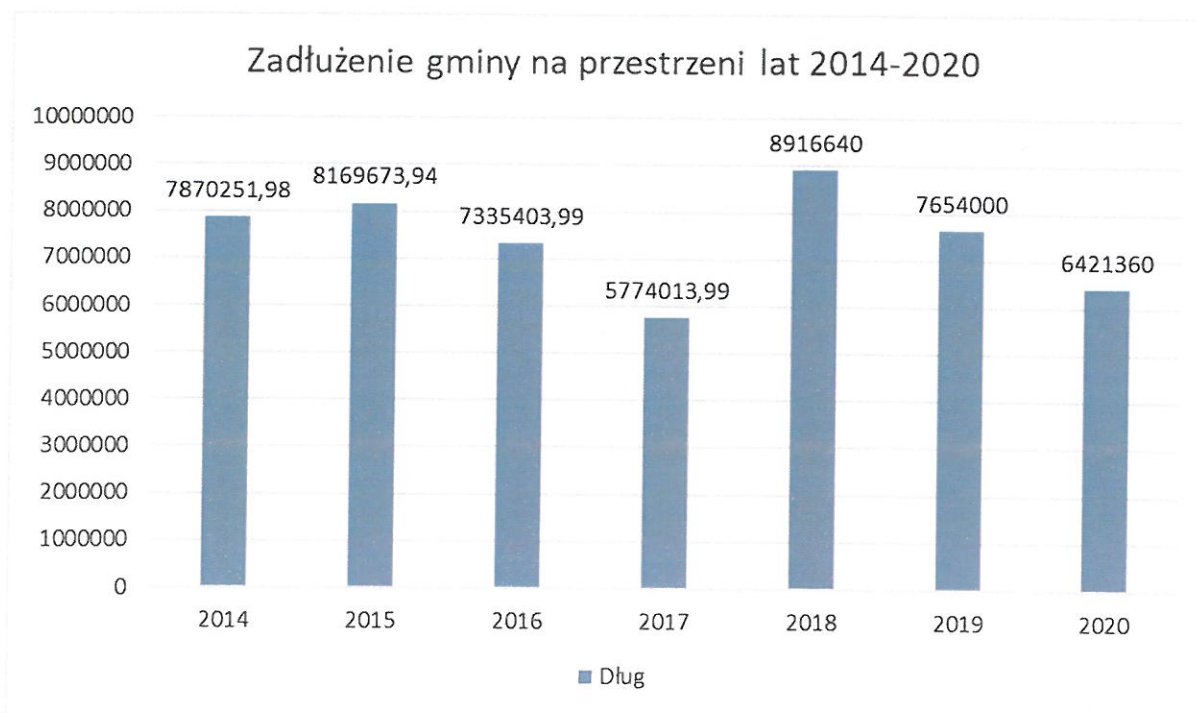
Struktura wydatków wg rodzaju w latach 2014-2020 przedstawia się następująco:

Z realizacji budżetu w 2020 r. wynika, iż w zakresie wydatków ogółem wykonanie wynosi 87,79% planu ogółem, wydatków bieżących wynosi 94,46 % planu ogółem, natomiast wydatków majątkowych 44,37% planu.

Poziom zadłużenia i jego obsługa

Podstawowym celem polityki długu jest zaspokajanie potrzeb pożyczkowych gminy oraz minimalizowanie kosztów obsługi zadłużenia. Zaciąganie pożyczek, kredytów, czy też emitowanie obligacji komunalnych jest niezbędne do finansowania zamierzeń rozwojowych ujętych w przedsięwzięciach Wieloletniej Prognozy Finansowej. Wysokość zadłużenia jest planowana na bezpiecznym poziomie.

Stan zadłużenia gminy z tytułu kredytów, pożyczek na początku roku 2020 wynosił 7 654 000,00zł. Na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 6 421 360,00 zł. Od 2018 r. widoczny jest sukcesywny spadek kwoty długu. W 2020 r. nie zaciągano przychodów z pożyczek, kredytów czy emisji obligacji. Dokonano terminowych spłat rat kredytów z własnych środków w wysokości 1 232 640,00 zł.

Zarządzanie gminą

Władze gminy

Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy

W roku 2018 miały miejsce wybory samorządowe, w których mieszkańcy wybierali organy gminy na kolejną tym razem 5-letnią już kadencję. W wyniku wyborów z 88% poparciem mieszkańcy wskazali na stanowisko Burmistrza ponownie Pana Zbigniewa Włodkowskiego. W roku 2018 Burmistrz zarządzał gminą samodzielnie bez powołania Zastępcy Burmistrza ze względów na realizowany plan oszczędnościowy w gminie. Z początkiem roku 2019 na stanowisko Zastępcy Burmistrza powołana została Pani Beata Jażdżewska, która pełniła tę funkcję w roku 2020.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Orzysz

Strategia Rozwoju Gminy Orzysz została przyjęta uchwałą Nr XIX/127/16 z dnia 27 stycznia 2016r. i obejmuje lata 2015-2025. Misja gminy została sprecyzowana: Gmina Orzysz- atrakcyjne miejsce dla mieszkańców, inwestorów i turystów. Główne cele strategiczne wyznaczone to:

- 1) Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej poprawie spójności i konkurencyjności obszaru rozumianej jako poprawa dostępności komunikacyjnej, wzrost współpracy wewnątrzregionalnej, poprawa klimatu inwestycyjnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej.
- 2) Efektywne wykorzystanie położenia oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego obszaru w celu budowania potencjału do rozwoju usług turystycznych, poprawy atrakcyjności turystycznej i jakości życia mieszkańców gminy Orzysz.
- 3) Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego, w tym obszarów prawnie chronionych poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnych, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz likwidację tzw. niskiej emisji.
- 4) Poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwój kluczowych funkcji gospodarczych obszaru, jakimi są turystyka, agroturystyka i przetwórstwo rolno-spożywcze oraz branż zakwalifikowanych do tzw. inteligentnych specjalizacji regionu.
- 5) Poprawa jakości i dostępności usług społecznych poprzez poprawę bazy infrastrukturalnej, rozwój programów edukacyjnych, promocji i profilaktyki zdrowotnej oraz kompleksowej aktywizacji dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów, niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie
- 6) Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jako elementu kapitału społecznego będącego fundamentem nowoczesnej gospodarki i zrównoważonego rozwoju.

Realizację strategii stanowią przede wszystkim wykonywane inwestycje. Szczegółowy wykaz inwestycji prezentuje załącznik nr 1 do niniejszego raportu. Opracowano i przygotowano szereg projektów inwestycyjnych. Wszystkie zamierzone inwestycje wyszczególnione w strategii gminy Orzysz zostały zrealizowane. Obecnie zaplanowano aktualizację strategii gminy z uwagi na zmieniające się warunki i cele Europy i potrzeby samej gminy Orzysz. Rozpoczęcie prac zaplanowano od miesiąca kwietnia 2021 r.

Opracowanie strategii oparte będzie o nowe standardy określone w ustawie o samorządzie gminnym. Strategia będzie silnie powiązana z dokumentami planistycznymi dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego. Projekt strategii będzie dodatkowo opiniowany przez zarząd województwa oraz przed uchwaleniem ustalony zostanie obowiązek przygotowania oddziaływania na środowisko. Dokument strategii opracowany będzie w duchu założeń Europejskiego Zielonego Ładu 2050, mającego na celu ograniczenie niskiej emisji, wdrożenie gospodarki o obiegu zamkniętym i rozwijanie zdrowej żywności.

Urząd Miejski w Orzyszu - aparat pomocniczy Burmistrza

Od 2019 roku siedzibę zmienił Urząd Miejski w Orzyszu, przenosząc ją do ścisłego centrum miasta, do wyremontowanego Ratusza przy ulicy Rynek 3. Do budynku, który kilkanaście lat straszył w centrum

miasta i niszczał zdewastowany. Urząd funkcjonuje w strukturze wydziałowej. W urzędzie funkcjonowały następujące wydziały:

- 1) Finansowy
- 2) Organizacyjny
- 3) Spraw obywatelskich, w tym Urząd Stanu Cywilnego
- 4) Kultury, promocji, turystyki i sportu
- 5) Pozyskiwania funduszy, strategii i rozwoju
- 6) Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska
- 7) Oświaty i edukacji

W trakcie roku 2020 połączone zostały wydziały oświaty i kultury tworząc Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji.

Na czele każdego wydziału stoi jego naczelnik odpowiadający bezpośrednio przed Burmistrzem za realizację zadań publicznych z danego obszaru.

W roku 2020 w budynku ratusza funkcjonował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz dwie spółki gminne Zakład Usług Komunalnych i Zakład Energetyki Ciepłej. Swoją działalność uruchomiła również biblioteka Polany Kultury.

Rada Miejska w Orzyszu - organ stanowiący gminy

Skład osobowy Rady Miejskiej w Orzyszu w roku 2020 nie uległ zmianie. Radzie przewodniczyła Pani Anna Pilarczyk. Wraz z początkiem nowej kadencji wprowadzone zostały zmiany w Statucie Gminy. Funkcjonowała nowa stała komisja ds. skarg, wniosków i petycji w strukturze Rady, a głosowania uchwał na sesji były przeprowadzane imiennie, z wykorzystaniem systemów informatycznych. Sesje Rady Miejskiej były transmitowane online za pośrednictwem internetu. Sytuacja epidemiczna spowodowała, że Rada i Komisje swoje posiedzenia odbywały w systemie zdalnym, jednakże nie miało to wpływu na jakość i terminowość podejmowanych decyzji.

Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu

Rada Miejska w Orzyszu w roku 2020 podjęła 125 uchwał, z czego 120 wykonanie powierzyła Burmistrzowi Orzysza. Zmian w budżecie oraz w wieloletniej prognozie finansowej uchwalonych zostało po 12. Wszystkie uchwalone zmiany zostały wprowadzone do budżetu i zrealizowane.

Rada uchwaliła obowiązkowe programy roczne:

- 1) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020;
- 2) Gminny Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na rok 2020 w gminie Orzysz;
- 3) Określenia sezonu kąpielowego na terenie Gminy Orzysz w 2020 roku;
- 4) Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2013 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2021 rok.

Rada w 2020 roku podejmowała zmiany statutów jednostek, programy i regulaminy wieloletnie:

- 1) Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2020 – 2022 dla Zakładu Usług Komunalnych Spółki Gminy w Orzyszu Sp. z o. o
- 2) Trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Orzyszu oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania
- 3) Zmiany zasad udzielania spółkom wodnym dotacji z budżetu Gminy Orzysz, trybu postępowania w sprawie udzielenia dotacji i sposobu jej rozliczania

- 4) Zmiana uchwały w sprawie ustalenia wysokości stawek opłat za zajęcie pasa drogowego na terenie Gminy Orzysz.
- 5) Przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Góra, gm. Orzysz
- 6) Zmiany w Statucie Samodzielnego Publicznego Miejsko – Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu
- 7) Udzielenie pomocy finansowej na rzecz Powiatu Piskiego z przeznaczeniem dla ZOZ Szpitala Powiatowego w Piszcu
- 8) Zmiany w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2014-2020
- 9) Utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpielii na terenie Gminy Orzysz
- 10) Ustalenie wysokości opłat za korzystanie z miejsc noclegowych w szkolnych schroniskach młodzieżowych prowadzonych przez Gminę Orzysz
- 11) Określenie średniej ceny jednostki paliwa w Gminie Orzysz na rok szkolny 2019/2020 oraz 2020/2021 w celu ustalenia wysokości przysługującego rodzicom zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży i uczniów oraz rodziców do placówki oświatowej
- 12) Zmiany w Statucie Samodzielnego Publicznego Miejsko – Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu
- 13) Uchylenie uchwały w sprawie wydzielenia w zasobie mieszkaniowym lokali przeznaczonych do wynajmowania na czas stosunku pracy
- 14) Wyznaczenie obszaru i granic aglomeracji Orzysz
- 15) Zmiany zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Orzysz
- 16) Zmiany wysokości opłat za pobyt dziecka w Żłobku Miejskim w Orzyszu
- 17) Ustalenie wysokości diet przysługujących sołtysom Gminy Orzysz oraz sposobu ich wypłacania
- 18) Przyjęto statutu samorządowej instytucji kultury – POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno – Kulturalne w Orzyszu, który następnie dwukrotnie zmieniono.
- 19) Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo, gm. Orzysz
- 20) Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Pianki na lata 2020-2027
- 21) Ustalono zwolnienia od podatku od nieruchomości w związku z COVID-19 w ramach „Orzyskiej Tarczy Antykryzysowej – COVID-19”, przedłużono terminy płatności rat podatku od nieruchomości w związku z COVID-19 w ramach „Orzyskiej Tarczy Antykryzysowej – COVID-19”
- 22) Przyjęto sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na lata 2018-2021 za okres 2018-2020
- 23) Ogłoszono jednolity tekst Statutu Samodzielnego Publicznego Miejsko – Gminnego Ośrodka Zdrowia w Orzyszu
- 24) Rada wyraziła zgodę na połączenie spółek komunalnych ZUK i ZEC.
- 25) Powołanie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji w Gminie Orzysz
- 26) Likwidacja Placówki Wsparcia Dziennego pod nazwą „Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza w Orzyszu”
- 27) Ustalono nową stawkę ekwiwalentu pieniężnego dla członka ochotniczej straży pożarnej

Rada w drodze uchwały zdecydowała o współdziałaniu Gminy Orzysz z innymi gminami w ramach Rady Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich.

W Gminie Orzysz funkcjonuje 26 sołectw, ilość w 2020 roku nie uległa zmianie.

Gminne instytucje

W 2020 roku funkcjonowały następujące powołane przez gminę podmioty:

Gminne jednostki organizacyjne:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu
- 2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu
- 3) Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna w Orzyszu
- 4) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu
- 5) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu
- 6) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie
- 7) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce
- 8) Żłobek w Orzyszu

Gminne instytucje kultury:

- 1) Dom Kultury w Orzyszu z biblioteką, przekształcony w Polana Kultury Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu
- 2) Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Gminne osoby prawne:

- 1) Samodzielny Publiczny Miejsko-Gminy Ośrodek Zdrowia w Orzyszu

Gminne spółki:

- 1) Zakład Usług Komunalnych w Orzyszu
- 2) Zakład Energetyki Ciepłej w Orzyszu

W roku 2020 trwała procedura zmierzająca do połączenia spółek.

Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków

Gmina Orzysz w roku 2020 była członkiem następujących stowarzyszeń i organizacji pozarządowych:

- 1) - Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w Mikołajkach
- 2) - Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” w Orzyszu
- 3) - Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
- 4) – Mazurski Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami w Giżycku

Z końcem roku gmina przystąpiła ponownie do Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich z siedzibą w Giżycku.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Gmina Orzysza posiada podpisane umowy o współpracy partnerskiej z:

Partnerami z Polski:

- Gmina Miasto Zgierz - podpisane w dniu 14.07.2001r.
- Gmina Sokółka porozumienie intencyjne podpisane w dniu 19.06.2015r.
- Gmina Janowiec – podpisane w dniu 8.09.2019r.

Partnerami z zagranicy:

- Gmina Kropp, Niemcy - podpisane w dniu 12.07.2002r.
- Rejon Wołodarsk- Wołyński i Gmina Wołodarsk Wołyński, Ukraina - podpisane w dniu 07.07.2006r. Obecnie miasto i rejon Horoszków.
- Gmina Rejonowa Skuodas, Litwa- podpisane w dniu 02.07.2010r.
- Gminą Gori, Gruzja - podpisane w dniu 07.05.2016r.
- Gminą Jelsk, Białoruś – podjęta uchwała Rady Miejskiej, porozumienie będzie podpisane w 2021 roku.

Gmina Orzysz zawarła też porozumienia o wspólnej realizacji projektów z gminami Alitus, Varena i Łódzkie na Litwie oraz z miastem Gusiew w Rosji (Obwód Kaliningradzki).

Niestety rok 2020 nie pozwolił na bezpośredni kontakt i zacieśnianie współpracy. Możliwy był jedynie kontakt „na odległość”, co wpłynęło na mniejszą liczbę wspólnych działań.

Budżet obywatelski

Budżet obywatelski w roku 2020 nie był realizowany. Dla gmin tej wielkości jak Orzysz jest to zadanie fakultatywne, co oznacza, że samorząd może podjąć tę inicjatywę, ale nie musi. Budżet obywatelski prowadzony w zaproponowanej przez ustawodawcę formie nie przyjął się w gminie Orzysz, choć podjęto kilka lat temu tę próbę. Prowadzone są natomiast z powodzeniem inne działania mające na celu włączenie obywateli w podejmowanie decyzji o przyszłych projektach. Są to przede wszystkim fundusze sołeckie na terenach wiejskich, czy Program „Wspólne podwórko” w mieście. Program w ramach regrantingu realizowany jest na terenie gminy poprzez dofinansowanie inicjatyw lokalnych społecznych. W roku 2019 wydatkowano w ramach tego Programu kwotę 100 000,00zł, tym czasem w roku 2020 z zaplanowanych 100 000, 00zł w związku z ograniczeniami w działalności stowarzyszeń kwotę zredukowano do 50 000,00zł. Ostatecznie niemożność prowadzenia działań społecznych uniemożliwiła uruchomienie Programu zupełnie.

Partycypacja społeczna

Burmistrz Orzysza wspólnie z Radą Miejską w Orzyszu powołał szereg podmiotów doradczo-opiniujących, które w wybranych obszarach życia mieszkańców współtworzą politykę, projekty, działania i prawo obowiązujące.

Do aktywnie działających należą:

- Gminna Rada Seniorów
- Młodzieżowa Rada Gminy
- Społeczna Rada przy Ośrodku Zdrowia
- Konwent Sołtysów
- Kolegium dyrektorów szkół
- Rada Sportu
- Rada kultury
- Rada Muzeum

Na stronach BIP funkcjonuje Platforma konsultacji społecznych, gdzie zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu publikowane są wszystkie prowadzone konsultacje społeczne. W roku 2020 przeprowadzono konsultację społeczną dokumentu Roczny Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi oraz dotyczące opracowania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obrębów Pianki, Grądy, Aleksandrowo.

Tradycyjnie założenia i kierunki działań na kolejny rok Burmistrz Orzysza przedstawiał na spotkaniach wiejskich oraz w mieście z różnymi grupami społecznymi. Było to miejsce do dyskusji nad przyszłymi zamierzeniami, zasadnością ich realizacji oraz sposobie wykonania. Szereg tych spotkań z uwagi na stan pandemii przeniesiona została do świata wirtualnego z wykorzystaniem kontaktu online.

Polityka informacyjna

Źródłem informacji o pracy Burmistrza, Rady, jednostek, spółek jest Biuletyn Informacyjny Magazyn Samorządowy Gminy Orzysz. Periodyk wydawany jest w ilości 1500szt. i kolportowany za pośrednictwem sołtysów oraz placówek handlowych na terenie miasta. Biuletyn jest wydawnictwem bezpłatnym i ma charakter wyłącznie informacyjny. Na jego łamach nie ma reklam, materiałów sponsorowanych itp.

Codziennym aktualnym źródłem informacji o działalności organów i jednostek gminy są portale społecznościowe FB. Niemal wszystkie jednostki posiadają własne fanpage`e. Poza tym każdy podmiot prowadzi stronę internetową.

Burmistrz Orzysza składa na każdej sesji Rady Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informację o działalności Burmistrza Orzysza pomiędzy sesjami Rady. Informacja jest publikowana na stronie BIP.

Wnioski

- 1) Stale rozwijana jest współpraca partnerska z krajowymi i zagranicznymi partnerami, skutkująca wspólnym sięganiem po środki zewnętrzne na realizację celów. Niestety w roku 2020 spotkania odbywały się tylko wyłącznie „na odległość”.
- 2) Skutecznie prowadzona i rozwijana jest marka Orzysz Wojskowa Stolica Polski, dająca rozpoznawalność miastu w całym kraju.
- 3) Ilość, a przede wszystkim aktywność podmiotów współuczestniczących w decydowaniu o kierunkach i działaniach samorządu świadczy o wysokim zainteresowaniu mieszkańców sprawami swojej gminy.
- 4) Program „Wspólne Podwórko” cieszył się dużym zainteresowaniem wspólnot mieszkaniowych i grup nieformalnych, dlatego należy wznowić jego funkcjonowanie w 2021 roku.

Załącznik nr 1 do Raportu: Inwestycje w 2020 roku

INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA				
Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	Czas realizacji
Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej przy ul. 1 Maja w Orzyszu – II etap	Fundusz Przeciwdziałania COVID 19- 100 % dofinansowania	221 750,00	Budowa 204 m sieci instalacji wodno-kanalizacyjnej wraz z przepompownią na ul. 1 Maja w Orzyszu.	2020
INFRASTRUKTURA DROGOWA				
Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	Czas realizacji
Przebudowa drogi w Nowych Gutach	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych- 80 000,00 zł Fundusz Przeciwdziałania COVID 19- 222 154,79 zł 	302 154,79 zł	Przebudowanie drogi o nawierzchni asfaltowej o długości 505 m wraz z oznakowaniem pionowym w m. Nowe Guty.	2020
Wymiana opraw rtęciowych na LED na ul. Osiedle Robotnicze w Orzyszu	<ul style="list-style-type: none"> Środki własne 	18 500,00 zł	Wymiana opraw rtęciowych na LED na ul. Osiedle Robotnicze w Orzyszu- 20 szt.	2020
Dobudowa oświetlenia w miejscowości Grądy	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz sołecki 	19 700,00 zł	Dobudowa oświetlenia w miejscowości Grądy	2020
Dobudowa oświetlenia w miejscowości Ogródek	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz sołecki 	12 600,00 zł	Dobudowa oświetlenia w miejscowości Ogródek	2020
Budowa oświetlenia w Rząśnikach	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz sołecki 	13 100,00 zł	Budowa oświetlenia w Rząśnikach	2020

Montaż lamp solarnych w miejscowości Rostki Skomackie	• Fundusz sołecki	11 044,00 zł	Montaż 2 lamp solarnych w miejscowości Rostki Skomackie	2020
RAZEM OŚWIETLENIE				
Utwardzenie drogi wewnętrznej przy ul. Suwalskiej w Orzyszu	100 % Fundusz Przeciwdziałania COVID 19	24 074,82 zł	Utwardzenie drogi wewnętrznej przy ul. Suwalskiej w Orzyszu	2020
Wykonanie progów zwalniających w Tuchlinie	• Środki własne	18 140,00 zł	Wykonanie 2 progów zwalniających w Tuchlinie	2020
INFRASTRUKTURA PUBLICZNA				
Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	
Budowa przystanku na szlaku kajakowym „Śladami Michała Kajki” wraz z infrastrukturą towarzyszącą	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie 17 000,00 zł • Środki własne- 26 858,44 zł 	43 858,44 zł	Budowa pomostu o konstrukcji drewnianej o pow. ponad 60m² wraz z podjazdem dla niepełnosprawnych.	2020
INFRASTRUKTURA – ŚWIETLICE WIEJSKIE				
Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	

Budowa budynków pełniących funkcje zaplecza wiejskiego centrum rekreacji i kultury w miejscowości Mikosze, Dziubiele, Okartowo	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz Przeciwdziałania COVID 19 	<ul style="list-style-type: none"> 262 702,14 zł- 100 % Fundusz Przeciwdziałania COVID 19 193 798,56 zł- 100 % Fundusz Przeciwdziałania COVID 19 55 480,56 zł- środki własne oraz fundusz sołecki 	Budowa budynku o konstrukcji murowanej: <ul style="list-style-type: none"> - o pow. 60m² w m. Dziubiele - o pow. 40 m² w m. Mikosze - remont budynku o konstrukcji drewnianej w Okartowie o pow. 77,27 m² 	2020
RAZEM ŚWIETLICE				
		501 841,09 zł	* 3 świetlice 2 budowa (Dziubiele, Mikosze) 1 modernizacja istniejącego budynku (Okartowo)	
INFRASTRUKTURA SZKOLNA				
Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	Czas realizacji
Budowa przyszkolnego boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Okartowie	<ul style="list-style-type: none"> Fundusz Przeciwdziałania COVID 19- 389 907,30 Ministerstwo Sportu i Turystyki- 188 090,10 zł 	577 997,40 zł	Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej wraz z miejscem do skoku w dal, instalacją sanitarną odprowadzającą wodę oraz oświetleniem całego terenu.	2020-2021
Dobudowa budynku do Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Okartowie	<ul style="list-style-type: none"> 100 % środki własne 	299 542,55 zł	Dobudowa budynku o konstrukcji murowanej o pow. ponad 87 m2 składających się z 3 wydzielonych pomieszczeń.	2020-2021

INFRASTRUKTURA SPORTOWA

Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	Czas realizacji
Modernizacja Stadionu Miejskiego w Orzyszu	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie- 14 300,00 zł • Środki własne- 19 914,51 zł 	34 214,51 zł	<p>Montaż ogrodzenia panelowego - 250 m,</p> <p>Montaż piłkochwyłów - 108,5m,</p>	2020

INFRASTRUKTURA PUBLICZNA

Nazwa zadania	Źródło finansowania	Poniesione koszty	Zakres prac	Czas realizacji
Przebudowa i wyposażenie biblioteki głównej Polany Kultury – Centrum Bibliotecznego-Kulturalnego w Orzyszu	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Środki własne	1 291 830,00 zł	Przebudowa ponad 450m ² powierzchni biblioteki w budynku Ratusza w Orzyszu wraz z kompletnym wyposażeniem (komputerowym, audiowizualnym, elektronicznym, meblowym).	2020
Zakup wyposażenia na potrzeby edukacji kulturalnej Domu Kultury w Orzyszu	Ministerstwo do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego środki własne	55 750,00 zł	zakup wyposażenia komputerowego wraz z akcesoriami, meble, akcesoria muzyczne, wyposażenie wystawiennicze, specjalistyczne wyposażenie pracowni, warsztatów, specjalistyczne wyposażenie dla osób niepełnosprawnych, wyposażenie do organizacji imprez plenerowych, wyposażenie biurowe, zabezpieczenie antywłamaniowe	2020
Utworzenie miejsca atrakcyjnego turystycznie poprzez rewitalizację skweru	Program „PO RYBY” Środki własne	199 609,38 zł	Przebudowa terenu przy Pomniku 1920 polegającego na przebudowie ciągów pieszych, montażu oświetlenia,	2020-2021

miejskiego „Pomnik 1920”			przeniesieniu Pomnika 1920, rozbudowie monitoringu, wykonaniu muralu na elewacji budynku przy ul. Rynek 4		
Projekt „Zrób to z radością” Program Interreg Litwa-Polska (projekt miętki)	Interreg Litwa – Polska Środki własne	KWOTA BRUTTO 207 735,16 zł 85 % dofinansowanie- 176 574,89 zł 15 % wkład własny- 31 160,27 zł	Zakup 3 defibrylatorów, drona, 3 dyktafonów, 20 mazurskich strojów ludowych. Organizacja warsztatów: filmowych, udzielania pierwszej pomocy, dziennikarskich, malarskich, muzycznych i kulinarnych.	2019-2020	
Projekt „Partnerstwo. Przedsiębiorczość. Działanie.” Program Interreg Litwa-Polska (projekt miętki)	Interreg Litwa – Polska Środki własne	KWOTA BRUTTO 235 343,47zł 85 % dofinansowanie- 200 041,95 zł 15 % wkład własny- 35 301,52 zł	Zakup zestawu kina plenerowego i 40 leżaków, 3 łodzi z silnikami zaburtowymi i przyczepkami, organizacja szkoleń i obozów dla młodych ludzi (16-29 lat) dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej.	2020-2021	

